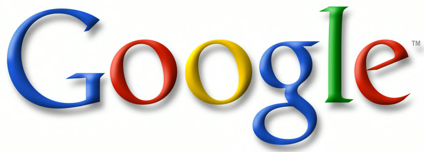
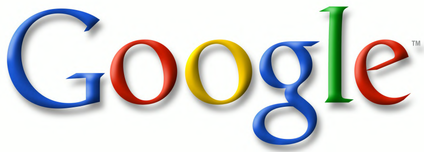

Google

3 2044 103 166 468

SIGILLVM ACADEMIAE HARVARDIANAE IN NOV. ANG.
CHRISTO ET ECCLESIAE
VE RI TAS

IETS

OVER

UITLEVERING VAN MISDADIGERS,

(*Wet van 6 April 1875, Stb. No. 66.*)

ACADEMISCH PROEFSCHRIFT,

DOOR

C. E. HARBORD.

AMSTERDAM,
M. J. PORTIELJE.
1879.

IETS

OVER

UITLEVERING VAN MISDADIGERS,

(Wet van 6 April 1875, Stb. No 66).

IETS

OVER

UITLEVERING VAN MISDADIGERS,

(Wet van 6 April 1875, Stb. No. 66).

Academisch Proefschrift,

NA MACHTIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

MR. J. A. FRUIN,

HOOGLEERAAR IN DE RECHTSGELEERDHEID,

MET TOESTEMMING VAN DEN ACADEMISCHEN SENAAT

EN

VOLGENS BESLUIT DER RECHTSGELEERDE FACULTEIT,

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN

DOCTOR IN HET ROMEINSCH EN HEDENDAAGSCH RECHT,

AAN DE RIJKS UNIVERSITEIT TE UTRECHT

IN HET OPENBAAR TE VERDEDIGEN,

OP WOENSDAG, DEN 5DEN MAART, DES NAMIDDAGS TEN 1 URE,

in de St. Pieterskerk,

DOOR

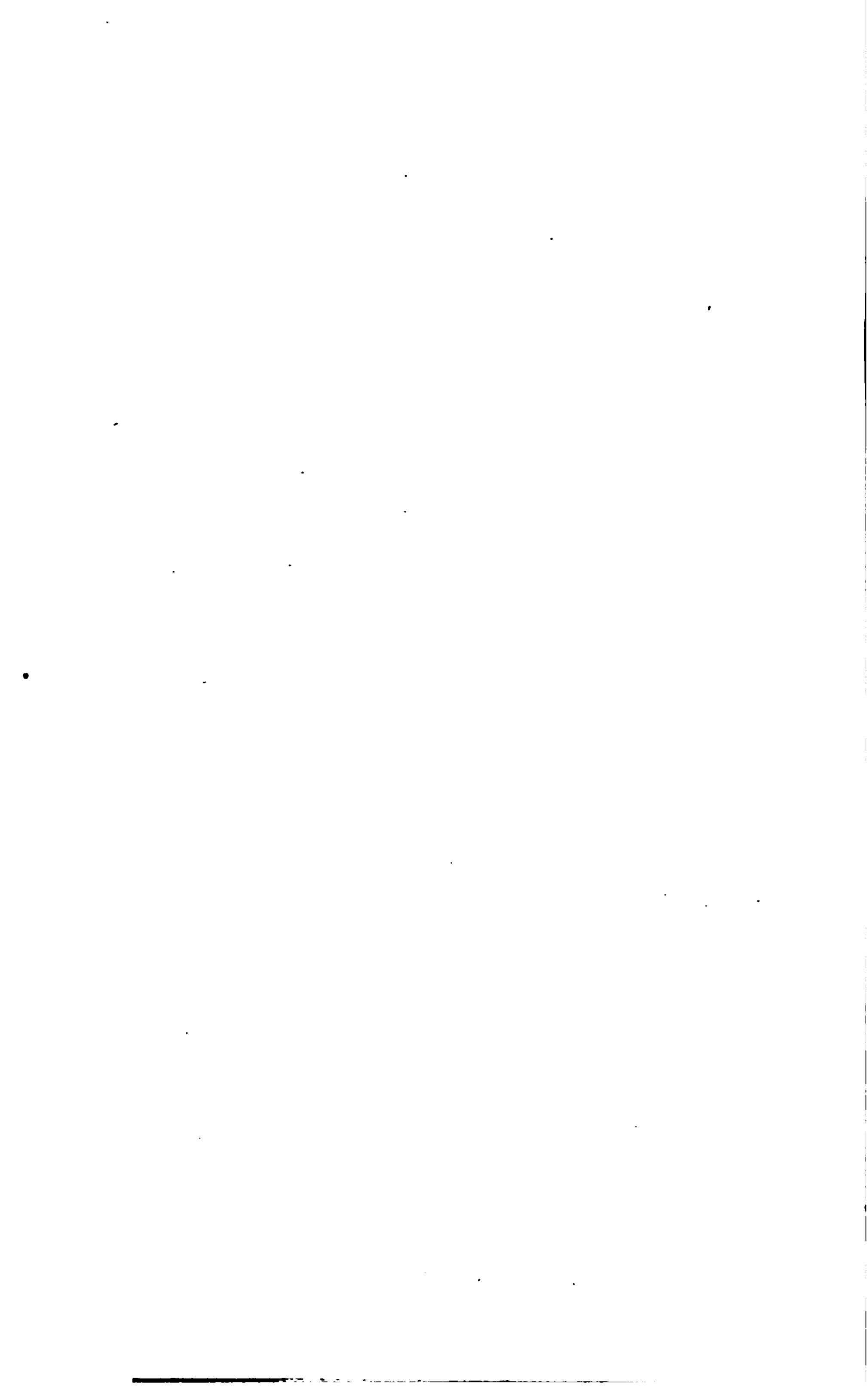
COENRAAD ELIAS HARBORD,

GEBOREN TE NIJMEGEN.

AMSTERDAM,
M. J. PORTIELJE.
1879.

Aan mijne Moeder.

INHOUD.

INLEIDING.

VRIJPLAATSEN 1). (Jus asyli).

> Quod caput audaciae est, quis ignorat maximam illecebram esse peccandi impunitatis spem?
>
> Cic, pro Milone XVI.

De algemeene ontwikkelingsgang van het strafrecht is bij alle volken dezelfde. En al is het eene waarheid, waarvoor het bewijs niet ver is te zoeken, dat niet allen het even vèr gebracht hebben, bij ieder ontmoeten wij als oorspronkelijk beginsel van straf, de wraak. Die uiting van den hartstocht, waarbij de beleedigde zijn eigen rechter was, deed de behoefte ontstaan om een toevlucht te hebben. Men vond die bij de Goden en hunne tempels, waarvoor de meest ruwe en onbe-

1) *Hospinianus*, Cap. XIII de origine, progressu, usu, et abusu templorum etc, Tiguri 1587.

Covarruvias, Lib. II c 20. Variarum Resolut: de ecclesiarum et Sacrorum templorum immunitate, Antw. 1610.

Spanheim, IX, 5. de praestantia et usu numismatum antiquorum. Londen en Amsterdam 1717.

Revue de droit français et étranger V 199. Du droit d'asile par Payelle.

schaafde, en de grootste geweldenaar nog altijd eene heilige vrees had.

Ook later, toen er zich in dien bajert van verwarring eene schemering van orde in de Staten begon te vertoonen, liet men het overoude recht der goden — vervolgden eene schuilplaats te verleenen — bestaan, ja zelfs de werkelijk schuldige mocht op dien heiligen bodem niet gegrepen of gedood worden.

Als eerste voorbeeld daarvan hebben wij Israël. Dáár was de bloedige wraakneming nog in vollen gang. Mozes echter beperkte en regelde die. Zoo bepaalde hij dat degeen, die iemand uit list doodde, op zijne beurt gedood zou worden door den naasten bloedverwant, zelfs al was hij naar het altaar gevlucht, maar indien dit bij ongeluk was geschied, zal God eene plaats bestellen, waar hij henen vliede [1]). Dat waren de zoogenaamde Levietensteden. Oorspronkelijk drie, aan deze zijde van de Jordaan [2]) vinden wij ten tijde van Jozua [3]) er reeds zes, waarheen hij — hetzij Israëliet of vreemdeling — konde vluchten, die zijn naaste uit onvoorzichtigheid had gedood, opdat hij alsdan niet sterve door de handen van den bloedwreker. Dan moest hij verschijnen voor de rechters van zijn stam, die beslisten of hij aan zijne aanklagers moest overgeleverd worden of niet. Zoo niet dan moest hij in zijn vrijplaats blijven tot den dood van den hoogenpriester. Kwam hij er echter eerder uit, dan mocht hij ongestraft gedood worden. Tot tien gestegen waren dezen steden, behalve de tem pel zelf, een onschendbare wijkplaats. Als voorbeelden

1) Exodus XXI: 13.
2) Deuteron IV: 41.
3) Jozua XX: 7, 8.

daarvan dienen de geschiedenissen van Adonia, den broeder van Salomo, en van Joab [1]). Ook bij de Grieken en Romeinen vinden wij voorbeelden te over van vrijplaatsen, verbonden aan de tempels. De meeste volken in hunne kindschheid, maar vooral de Grieken waren van diepen godsdienstzin vervuld. Bij alles riepen zij de medewerking der goden in. Hun gastvrijheid, waarvan wij zoo menig voorbeeld vinden, was op godsdienst gegrond. Zij was daarom heilig. Daarmee nu was na verwant de eerbied, die men aan de ongelukkigen bewees, die zich als hulpbehoevende onder de bizondere bescherming der goden begaven.

Als oudste vrijplaats te Athene vinden wij dat der Heraklieden. Servius in zijne verklaring van Vergilius teekent aan [2]) hoe de kleinkinderen van Heracles, vreezende voor hinderlagen van hen, die door hun grootvader in slechten doen geraakt waren, in Athene het eerst eene vrijplaats gesticht hebben, verbonden aan den tempel van Misericordia wat bevestigd wordt door Statius [3]):

»Fama est defessos acie post busta paterni
Numinis Herculeos sedem fundasse nepotes,
Sic sacrasse loco commune animantibus aegris
Confugium".

Later bevonden zich wel zeven dezer altaren, *βωμοι σωτηριας*, aldaar. Maar ook in het overige Hellas was er een onnoemelijk aantal, waaronder als voornaamste genoemd worden, de tempel van Poseidon te Taenarum

1) Koningen I: 50.
2) Ad Aen VIII.
3) Lib II Thebaïdos.

in Laconië, van Athene te Sparta [1]), en van Apollo te Delos [2]).

In het Romeinsche rijk maakten de vrijplaatsen niet zooveel opgang; wat zij in Griekenland waren zijn zij te Rome nimmer geweest. De door tegenspoed in ongelegenheid geraakte, en de onrechtmatig vervolgden, zij die men beklagen moest, zooals Cicero [3]), zegt eorum misereri oportere, qui propter fortunam, non propter malitiam in miseriis sunt, vonden een schuilplaats.

Toen Griekenland onder Romeinsche heerschappij kwam, ontzagen hunne veldheeren de vrijplaatsen, maar toen deze meer en meer de grootste misdadigers beschermden en hen aan het gerecht onttrokken, konden botsingen met den Staat niet uitblijven. Crebrescebat enim Graecas per urbes licentia atque impunitas asyla statuendi; complebantur templa pessimis servitiorum; eodem subsidio obaerati adversum creditores suspectique capitalium criminum receptabantur, nec ullum satis validum imperium erat coërcendis seditionibus populi, flagitia hominum ut caerimonias deum protegentis [4]).

Keizer Tiberius had daar raad voor. Er ging een bevel van hem uit dat er een onderzoek zou gehouden worden naar de aanspraken van eene menigte tempels van Griekenland tot de voorrechten aan hun asiel verbonden. De vrijheid daartoe, slechts aan hen toegekend die hun recht voor den Senaat met bewijzen konden staven, werd bevestigd door eene koperen plaat in die

1) Nepos. Pausanias 4.
2) Livius 35. 51.
3) De inventione II. Cap. 36.
4) Tacitus III. Cap. 60.

gebouwen opgehangen. Meer en meer echter wekte het zulk een ergernis en nam het beveiligen van de afschuwelijkste booswichten zoo schrikbarend toe, dat Tiberius het jus asyli ophief [1]).

Maar niet alleen de tempels beschutteden in later tijd te Rome de overtreders, ook de misdadiger die het geluk had, eene Vestaalsche maagd of den priester van Jupiter, den flamen dialis, op zijnen weg te ontmoeten, was vrij [2]).

Ook de tempels en de beelden der gestorven Keizers, als een gevolg hunner goddelijkheid, werden vrijplaatsen [3]). Wel in het begin voor de onschuldig vervolgden [4]), ontaardden zij eerlang in eene schuilplaats der misdaad [5]). Het eerst was de tempel van Julius Caesar als zoodanig door de triumviri bestemd en gewijd [6]).

Aldus voortgesproten uit Joodsche en Heidensche begrippen, neemt het ius asyli in de beschikkingen der Romeinsche Keizers, die tot het Christendom overgegaan waren, eene voorname plaats in.

Zoo lezen wij van Constantijn den Groote, den eersten Christenkeizer, een besluit: ut si quis mortis reus ad ecclesiam confugeret, iudicium mortis evadat. Daarentegen hebben weer andere Keizers het beperkt. O. a. bepaalde Theodosius de Groote dat de schuldenaren van

---

1) Zooals *Suetonius* de vita Tib. Cap. 37 kort zegt, abolevit et ius moremque asylorum, quae usquam erant.

2) Si quis ad verberandum duceretur, si ad pedes Flaminis dialis supplex procubuisset, eo pie verberari, piaculum erat Aulus Gellius X. 15.

3) Zie Dr. Lübker, Reallexikon in voce Asylum.

4) Seneca, de clem. I. 18. — Suetonius de vit. Tib. 53.

5) Tacitus, ann. III. 36. — Philostratus vit. Apoll. I. 15.

6) Dio Cassius LI. 15.

den fiscus, die in eene kerk vluchten, er uit zouden geworpen worden, en waren er priesters, die het ter sluiks toelieten, deze in hun plaats voor de schuld aansprakelijk zouden gesteld worden. In 397 verboden Arcadius en Honorius, aan de Joden, wegens schulden of misdaden vervolgd, schuilplaats te verleenen. Vervolgens vinden wij eene bepaling van Theodosius II: ita ut si qui vel extrema imaginum nostrarum vestigia forte contigerint, hi ab omnibus minis adversae fortunae liberati ac securi gaudeant [1]).

En dat niet alleen voor de slaven die door hunne meesters mishandeld waren, zooals wij dat in de Instituten I. 8 lezen, maar ook voor misdadigers en vreemdelingen. Justinianus eindelijk verbood van de tempels als schuilplaats gebruik ten gunste van doodslagers, echtbrekers en maagdenroovers, want zegt de Novelle [2]): non erit possibile utrumque tueri cautela sacrorum locorum, et laedentem et laesum.

Ook bij de Arabieren vinden wij eene soortgelijke instelling. Men ontmoet daar het woord Heurm, dat verbieden beteekent, d. w. z. verbieden niet alleen een mensch of dier te dooden, maar zelfs een plant te vernietigen. Dit verbod wordt toegepast binnen de grenzen van een zeker gebied, dat Haram of Harem genoemd wordt. Zoo mag binnen een bepaalden kring van den tempel te Mekka van geen enkel wezen bloed vloeien,

1) Cod. Theod, de his qui ad statuas et de his qui ad ecclesiam confugiunt.

2) Nov. 17 Cap. 7.

geen boomtak afgetrokken, geen bloem geplukt worden. Dit bestond reeds sints onheugelijke tijden en is door het Islamismus overgenomen [1]).

In de derde eeuw onzer jaartelling wilden twee volksstammen der Ghatafans, een vrijplaats oprichten in navolging van den Haram van Mekka.

Een zekere Zohayr, hoofd der Kalbiden zwoer dat, zoolang *hij* althans leefde, de Gathafans geen vrijplaats zouden hebben. Hij riep zijn stam bijeen en spiegelde de krijgslieden voor, dat de verwoesting van die vrijplaats, de schoonste gloriekroon zou wezen.

De twee stammen raakten slaags. De Ghatafans werden overwonnen. Vluchtende, vlood een hunner naar de schuilplaats. Zohayr bemerkte het en riep de zijnen toe, »doodt hem." Men antwoorde hem, »het is daar onschendbaar. Ik ken hier geen vrijplaats" riep hij uit, ging er naar toe, en hieuw het hoofd van den man af [2]).

Waaraan die schennis moet worden toegeschreven, is moeielijk op te lossen, Duboys denkt dat zij nog niet met de gebruikelijke plechtigheden gewijd was, en men er zich dus nog niet aan te houden had.

De godsdienst van Mahomed nam de instelling van den Heurm over, regelde het en breidde het uit. De Heurm is tegenwoordig verbonden aan de moskeën en mausoleën der Mahrabouts, die als vrijplaats gelden. Het heeft zijn naam gegeven aan de vrouwenvertrekken, en de schending van den Harem wordt daarom als heiligschennis aangemerkt 3).

---

1) Du Boys, Histoire du droit crim pag. 74.

2) Voyage dans l'Asie Mineure par B. Poujoulat II, pag. 238—239. Paris, Ducallet, 1841.

3) Du Boys t. a. p. pag. 75.

Wanneer wij na dit uitstapje den draad der geschiedenis weder volgen, dan zien wij hoe het Westersch Romeinsche rijk reeds verdeeld was, en de Gothen en Franken plaats nemen in de rijen der volkeren van Europa. Hoe deze weder door anderen verdrongen, eindelijk de plaats hunner bestemming bereikten, waardoor de grondslagen gelegd werden van de hoofdverdeeling der hedendaagsche staten.

Door de Kerk was er allengs een zeker verband ontstaan, hetwelk meer en meer van beteekenis werd, naarmate hare opzieners, de Bisschoppen, meerdere macht verkregen. Die Kerk vond het jus asyli [1]). Het was haar om berouw en verbetering te doen. Ecclesia non sitit sanguinem, ea abhorret a sanguine.

»Clerici ad vindictam seu poenam sanguinis non intendunt." Dat middel vond zij in de immunitas ecclesiae, waardoor de moordenaar of andere misdadige wel niet van straf vrijgemaakt, maar althans van doodstraf of ander bloedige boetedoening gevrijwaard werd. De wereldlijke rechter kon zich dan niet meester maken van den vluchteling; hij moest de uitlevering vragen van de kerkelijke overheden wien het niet geoorloofd was hèm dat toetestaan, tenzij onder voorwaarde, dat den misdadiger het leven niet zou benomen, of van een zijner ledematen niet beroofd worden [2]).

---

1) Zeer uitvoerig behandelt de Hoogleeraar Osenbruggen te Zurich, in *Das Allamanische Strafrecht im Deutschen mittelalter*, in eene bijzondere Afdeeling, *Das Asylrecht*, bl. 118—131. *(Schaffhausen* 1860*)* Verg. vroeger *Wilda, Das Strafrecht der Germanen (Halle* 1842*)* bl. 537—543 *Das Kirchliche Asylrecht.*

2) Qui ad ecclesiam confugit, si deinde extractus fuerit, non punitur poena sanguinis. Julius Clarus 30 n⁰. 23. In ihrer Abneigung gegen

Aldus was het jus asyli een soort tusschenkomst geworden, een tusschen beiden treden, gelijk ook Gothofredus zegt »nihil ad ecclesiam perfugium erat quam clericorum deprecatio seu intercessio 1)" van daar de intercessio episcopalis.

De bevoegdheid van dit jus asyli werd geregeld door kerkelijke zoowel als wereldlijke wetten. Onder de eerste nemen de canons der Conciliën en de bullen der Pausen, onder de laatste de capitulariën der Frankische Koningen en de leges Bajuvariorum en Visigothorum, de voornaamste plaats in.

Als voorbeeld citeer ik die van het Concilie te Orleans, dat in het jaar 511 gehouden werd 2).

»Nous décidons qu'on observera ce qu'ont décrété les canons ecclésiastiques et la loi romaine, à savoir qu'il ne soit permis à personne d'enlever les accusés ou criminels des sanctuaires et vestibules des églises, non plus que de la maison des évêques où ils auront cherché un asile: on ne doit pas non plus les remettre aux mains d'un autre (d'un magistrat), à moins que celui-ci ne jure sur l'Evangile d'épargner la vie et le corps de ce malheureux, et de ne lui infliger aucun châtiment corporel; on doit cependant veiller à ce que le criminel qui aura profité de l'asile donne une satisfaction convenable à celui qu'il aura lésé 3).

---

die Todesstrafe ist die Kirche sich nicht immer treu geblieben und hat sich mehr als eines Widerspruches schuldig gemacht, besonders da, wo sie sich den harten Strafdrohungen des Mosaïschen Rechtes glaubte anschlieszen zu müssen. Berner, Lehrb. des Deutschen Strafrechts § 52, in de noot.

1) ad codicem Theod. t. III pag. 375.

2) Naar de fransche vertaling van Du Boys t. a. p. pag. 391.

3) Concil. Aurel cap. 36.

Drie eeuwen later in 813 nam het concilie te Mentz het volgende besluit:

»Reum in ecclesiam fugientem nemo inde abstrahere audeat, neque inde donare ad poenam, vel ad mortem, ut honor Dei et sanctorum eius conservetur: Sed rectores ecclesiarum pacem et vitam et membra eius obtinere studeant; *tamen legitime componat* quod inique fecit [1]).

Ook de Capitulariën [2]) van Dagobert, Karel den Groote, en Karel den Kale bevestigden dit voorrecht. De lex Bajuvariorum titel 1 cap. 7 geeft er deze reden voor aan: nulla sit culpa tam gravis ut vita non concedatur propter timorem Dei et reverentiam sanctorum; quia Dominus dixit: »qui dimiserit, dimittetur ei; qui non dimiserit, nec ei dimittetur."

Dit is echter niet hetzelfde met de lex Wisigothorum [3]), deze schijnt minder het jus asyli onbepaald in bescherming te nemen dan het te regelen en binnen zekere grenzen te beperken.

»Si le réfugié vient dans l'église avec des armes, et ne les dépose pas sous le portique, celui qui le poursuit peut le frapper légitimement.

S'il entre en suppliant dans le Sanctuaire, on ne pourra l'en arracher de force ni lui faire aucune violence, sans s'exposer à une amende et à une composition très-

1) Concil Mogunt cap. 9.

2) Bijv. Si quis confugium fecerit in ecclesiam, nullus eum de ecclesia per violentiam expellere praesumat, sed pacem habeat usque dum ad placitum praesentetur, et propter honorem Dei Sanctorumque ipsius ecclesiae reverentiam, concedatur ei vita et omnia membra, emendet autem causam in quantum potuerit et ei fuerit judicatum Corp. jur. Germ. ed Georg. 579. Zie nog 543, 659, 1427, 1444 etc. en bij Grimm 887.

3) Lib. IX, tit. 3.

forte, calculée suivant la dignité des violateurs. Mais d'un autre côté, le prêtre devra livrer le grand criminel ou même le simple débiteur, quand le poursuivant ou le créancier s'adressera à lui pour en obtenir la remise [1]).

Bij het steeds hand over hand toenemende misbruik dat er van gemaakt werd, bleef ook de beteugeling van dit euvel niet uit. Zoo hebben de Pausen dat ook zelf ingezien, Innocentius III schroomde dan ook niet den straatroovers en oproerlingen het voorrecht der kerk te ontzeggen, Gregorius IX paste het toe op de moordenaars. Het kon echter niet anders nu de wereldlijke vorsten voor waren gegaan. Reeds Karel de Groote had in Lombardije den priesters verboden vrijplaats aan moordenaren te openen: De homicidiis et ceteris malefac toribus, qui legibus aut pro pace facienda morire (!) debent, nemo eos ad excusationmm in ecclesia sua introire permittat; et si absque voluntate pastoris ibidem introierit, tunc ipse in cuius eccelesia est nullum ei victum donet, nec alo (!) [2]) dare permittat 3). De Lex Saxon was nog strenger: capite damnatus, nusquam habeat pacem, si in ecclesiam confugerit, reddatur 4).

Maar ook hier kan men vragen wat helpen wetten als de groote menigte van het nut niet doordrongen is, als de zeden en gewoonten er zich nog niet toe leenden. Het volk was vol eerbied voor den priester, deze niet onwillig om invloed op de menigte uit te oefenen.

1) Du Boys t. a. p. pag. 393.

2) Dit moet zeker voedsel beteekenen.

3) Capit. Longobard c. 8 gegeven in 779. Zie Pertz, Monumenta pag. 36.

4) Tit. 3, art. 5.

De geschiedenis van het jus asyli was afwisselend, naarmate het wereldlijk gezag zich tegen de kerk verzette, of zich een getrouw zoon der kerk betoonde. Nu eens besnoeid, vinden wij een halve eeuw later de vrijplaats weer uitgebreid bijv. tot de woningen der bisschoppen en priesters. Scheen het soms een oogenblik dat het tot zelfs weinige plaatsen en misdaden beperkt was, in een volgend tijdperk was het weer verder uitgebreid dan vroeger.

Les prétentions du clergé étaient exorbitantes. Ce n'était point seulement aux temples livrés à l'exercice du culte qu'il affectait l'immunité: un édifice religieux quelconque devait en jouir, même avant sa consécration ou après son interdiction, même l'emplacement du temple démoli, s'il était destiné à la reconstruction; un rayon de 30 à 40 pas autour de l'édifice devait etre regardé comme inviolable, aussi bien que les palais de cardinaux ou d'évêques et les hôpitaux par eux construits. Que dis-je! il suffisait au premier misérable venu de se précipiter aux pieds du prêtre portant l'encharistie à un malade, pour qu'il fût affranchi de toute poursuite. Au 16e siècle, il n'était guère de rue dans les villes italiennes, qui ne possédât au moins une église ou quelque autre lieu d'asile.

Il fallut y mettre bon ordre, et le bon sens des nations se révolta à l'idée de ces envahissements successifs. En Espagne cependant, il a toujours suffi au coupable, au cas où il trouvait fermées les portes du temple, de les toucher de la main ou de passer le bras à travers l'anneau, pour qu'il fût interdit de l'en arracher; à plus forte raison, l'immunité eût été violée, si les officiers de justice se fussent permis de le saisir par ses

vêtements, à l'instant où il avait déjà posé le pied sur le seuil [1]).

Ook ons vaderland had zijne vrijplaatsen. In de oudste tijden waren dat de heilige wouden, de altaren en tempels der goden, na de bekeering tot het Christendom, waren het zooals overal elders de Kerken en kloosters, en wat wij aangaande de andere landen opmerkten en de kerkelijke verordeningen, was ook hier van toepassing.

Onze wetten der 13e en 14e eeuw erkennen nog die vrijheid der kerken, maar beperken ze langzamerhand zoo beveelt de Graaf van Holland in 1324 aan zijnen baljuw van Zierikzee, de misdadigers die gebannen zijnde, van buiten de stad in de Kerken daar binnen kwamen vluchten, daaruit te halen en te recht te stellen, ghelyc jof hise buten der kerken gheanevairt hadde, en voegt de graaf er bij: dit sal gheduren tonsen wedersegghen [2]). Bijna evenzoo wordt dit tenzelfden jare voor Dordrecht voorgeschreven en mede tot wederopzeggens toe [3]), waaruit volgt, dat gewoonlijk het voorrecht erkend werd: evenwel moest 's graven regter te Dordrecht eerst tot den balling in de kerk gaan, ende bidden hem, wil hy uter kercken gaen, hy salen seker daer uyt leyden op syn behout, maar weigerde hij dit, dan eerst mogt de rechter de hand aan hem leggen [4]).

---

1) Histoire de la just crim au XVIe Siècle pag. 211 par le prof. de Gand A. Allard.

2) van Mieris II. 338. Groot charterboek van Holland en Zeeland.

3) Ibid 343.

4) Mr. L. Ph. C. van den Bergh. Verhandeling over de oude wijze van Strafvordering pag. 131. (1842).

Tot wering der misbruiken in de verleende vrijheid der kerken en der gewijde plaatsen, en verdere geschillen tusschen de geestelijke en wereldlijke Jurisdictie in deze landen is tusschen den Hertog Philips van Bourgondië, als Graaf van Holland en Roelof van Diephout, Bisschop van Utrecht in den jaare 1434 seeker Accord ende Temperament getroffen ende opgesteld: »Dat of yemand om eenige misdaden wille die hy misdaan hadde, in der Kerken of op der Kerck-hove ginge, die de vryheyt van der Kercke niet en soude kunnen beschutten, volkomelijk na beschreven regten, dien misdadige sal onse lieve geminde Heere die Hertoge van Bourgoingien, Grave van Holland mogen doen nemen van de Kerkhoff, sonder daarom te violeeren of interdict te wesen.

Ook mede soo en sal de vrijheid van de Kerken niet te bate komen, die gene die met opgesette lage yemand dood sloege, dat kennelijk op hem beproeft ware, nog ook den genen, die van onse lieve Heere den Hertoge voorsz. of van de Geregten in der Landen heerlykheyd gebannen zijn, om ondadige feyten, als ze misdaan hebben tegens den Prince van de Landen, of tegens syne Landen, dat men hier crimen laesae Majestatis, of andere diergelijke, mer onse lieve Heere de Hertoge voorsz. sal dien mogen doen nemen van de Kerke of Kerkhove, sonder die Kerk of Kerkhove daar mede beslagen te wezen, of interdict te komen [1]).

Zoo komen wij langzamerhand tot den tijd dat de hervorming haren invloed doet gevoelen, maar ook dat de vorsten, de voogdij der geestelijkheid en der edelen

1) Zie Simon van Leeuwen, Censura forensis Lib. 5 cap. 33 n°. 11.

moede daaraan den oorlog verklaren, gerugsteund door hunne steden.

Voor de protestantsche landen is het laatst der 16e en begin der 17e eeuw het einde van het jus asyli.

Het is mij niet mogelijk het juiste tijdstip aan te geven. Men moet aannemen dat het van zelf is te niet gegaan. Zoo zegt ook Simon van Leeuwen [1]) »Maar na dat bij ons door de herstellinge de kerken, buiten de enkele godsdienst, geen heiligheid ofte waardigheid meer, als aan al ander goed is beginnen toegevougd te werden, en is deselve vrijigheid niet alleen besnoeid in de Persoonen van openbare Dieven, Roovers, Doodslagers, Ketters, Hoogste Magt schenders, Banquerottiers, ende diergelijke [2]), maar tenemaal verstorven, ende te niet geloopen."

Ook in andere landen had de opheffing van het Kerkelijk jus asyli stilzwijgend plaats, in sommige echter uitdrukkelijk. Zoo hebben wij eene ordonnantie van Frans I, waarbij hij in 1539 't voor Frankrijk afschaft. »Toutes personnes contre lesquelles il y aura prinse de corps décernée sur informations faites des cas dont

1) Rooms-Hollands-regt 4e boek, 43e deel vers 5 en 6.

2) Dit was zoo bepaald door de crimineele ordonnantie van Koning Philips anno 1570.

LXVI. Aengaende die immuniteyt ende vryheyt van de gewyde plaetsen, wij vercleeren dat in conformiteyt van veel ordinanciën, sententiën, ende arresten, openbaere diefven, roovers, straetschenders, dootslagers, deur bespiedinge oft met gedelibereerden wille ende propoeste, kerckroovers, ketters, criminele persoenen, laesae majestatis, de ghene die geaccuseert zijn van openbaere seditie ofte beroerte onder 't volck gemaect te hebben, oft der kercken, ofte justicie gewelt oft violencie gedaen, oick bancquerouten ende andere diergelycke. en sullen, naevolgende den rechte, van de selve immuniteyt der kerken nyet genyeten.

Editie Bavius Voorda. Leyden 1872.

ils seront chargés et accusés, se pourront, quand ainsi sera ordonné, par le juge, prendre en franchise et en lieux saints et sacrés, »*Sauf à les réintégrer s'il y échoit.*"

In Engeland werd het in 1624 opgeheven [1]); in Duitschland en andere later, terwijl het, naar ik veronderstellen moet, in Spanje nog bestaat, althans in art. 9 van het uitleveringstraktaat den 26sten Aug. 1850 tusschen Frankrijk en Spanje gesloten, leest men: »Il est couvenu et déclaré que les malfaiteurs Espagnols arrêtés en France dans un asile ecçlésiastique, pour des crimes qui jouissent, en Espagne, de l'immunité ecclésiastique, seront restitués par la France sous la condition que pour ces crimes ils ne seront pas punis de mort, de même qu'ils ne l'auraient pas été si, en Espagne, ils avaient été arrêtés dans une église; et que l'asile ecclésiastique aura la même force et valeur pour les malfaiteurs français arrêtés en Espagne, lesquels seront livrés à la France, sous la condition qu'ils ne seront pas punis de mort, ainsi qu'ils ne l'auraient pas été en Espagne."

Naast het geestelijk jus asyli vinden wij het politieke of territoriale verbonden aan zekere plaatsen, buiten verband met eenig godsdienstig idee. Men is gewoon hun oorsprong te zoeken in de oude geschiedenis, waar Cadmus en Romulus [2]) om hunne nieuw gebouwde steden te bevolken, het middel te baat namen, die tot vrijplaats in te richten:

1) 21 Jam. I c. 28 § 7.

2) Liv. 1. 8. Vergilius VIII, 342.

»Romulus ut saxo lucum circumdedit alto Quilibet huc, inquit, confuge, tutus eris [1]). Maar niet alleen aan de steden, ook aan den persoon des Konings werd het toegekend. Zoo verhaalt ons Homerus [2]), hoe Trepiades om zijn leven te redden, moest vluchten naar het standbeeld van Jupiter of zich aan de voeten van Ulysses werpen. Hij koos het laatste en de Koning van Ithaka spaarde hem het leven. En Euripides legt in zijne tragedie 3) het koor, Hekuba toeroepende, de volgende woorden in den mond: »ga naar de tempels, vlied naar de altaren of werp u aan de voeten van Agamemnon."

Evenzoo in latere tijden. De wetgevingen der Allemannen en Longobarden 4) kenden aan den Soeverein het recht toe, om den strafschuldige, die er hem om smeekte aan de gevolgen der gerechtigheid te onttrekken.

Bij de Anglosaxen was de woning van den Koning en der opperhoofden een zekere schuilplaats. Hun tegenwoordigheid was zoo goed als een vrij geleide, en de banneling die slechts hun kleed of paard aangeraakt had, kon gerust naar zijn streek wederkeeren, zonder vrees verder verontrust te worden. Zoo zien wij in de Niebelungen hoe Dietrich Chrimhilde en Etzel *onder zijn arm* neemt en hen ongedeerd en veilig midden uit de vijanden vertrekken doet. Maar er waren bijna overal in Duitschland, ook bij ons, bepaalde plaatsen, op wier grond en bodem de gevluchte misdadiger veilig was, zonder dat ze juist van kerk of koning afhingen,

1) Ovidius, Fastorum.

2) Odyssea, XXII 337.

3) Hecuba I, 146.

4) Revue de droit franç. t. a. p. pag. 215.

gewoonlijk enkele hoeven, vrijhoven, vroonhoven, ook wel zekere huizen, akkers en tuinen. Op zulke plaatsen lag, men moet het wel aannemen, in 't volksgeloof sints onheugelijke tijden, de eigenschap van een asylum, ze stamde wellicht af van 't heidendom, en was ongestoord gebleven, dikwijls ook door koningen en vorsten bekrachtigd [1]).

In de middeleeuwen hebben de tyrannie en de afpersingen der edelen, de menigte der misdrijven, en het onvoldoende der middelen om die te voorkomen of te straffen, gemaakt dat de instelling der vrijplaatsen, zich over geheel Europa uitbreidde, en niet weinig de populariteit der kerk in de hand werkte. Is het wonder dat de wereldlijke vorsten, hierdoor naijverig, zoowel om hunne onafhankelijkheid te bewijzen, als om de materieele voordeelen, landen en steden daartoe inrichten, en ze met privilegies begunstigden?

Het aantal vrije steden dat daaraan hun oorsprong te danken heeft is zeer groot, de voornaamste waren, in Frankrijk, Hâvre-de-Grâce; in Engeland, Londen en Baverley; in Duitschland de Hansesteden. Van algemeene bekendheid is het welk een Eldorado Frankfort voor gefailleerden was, Friedberg in Beieren gold mede onder de vrijsteden, terwijl Freijstadt in Oostenrijk er zijn naam aan ontleent. In Nederland had men Kuilenburg, Vianen, Buren, Leerdam, IJsselstein en het eiland Ameland waar het volgens S. van Leeuwen krioelde van bankroetiers. Het vrijgeleide of de protectie door de Heeren van IJsselstein en Leerdam vroeger verleend, afgeschaft bij publicatie van Holland 1 Februarij 1796.

1) Dr. M. J. Noordewier, Nederduitsche regtsoudheden, pag. 422.

Codex novus Batavus (Amsterdam 1803) Deel II, 244. De Graaf van Kuilenburg vooral heeft nog langen tijd aanspraak gemaakt op het geven van vrijplaats of vrijgeley.

Eenheid van recht en rechtsgebied was reeds het doel geweest waarnaar de Graven uit de Bourgondische en Oostenrijksche huizen streefden [1]). Was het laatste door de oprichting van den Grooten Raad van Mechelen een eind voorwaarts gebracht, echter veel tegenstand van de gepriviligeerde steden ondervindende, de laatste Graaf van Holland, of liever zijn vertegenwoordiger, was er geen persoon na bij de toepassing der crimineele ordonnantiën veel door de vingers te zien. In de artt. 61 en 74 zijn de vrijsteden dan ook »geaboleert, als wesende tegens Justicie ende goede manieren."

Maar de opstand en de afzwering deed er de hand niet aan houden en zoo kwam het dat in 1664 het Graafschap Kuilenburg nog schuilplaats aan een maagdenroover verleende. De zaak was de volgende: Zeker jongeling, Hans Diderik de Mortaigne bekoord door de schoonheden van zekere minderjarige jonkvrouw Catrina van Orleans, en haar niet ten huwelijk kunnende krijgen, ontvoert haar geweldadig en begeeft zich met haar naar Kuilenburg. Hier beweren beiden dat de schaking met goedvinden der maagd gepleegd zoude zijn, in welk geval het geene strafbare daad geweest ware. Zij vragen aan den Graaf van Kuilenburg een vrijgeleide, die dit echter, de voorgewende toestemming betwijfelende, weigert, doch hun vergunt op zijn gebied te blijven.

---

1) Mr. J. A. Fruin, het regt en de regtsbedeeling onder de Republiek der Vereenigde Nederlanden in Vad. Letteroefeningen IIe d. 1867.

Toen hun schuilplaats ontdekt werd, eischte het Hof te 's Gravenhage hunne uitlevering, wat geweigerd werd. Maar eindelijk moest de Graaf zwichten niet bestand tegen de bedreigingen van de Staten van Holland en de krijgsmacht die daartoe klem moest bijzetten. Simon van Leeuwen zegt daarvan [1]). Hem werd gedreigd volgens Resolutie van haar Ed. Gr. Mog. van den 2en April 1664, dat tot vergoedinge van diergelijke excessen de Poorten van de Stad Kulenborg souden werden afgehangen, ende de val-bruggen aldaar vast gemaakt, of in plaats van dien steene bruggen, ende daar by nog twee Bressen in de Muyren ofte wallen gemaakt souden werden, om daar door een overhinderden toegang binnen de selve Stad te mogen hebben ende behouden, etc.

De Graaf van Kuilenburg heeft bij acte van Mey daeraanvolgende beloovt: »dat hy voortaan geen vrygely en sal geven of verleenen aan capitale Delinquanten, Malitieuse Banquerottiers ende diergelijke, uit de vereenigde Provinciën komende in de Stad ofte het Graavschap Kulenborg: maar alle deselve op d' eerste aanmaning van eenige Heeren Staten van de selve, ofte andre Provinciën, van de Hoven van Justicie ofte de Magistraten der Steden van dien, te sullen aanhouden, ende overleveren om binnen de gemelde Provinciën ende Steden, naar eisch van Saaken te werden gestraft, etc.

Van dien tijd [2]) af aan kan men veilig aannemen, dat

1) Rooms-Hollands-regt 4e boek, 43e d. 6e v.

2) Nog in de Vergadering der aanzienlijken te Amsterdam, op den 29sten Maart 1814, bij de ontvouwing der beginselen van de ontworpen grondwet voor de Vereenigde Nederlanden, klaagde de Minister van Justitie van Maanen, over «het recht van hooge of crimineele juridictie, door bijzondere personen, plaatsen en steden bevorens uitgeoefend", dat

ook dit soort vrijplaatsen slechts bij naam bestonden, en al moge het voorgekomen zijn dat nu en dan eene ontduiking plaats greep, dan kan men dat als eene uitzondering beschouwen. Het te niet gaan van beide soorten vrijplaatsen kan men, geloof ik niet dan ten zeerste toejuichen. Il y a peu de différence, zegt Beccaria 1), entre l'impunité et les asiles; et puisque le meilleur moyen d'arrêter le crime est la perspective d'un châtiment certain et inévitable, les asiles, qui présentent un abri contre l'action des lois invitent plus au crime que les peines n'en éloignent, du moment où l'on a l'espoir de les éviter." En al kan men er in toestemmen dat in barbaarsche tijden het kerkelijk asiel een zegen is geweest, bij het misbruik dat er later van gemaakt werd kan men instemmen met de woorden van Petrus Faber, eerste president van het Parlement te Toulouse, 16e eeuw: nihil periculosius nec perniciosius quam si sceleratis hominibus liberum sit coufugiendo ad ecclesiam effugere judicis laïci coercitionem, ne dum *immunitas* quaeritur, *impunitas* concedatur 2).

---

met allerlei kleingeestige beweegredenen, maar al te dikwijls, de rigtige vervolging en behoorlijke bestraffing van misdaden «had tegengehouden" en inderdaad *midden in het land, vrijplaatsen* opende", *mr. R. Meterkamp, De Regeringsvorm der Vereenigde Nederlanden* 's Gravenhage, 1814, bl. 130.

1) Des délits et des peines. Ed. Faust. Hélie, pag. 127.

2) En zoo ook de Fries Ulric Huber, de iure civitatis Lib. I Sect. III c. 6 § § 15, 16. «Cum enim ea re (door de constitutio locorum asylorum) sistatur vigor judiciorum, palam est, excedere hoc institutum potestatem magistratuum (Franeq 1694).

UITLEVERING.

Reeds in vroege tijden meldt ons de geschiedenis voorbeelden van uitlevering. Maar zij komt ons in de oudheid slechts voor als een ter wille zijn van den zwakken aan den sterken, van den overwonnen Staat aan den overheerscher. Niets anders toch zijn de voorbeelden ons door Hugo de Groot 1) nagelaten, door hem ontleend aan de gewijde geschiedenis, aan die der Grieken en Romeinen. Vergeleken met hetgeen wij uitlevering noemen, kan men het moeielijk dien naam geven, het waren daden van ruw geweld. Het waren geen verdragen, zelfs geen aanvragen, het waren *eischen* om politieke personen in handen te krijgen, die, wan-

1) De iure belli ac pacis Lib. II cap. 21 § 4. Sic Israëlitae alii a Benjaminitis postulant ut dedant facinorosos. Iud. 20. Philistaei ab Hebraeis ut Samsonem quasi maleficum sibi dedant. Iud. 15. Sic Lacedaemonii Messeniis bellum intulerunt quod interfectorem quendam Lacedaemoniorum non dederent: et alio tempore ob non deditos eos qui missis ad sacrum virginibus vim intulerant. Sic Caesarem Germanis ob bellum iniuste illatum dedi voluit Cato. Sic Fabios sibi dedi Galli postulabant quod in se pugnassent. Ab Hernicis agri sui populatores dedi sibi postularunt Romani, et a Poenis Amilcarem, non illum nobilem ducem sed alium qui Gallos concitabat: postularunt et postea Annibalem etc.

neer zij niet ingewilligd werden, een *casus belli* opleverden.

Evenwel zegt Faustin Hélie bij de opnoeming dier gevallen, les cas d'extradition étaient rares toutefois. En toch moet men de reden daarvan niet alleen zoeken in het bestaan der vrijplaatsen, maar ook in de zeden van die tijden. Vergeten wij niet dát bijv. te Rome de beschuldigde tot zijne veroordeeling zich in vrijwillige ballingschap kon begeven. Maar dat was geene straffeloosheid. Het was toen al straf genoeg zijn vaderland te moeten verlaten. Publicorum judiciorum quaedam capitalia sunt, quaedam non capitalia. Capitalia sunt, ex quibus poena mors, aut *exilium* est.... [1]).

Welk lot toch vond hij in den vreemde? Na allerlei ontberingen en vermoeienissen, zonder middelen van bestaan, was hij, ver van den grond waar hij het levenslicht aanschouwde, overgeleverd aan de genade, zonder verdediging, te midden van vreemden wier taal hij niet kende. En kon men er dan nog aan denken den misdadiger terug te vorderen, die zich door zijne vlucht een straf opgelegd had, vreeselijker dan de dood?

Eerst de onderzoekingen der laatste jaren hebben ons uit de grijze oudheid bekend gemaakt met een werkelijk uitleveringsverdrag, ten tijde van Mozes gesloten, tusschen Ramses den Tweede, Koning van Egypte en den Vorst van Cheta [2]). Dit merkwaardig stuk behelst, vertaald het volgende:

»Si quelques gens s'enfuient, qu'il soit un qu'ils soient

1) L. 2 Dig. 48. 1.

2) Egger: Etudes historiques sur les traités publics chez les Grecs et chez les Romains pag. 250.

»deux ou trois, qu'ils viennent vers le grand prince de »Cheta, que celui-ci les fasse ramener au Soleil, Seig- »neur de la Justice.

»Quant à l'homme, qui sera ramené à Ramsès Mia- »moun, que son crime ne s'élève pas contre lui, que »l'on ne fasse aucun dommage à sa maison, à sa femme, »à ses enfants, qu'on ne tue pas sa mère, de même »qu'on ne le prive pas de ses yeux, de sa bouche, de »ses jambes et qu'aucun crime ne s'élève contre lui.

»Qu'on agisse de même si des gens s'enfuient du »pays de Cheta, qu'il soit un, qu'ils soient deux, qu'ils »soient trois, et qu'ils viennent trouver le Seigneur »Soleil de justice, le grand roi d'Egypte; que Ramsès- »Miamoun, le grand roi s'en empare et qu'il les fasse »reconduire au grand prince de Cheta.

»Quant à l'homme qui serait ramené au grand »prince de Cheta, que son crime ne soit pas élevé »contre lui, qu'on ne détruise pas sa maison, ses fem- »mes, ses enfants; que de même on ne tue pas sa mère; »que de même on ne le prive pas de ses yeux, de sa »bouche, de ses jambes; que de même on n'élève »aucun crime contre lui."

Maar dit is een op zich zelf staand feit. Na den val van het Romeinsche Rijk vond eene verbrokkeling van Europa plaats en zochten de volken hunne kracht in afzondering. Naburen gedroegen zich als vijanden, en een der eerste gevolgen daarvan was dat de misdadiger die zijn land ontvluchtte, niet opgevorderd werd, en aldus een schuilplaats voor hem geopend werd, verbonden aan het grondgebied van den naburigen Staat. Eerst naarmate de beschaving meer en meer haar invloed deed gevoelen, de slavernij verdwenen en eenige han-

delsbeweging in het leven der volkeren te bespeuren was; naarmate meerdere behoeften zich deden gevoelen en naburige Staten erkenden, dat zij in hun verkeer gemeenschappelijke belangen hadden, begon men te begrijpen dat men elkanders hulp noodig had. Maar de toepassing daarvan op hen, wier aanslagen de algemeene orde bedreigden, op de misdadigers, het duurde nog lang voordat de Staten daartoe elkaâr de hand reikten. En al mogen wij in de 17e en 18e eeuw uitleveringstraktaten vinden, waarvan men echter niet ontkennen kan, dat het meerendeel gesloten is met politieke oogmerken, het is een feit dat nog in 1777 de procureur generaal te Aix in het Parlement beweerde: »tout étanger coupable »qui se réfugie en France est a l'abri de toutes pour-»suites, *l'asile* est du droit des gens." Maar dat zou niet lang meer duren. De edeldenkende Milanesche Publicist, voorlooper der hervormingen, die in deze eeuw op het gebied van het strafrecht zijn tot stand gebracht, had zijne gedachten ook aangaande dit punt geopenbaard. Caesar Beccaria Bonesana had in zijn in 1764 verschenen werkje »Dei Delitti e delle Pene" zich aldus uitgedrukt:

»Dans toute l'étendue d'un Etat politique, il ne doit »y avoir aucun lieu qui soit hors de la dépendance des »lois. Leur force doit suivre partout le citoyen, comme »l'ombre suit le corps."

»Est-il donc utile que les nations se rendent récipro-»quement les criminels? Assurément, la persuasion de »ne trouver aucun lieu sur la terre où le crime puisse »demeurer impuni, serait un moyen bien efficace de le »prévenir. Mais je n'oserai décider cette question jusqu'à »ce que les lois, devenues plus conformes aux sentiments

»naturels de l'homme, les peines rendues plus douces, »l'arbitraire des juges et de l'opinion comprimé rassu»rent l'innocence, et garantissent la vertu des persécu»tions de l'envie"; [1]).....

Eerst na het uitbarsten der groote omwenteling van 1789 heeft in Frankrijk en daarna in de andere Staten, waar de schok van dien ommekeer zich heeft doen gevoelen, de overtuiging veld gewonnen, dat de onafhankelijkheid der Staten geen grond kon opleveren tot de instandhouding van het asielrecht, dat, althans ten aanzien van zwaardere misdrijven, uitlevering in het welbegrepen belang der geheele maatschappij moest worden toegestaan, ten minste voor zoover anders de misdaad ongestraft zou blijven [2]).

De Assemblée Constituante erkende het beginsel dat de Staten elkander bij de vervolging van misdrijven de behulpzame hand behooren te bieden. De aanleiding was de volgende.

Drie Oostenrijkers hadden zich schuldig gemaakt aan het namaken van bankpapier. Zij waren uit België — toenmaals de Oostenrijksche Nederlanden — in het begin van 1791 naar Frankrijk gevlucht. Hun uitlevering werd verzocht nadat zij in hechtenis waren genomen. De Assemblée bemoeide zich met de zaak, men wilde niet dat die lieden zoo maar op bloote aanvraag van ministers zouden uitgeleverd worden. Zij verwees eerst de zaak naar het comité diplomatique en droeg bij decreet van 19 Februari 1791 aan hetzelve den last op, om een ontwerp-decreet aan te bieden, inhoudende de noodige formaliteiten welke bij eene uitlevering in

1) P. 28 van de Fransche uitgave door Faustin Hélie.

2) Mr. Taunay op p. VII zijner dissertatie.

acht zouden moeten genomen worden. Het decreet luidde aldus: »L'Assemblée nationale décrète que le comité de »constitution se réunira incessamment au comité diplo- »matique, pour proposer une loi sur l'extradition réci- »proque des prévenus de certains crimes, entre la France »et les autres nations de l'Europe 1)....

De oorlogen waarin Frankrijk gewikkeld werd en andere daarop volgende geweldige gebeurtenissen deden van dat decreet niets komen. De eerste verordening die over uitlevering verscheen, was die van den 23sten October 1811, later onder de Bourbons eene Instruction van 31 October 1825; daarna is eene ministerieele circulaire den 5den April 1841 uitgevaardigd, vervolgens den 30sten Juli 1872, terwijl eindelijk den 12den October 1875 eene circulaire van den garde des sceaux, Minister van Justitie verscheen die zooveel als dit langs dien weg, geschieden kon, dit onderwerp regelde.

Intusschen blijkt het uit den inhoud dat ook spoedig dáár een wet zal voorgedragen worden. 2)

Met vele landen heeft Frankrijk uitleveringstractaten gesloten.

Groot-Brittanie 3) waar de vreemdeling, behalve in oorlogstijd en in de dagen van de Alien-Bill mild werd bejegend, is een van de laatste landen geweest, dat uitlevering heeft toegestaan. En dat slechts schoorvoetend.

---

1) Zie Moniteur 20 Février 1791.

2) »En attendant qu'une loi vienne déterminer les formes à observer dans l'intérêt de la liberté individuelle, j'ai pensé que les inconvénients de la pratique actuelle pouvaient être en partie corrigés".....

3) Verg. Thorbecke op art. 4 der Grondwet van 1815 en 1840.

In zijne circulaire van 5 April 1841 zeide de fransche minister dat uitlevering niet van Engeland kon verkregen worden, omdat de wetgeving het niet vergunde. Dat ondervonden ook de V. S. van N.-Amerika in 1841 bij de vervolging der zaak van de Creole [1]).

Deze Amerikaansche brik vertrok den 27sten October van de haven van Richmond naar Nieuw-Orleans met eene lading slaven. Den 7en November ontstond onder deze een oproer, zij doodden hunnen meester, sloten den kapitein en scheepsofficier in de boeien en kwamen te Nassau op Engelsch grondgebied. Daar gevat, werden slechts 19 in hechtenis gehouden, ter zake van moord en oproer, de andere vrijgelaten. De V. S. hiervan kennis hebbende bekomen, deden een aanvraag om uitlevering aan Engeland. Daarop ontspon zich een debat in het Engelsche Parlement, waarbij men zich op de publicisten van het volkenregt beriep, die beweerden dat uitlevering niet dan ingevolge een voorafgesloten tractaat, mogt geschieden.

Deze omstandigheid was echter oorzaak dat den 9en Aug. 1842 een uitleveringstractaat tusschen deze beide Staten gesloten werd (Ashburton treaty). Het aantal misdrijven daarin vervat, waarvoor uitlevering kon plaats vinden, was beperkt tot murder, or assault with intent to commit murder, or piracy, or arson, or robbery, or forgery, or the utterance of forged paper.

In het volgende jaar, den 13en Februari 1843, sloot Groot-Brittannie een tractaat met Frankrijk, daar waren de misdrijven: murder (comprehending the crimes designated in the French penal code by the terms assassi-

1) Zie het opstel van Henry Wheaton in de Revue étrangère IX p. 345.

nation, parricide, infanticide, and poisoning) or of an attempt to commit murder, or forgery or of fraudulent bankruptcy.

Een twintigtal jaren had dit tractaat bestaan, zonder dat eenig Franschman nog door Engeland uitgeleverd was. Dit begon de Fransche regeering te verdrieten en den 4en Dec. 1865 werd door haar het ongelijk werkend verdrag opgezegd, dus zou het 6 Juni 1866 ten einde loopen.

Het ligt buiten mijn bestek in nadere bizonderheden uit te weiden; trouwens zoowel in het corps législatif door Rouher en Jules Favre als daarbuiten [1]) werd die zaak meer dan eens behandeld. Het einde daarvan was dat het tractaat van 1843 eerst verlengd werd tot Dec. 1866 en zoo vervolgens, gedurig voor een jaar. Daaraan is echter in 1876 een einde gekomen door het sluiten van een nieuw verdrag.

Nadat echter in 1862 nog een tractaat met Denemarken gesloten was, gevoelde men ook in Engeland de behoefte aan een wettelijke regeling dezer stof, en het stelsel dat men tot nu toe gevolgd had, om ontsnapte veroordeelden en voortvluchtige beschuldigden in bescherming te nemen en zoo *met een paar uitzonderingen* het oude asielrecht te handhaven, vaarwel te zeggen. In 1868 werd a committee of the House of Commons van 17 leden benoemd. Na het hooren van deskundigen en andere werkzaamheden kwam de wet van den 9en Augustus 1870 tot stand (33 & 34 Vict. C. 52). Deze werd herzien met uitbreiding der lijst

---

1) Zie o. a. Revue des deux Mondes 15 Févr. 1866 een opstel van Prévost-Paradol en Gazette des tribunaux van die maand, opstellen van Duverdy.

van misdrijven door de wet van 5 Augustus 1873 (36 & 37 Vict. C. 60). Hierna heeft Groot-Brittannië verscheidene tractaten gesloten [1]).

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

Nadat, zooals wij gezien hebben, deze Republiek in 1842 een tractaat met Groot-Brittannië gesloten had, werd door haar den 9en Nov. 1843 eene overeenkomst met Frankrijk aangegaan. Art. 2 bepaalde voor welke misdaden werd uitgeleverd, het waren: murder (comprehending the crimes designated in the French penal code by the terms assassination, parracide, infanticide and poisoning), or with an attempt to commit murder or with rape, or with forgery, or with arson, or with embezzlement by public officers [2]) when the same is punishable with infamous punishment. Nog twee additioneele artt. werden hieraan toegevoegd den 24sten Februari 1845 en den 10en Februari 1858.

»By the Senate and House of Representatives of America in Congress assembled zijn drie »Acts" aangenomen, te weten:

1ste. den 12den Augustus 1848 »An Act for giving effect to certain treaty stipulations between this and

---

1) Den 18en Aug. 1877 is eene commissie benoemd om onderzoek te doen naar en de werking en uitkomst te overwegen van de wet en de traktaten betrekking hebbende op de uitlevering van personen, beschuldigd van misdrijf.

Deze gaf van hare bevinding verslag in een rapport van veertien paragrafen, dat den 30sten Mei 1878 verscheen. Wij zullen gelegenheid hebben hierop nader terug te komen.

2) Dépositaires publics.

foreign governments for the apprehension and delivering up of certain offenders."

2de. den 22sten Juni 1860 » an Act to amend" die van 1848.

3de. den 3den Maart 1869, an Act further to provide for giving effect to treaty stipulations between this and foreign governments for the extradition of criminals.

Niet veel tractaten zijn er tusschen dezen Staat en de Europeesche gesloten en zijn er al tot stand gekomen dan nog wordt uitlevering voor weinig misdrijven meer toegestaan dan in de Eng. en Fransche tractaten vervat.

BELGIË.

Toen de Zuidelijke Nederlanden zich afgescheiden hadden en het Koninkrijk België zich onder den invloed der groote mogendheden vormde, werd artikel 128 der constitutie van 1831 aldus gesteld: Tout étranger qui se trouve sur le territoire de la Belgique, jouit de la protection accordeé aux personnes et aux biens, sauf les exceptions établies par la loi.

Reeds den 26sten Augustus 1833 werd een ontwerp op het stuk der uitlevering voorgedragen, dat als wet den 1sten October van dat jaar in werking trad.

Merkwaardig zijn de woorden waarmeê het ontwerp door den rapporteur van den Senaat de Haussy werd ingeleid 1): »Dans un petit pays comme le nôtre, dont l'entrée et la sortie sont si faciles, ne pas autoriser l'extradition c'eût été encourager le crime et faire appel aux malfaiteurs étrangers. Cette loi a deux buts, dont

1) Zie den Moniteur Belge van 30 Sept. 1833.

la moralité et l'utilité ne pourraient être contestées. Le premier, le plus important peut-être, est d'empêcher que les Belges qui ont commis un crime ne puissent se soustraire à la vindicte publique par la fuite en pays étranger; le second c'est d'éloigner de notre patrie tous les criminels étrangers, qui viendraient s'y réfugier, afin de s'assurer une impunité scandaleuse. En vain objecterait-on que ces hommes ne peuvent être réputés coupables à nos yeux, puisqu'ils n'ont pas violé nos lois et que celles de leur pays ne peuvent les atteindre chez nous, où elles sont sans empire. Non, sans doute, ils n'ont point commis d'infractions à nos lois positives, mais ils ont transgressé les règles de la loi naturelle, de la moralité publique et de la justice universelle, qui forment la base de toutes les législations existantes chez les nations civilisées."

Beperkt tot de 7 misdaden die in onze vreemdelingenwet van art. 17 voorkwamen, werd ook daar de behoefte gevoeld die tot meerdere gevallen uit te strekken. Dit geschiedde bij de wet van 5 April 1868 waarbij behalve belangrijke verbeteringen in de vormen en rechtspleging, de lijst van misdrijven tot 29 gevallen werd uitgebreid. Den 1sten Juni 1870 werd hieraan een dertigste toegevoegd. Toch stond men niet stil, den 15en Maart 1874 werd de wet van 1868 weer herzien, en het is deze waaronder de Belgen thans leven. De zaak van den ketellapper Duchesne was oorzaak dat door de wet van 7 Juli 1875 aan art. 1 van de wet van 15 Maart 1874 n°. 9 luidende »pour menaces d'attentat contre les personnes ou les propriétés, punissable de la peine de mort, des travaux forcés ou de la réclusion" de volgende woorden werden gevoegd »pour

offres et propositions de commettre un crime ou d'y participer, ou pour acceptation desdites offres ou propositions."

Rusland heeft slechts weinig uitleveringstractaten gesloten. Het verschil der wetgevingen en zeden met die van andere Staten in Europa, daarbij de groote afstand hadden dat tot voor een paar jaar veroorzaakt. Thans volgt Rusland de andere Staten in het sluiten van tractaten, terwijl de uitlevering ten aanzien der mogendheden, waarmede geen uitleveringsverdragen zijn gesloten, geregeld wordt bij speciale onderhandeling.

Het Keizerrijk Duitschland sluit wel tractaten met de vreemde mogendheden, maar is niet gebonden door eene wet. Tusschen de Staten welke het Duitsche Rijk uitmaken wordt de uitlevering geregeld door de wet van 21 Juni 1869. [1])

In dat gedeelte van Oostenrijk dat aan deze zijde der Leitha gelegen is, komen, ten aanzien van de uitlevering, bepalingen voor in de aldaar geldende strafwetten. Voor Transleithanië heeft de Hongaarsche regeering als beginsel aangenomen niet alleen misdadigers uit te leveren, aan de Staten waarmede verdragen gesloten zijn,

---

1) Gesetz betreffend die Gewährung der Rechtshülfe.
Voor verdere bizonderheden zie men Holtzendorff's und Brentano's Jahrbuch für Gesetzgebung, etc. 1877. 4tes Heft.

maar dit ook aan die mogendheden te doen, met welke geen verdragen van dien aard zijn getroffen, eenvoudig op grond van het reciprociteitsbeginsel en van de algemeene rechtsbeginselen; Hongarije staat de uitlevering toe voor alle misdrijven, waarvoor in het algemeen in beschaafde landen uitlevering wordt verleend.

Zwitserland's inwendige toestand wordt geregeld door de federale wet van 24 Juli 1852. Art. 1 luidt: »Les cantons sont réciproquement tenus de procurer l'arrestation et l'extradition des individus condamnés ou juridiquement poursuivis pour un des crimes ou délits mentionnés en l'art 2. L'extradition de ressortissants d'un canton ou d'individus qui y sont établis, peut toutefois être refusée, si ce canton s'engage à les faire juger et punir à teneur de ses lois ou à leur faire subir les peines déjà prononcées contre eux." Verder door de wetten van 24 Juli 1867 en 2 Februari 1872.

In zijne betrekking tot andere landen is het gebonden door verscheidene tractaten.

NEDERLAND.

Als eerste verdrag dat eenigszins betrekking heeft op ons vaderland, moet genoemd worden dat waarbij den 27sten Maart 1802 [1]) tusschen Groot-Brittannië, Frankrijk, Spanje en de Bataafsche Republiek de vrede te Amiëns tot stand kwam en waarin een artikel 20 gelascht werd

1) Wet van 6 Germinal an X.

waarbij de betrokken Staten zich verbonden tot wederkeerige uitlevering wegens meurtre, falsification de monnaies et banqueroute frauduleuse [1]). Edoch de vreugde over dien vrede was van korten duur en hiermede ook de uitlevering een doode letter.

Eenige jaren later toen Holland bij het Fransche Keizerrijk was ingelijfd, verscheen er den 23sten October 1811 een decreet, waarbij Napoleon het recht van uitlevering regelde.

Zie hier de twee voornaamste artt.

ART. 1er. Toute demande d'extradition faite par un gouvernement étranger, contre un de nos sujets prévenu d'avoir commis un crime contre des étrangers sur le territoire de ce gouvernement, nous sera soumise par notre grand juge, ministre de la justice, pour y être par nous statué ainsi qu'il appartiendra.

ART. 2. A cet effet, ladite demande, appuyée de pièces justificatives, sera adressée à notre ministre des relations extérieures, lequel la transmettra avec son avis à notre grand juge, ministre de la justice. [2])

Nog vóór den val van het Fransche keizerrijk hernam Nederland in November 1813 zijne vrijheid. De Grondwet die vervolgens ontworpen werd, was ter nauwernood aangenomen en ingevoerd of de staatkunde der groote mogendheden van Europa vond goed, bij het tractaat

1) v. Martens Suppl T. II N°. 56 p 563.

2) »Wetboek op de Regterlijke instellingen en Rechtspleging in het koningrijk Holland van 14 July 1809, welk wetboek vastgesteld, doch uit hoofde van den kort daarop gevolgden troonsafstand van Koning Lodewijk niet in werking getreden is; art. 965 luidde aldus:

»Ingezetenen mogen nimmer worden overgegeven aan eenigen rechter of college buiten dit Rijk, en vreemdelingen niet anders dan op last van het Gouvernement.

van 30 Mei 1814, aan den Staat der Vereenigde Nederlanden de Belgische Provinciën toe te voegen. Dit maakte eene eerste herziening der Grondwet noodig. Deze, bij publicatie van den 24sten Augustus 1815 geärresteerd en verklaard van dat oogenblik de Grondwet van het Koninkrijk der Nederlanden uit te maken, heeft toen voor de eerste maal, in navolging van andere landen, nadat Polen (3 Mei) in de eerste, en Frankrijk in de tweede plaats (3 September) daarvan in 1791 bij hunne constitutiën het voorbeeld hadden gegeven, eene bepaling betreffende het recht van vreemdelingen opgenomen.

Het was in art. 4 dat luidde:

»Allen die zich op het grondgebied van het Rijk bevinden, hetzij ingezetenen of vreemdelingen, hebben gelijke aanspraak op bescherming van persoon en goederen."

Van uitzetting, van uitlevering was hier, noch in een ander artikel sprake. De woorden waren duidelijk en iedereen kan zien hoe de Regeering zich hierdoor de handen bond. Leverde zij een vreemdeling uit of zette zij hem uit het land, zoo volgt daaruit dat zij het ook een Nederlander kon doen, wat echter verboden was door art. 167 en 168 G. W. 1815. De Regeering heeft echter steeds gemeend dat dit recht haar toekwam. Eene korte geschiedenis der feiten zal dit alleszins ophelderen.

Onder welke omstandigheden dit artikel tot stand is gekomen is ons onbekend. Het Journal van Raepsaet verschaft ons geen licht, alleen heeft de Staatscourant van 6 Februari 1818 N⁰. 32, de rede, toen uitgesproken door den schranderen Dotrenge, bewaard. 1)

---

1) De Advocaat Theodore Dotrenge, (reeds bekend uit de dagen der eerste Belgische omwenteling 1790), was een lid der commissie tot

Hij zeide: »Mijn advies over de weglating van dit artikel is niet doorgegaan, en hetzelve is bijzonder door de leden der commissie uit de Noordelijke Provinciën bestreden. Zij beweerden dat hun land steeds een toevluchtsoord voor ongelukkigen en onderdrukten van alle landen was geweest, dat het dit bestendig moest blijven op zoodanigen voet, en dat dit, zoo min als eertijds, aan eenige beperking onderhevig moest zijn."

Maar de Regeering dacht er anders over. Twee Franschen, Guyet en Cauchois Lemaire, gispten in een zeker blaadje dat te Brussel verscheen, waar zij een 15 maanden vertoefd hadden, de handelingen der Regeering op elke wijze.

Deze, weinig gesticht over deze gasten, die hier een schuilplaats gevonden hadden, verzocht hen op een goeden dag het land te verlaten, zoo niet goedschiks, dan met geweld. Zij, weinig gezind daaraan te voldoen, wendden zich bij petitie tot de Staten-Generaal met verzoek om in hun recht gehandhaafd te worden daar de artt. 4 en 227 ten hunnen aanzien geschonden waren, en legden hun gevoelen bloot in een geschriftje: Appel à l'opinion publique, la Haye 1817."

Met kracht werd de daad der Regeering aangevallen

herziening der G. W. van 1814, benoemd bij 's Konings Besluit van 22 April 1815, zie L. P. van de Spiegel en zijne tijdgenooten (Middelburg 1877), IVe Deel blz. 107, en Ad Levae.

Les Jacobins, les Patriotes et les Représentants provisoires de Bruxelles (1792—1793) Bruxelles 1846. Dotrenge met Reyphins, een der welsprekende Hoofden van de constitutionele oppositie in de Tweede Kamer, werd met dien ambtgenoot naderhand Lid van den Raad van State onder koning Willem I.

door de Zuidelijke leden, maar met niet minder gloed van overtuiging werd zij verdedigd door Noordelijke Nederlanders, aan wier hoofd zich Joan Melchior Kemper bevond.

Ofschoon men der onpartijdigheid en der eerlijkheid, welke zijne handelingen immer kenmerkten, en die ook hier weder te voorschijn traden, alle recht moet laten wedervaren, zoo kan ik mij toch niet met de gronden waarop hij het goede recht der Regeering voorstond, vereenigen.

Zijn gevoelen kennen wij uit een advies den 22sten Januari 1818 uitgebracht.

Zijn hoofdargument was dit: 1)

»Elke Regeering heeft het recht vreemdelingen bij zich toe te laten of hen van het staatsverband uit te sluiten; dat natuurlijk recht duurt voort, zoolang de staat niet uitdrukkelijk of stilzwijgend verklaard heeft den nieuwen ingezeten in zijn verdrag op te nemen, en daar de rechten der maatschappij, ter handhaving en uitvoering, zijn overgegaan in handen van het Hoofd van den Staat, kan het recht van dezen, om vreemdelingen het land te doen ruimen met geene mogelijkheid betwist worden."

Volkomen juist is deze redeneering, maar waar, zooals in dit geval eenmaal de regelen vastgesteld en neêrgelegd zijn in de Grondwet — dus een positief niet een natuurlijk recht — moet men de letter van art. 4, dat klaar en duidelijk sprak, in acht nemen

Het laatste argument (want om de geheele redevoering

1) de Bosch Kemper. Verhandelingen, Redevoeringen en Staatkundige geschriften van J. M. Kemper. Dl. III p. 231.

hier te behandelen ligt buiten mijn bestek) dat alle schuim van andere natiën herwaarts zoude stroomen en hier een schuil- en wijkplaats vinden [1]) deed misschien de schaal ten gunste der Regeering overhellen [2]), want uit de Staatscourant van Januari 1819 blijkt dat de Regeering zegevierde.

Met overgroote meerderheid werden de verzoekschriften afgewezen niet alleen om den vorm, maar ook om de ongegrondheid der klachten.

Dat de letterlijke opvatting van art. 4 ook door tijdgenooten gehuldigd werd, blijkt uit de woorden van den President der Commissie van 1815 3).

Sprekende van de 6 daaropvolgende jaren toen de gebeurtenissen waren voorgevallen die hij meende te moeten herinneren, vervolgt de edele staatsman: »Een Franschman, met een vonnis tot zijnen laste, was op ons grondgebied komen wonen. Hij werd opgeëischt door de Fransche Regeering en aan dezelve uitgeleverd. Eenige vreemdelingen hadden zich in ons land neergezet, en hielden zich voornamelijk bezig met tijdschriften, waarin onze Regeering werd doorgestreken. Op last van deze zijn zij op de grenzen gebracht en uitgezet. Een tijdlang hebben deserteurs uit naburige Staten hier eene veilige schuilplaats gevonden, maar

1) Kemper p. 243.

2) Even als of men wegens de gevreesde gevolgen de duidelijke letter der wet mogt miskennen. Men vervalt zoodoende in de grootste ongelegenheid welke er voor den constitutioneelen Staat denkbaar is, namelijk dat zij, die het heft in handen hebben, de voorschriften der Grondwet naar hunne denkbeelden kunnen kneden en wringen.

3) G. K. van Hogendorp. Bijdragen tot de huishouding van Staat, Dl. VIII 2e stuk p. 224.

vervolgens zijn er Cartels gesloten met die Staten ter wederzijdsche uitlevering van deserteurs [1]).

Ik zeg niet dat vreemdelingen met een vonnis tot hunnen laste bescherming onder ons moeten vinden, alzoo wij dan de verzamelplaats zouden kunnen worden van alle de gevlugte misdadigers. Ik zeg niet, dat vreemdelingen onder ons toegelaten moeten worden, om de Reg. door te strijken. Ik heb geene bedenking op het sluiten van Cartels. Maar ik oordeel, dat er eene tegenstrijdigheid bestaat tusschen alle die handelingen en het vierde artikel der Grondwet. Deze tegenstrijdigheid nader aan te wijzen is overbodig, omdat zij in de woorden zelve gelegen is. Maar hoe dezelve weg te nemen, is eene zaak van meer belang. Mij dunkt dat de GW. behoorde vrij te laten aan de Wet, om deserteurs en misdadigers over te leveren op een beginsel van wederkeerigheid. Dan konden er verdragen in dien zin gesloten zijn geworden. Ten slotte mag ik dan niet ontkennen, dat er een grondslag voor de wettige uitlevering van misdadigers en deserteurs in dit art. 4 ontbreekt, en dat hier derhalve wederom een gebrek mag aangeteekend worden."

Elf jaar later deed zich weder een zelfde geval voor. 1828. Een zekere Fontan in Frankrijk veroordeeld, had zich in België gevestigd. De woelingen in het aangrenzende land die de stormen van 1830 voorafgingen, en tevens de gelijkheid in taal van de Waalsche provinciën — om niet te zeggen dat zij in het Zuiden als welkome bond-

---

1) De schrijver bedoelt hier het op den 20 Oct. 1821 gesloten tractaat tusschen Frankrijk en het Koningrijk der Nederlanden Stbld. 1821 n⁰. 22, met Hannover den 7 Mei 1815 en anderen.

genooten met open armen ontvangen werden, waren oorzaak dat een groot aantal uitgewekenen zich daar kwamen nederzetten en gevaarlijk werden voor de rust van den Staat.

Maar wat zal ik hierover uitweiden. Men vindt de debatten aangeteekend 1), waaruit wij zien hoe treurig het toen reeds toeging. Evenals vroeger werd de Reg. in het gelijk gesteld. Wat de uitlevering betreft, wij hebben reeds bij Hogendorp gezien, dat zij zich daarin even vrij gevoelde. Het schijnt dat men toen andere denkbeelden aangaande de Grondwet had, of omtrent de naleving daarvan meer onverschillig was, dan nu. Uit een volkenrechtelijk oogpunt mocht ten gunste van het recht, van de verplichting tot uitlevering zeer veel, ja alles te zeggen zijn, door de Grondwet waren aan de Regeering de handen gebonden. En hoe weinig kracht de slechts theoretisch erkende regelen van het volkenrecht tegenover een aangenomen Staatsrechterlijken regel bezitten, kan het voorbeeld van Gr.-Brittannië bewijzen, dat eerst in deze eeuw, en nu nog maar noode van uitlevering weten wilde. Bij ons echter ging men nog verder. Ik heb hier het oog op het uitleveringstractaat van 23 Augustus 1817 2) met het Koninkrijk Hannover, *dat eerst in de Staatscourant van 1844 n°. 38 te vinden is,* waar wij in § 3 lezen: »Indien de mis»dadiger wiens uitlevering gevraagd wordt, een onderdaan

1) Staatscouranten 1829 nos. 282—286 en de Gerlache. Histoire des Pays-Bas 1814—1830 d. I p. 464 en d. II 232—243.

2) Evenwel is dit aan de Staten-Generaal reeds den 13den Januarij 1818 medegedeeld. Zie de Geer van Jutphaas, Antecedenten van de Tweede Kamer. bl. 81.

»is van de Mogendheid van welke dezelve wordt opge- »vorderd ..... zal de uitlevering worden toegestaan, etc".

Gelukkig is dit tractaat het eenige, waarin dergelijke schending van grondwettige rechten voorkomt, en wordt in alle de overige verdragen met vreemde mogendheden over uitlevering die van de onderdanen des lands uitdrukkelijk uitgezonderd" [1]).

Nadat er den 30sten December 1815 eene circulaire van den procureur-generaal van het hoog geregtshof te 's Hage verschenen was, werd men den 22sten October 1819 verrast door eene ministerieele in den geest van het Hannoversche tractaat. Evenwel is de Regeering niet op dien weg voortgegaan, althans zeide de Min. in zijne memorie tot toelichting van het ontwerp van 1828 strafvordering; »In ons vaderland staat het ten minste »vast, dat geen Nederlandsche burger uit het land kan »worden geweerd, veelmin lichtelijk ter berechting aan »eene andere Mogendheid uitgeleverd."

Den 1sten September 1827 zag een Koninklijk Besluit het licht, houdende algemeene bepalingen, op het stuk der uitlevering van misdadigers of beklaagden aan vreemde Gouvernementen. Nog viermaal heeft de Reg. in dien geest gehandeld, te weten in het verdrag met:

---

1) Mr. S. P. Lipman, Wetb. v. Strafv. p. 7.

Meer gematigd spreekt Mr. C. J. van Assen in zijn »Taal der Grondwet" p. 9. Het strijdt met het algemeene recht, hetwelk de volken van Europa onderling moeten eerbiedigen, dat de misdadiger, die na het bedrijven van strafschuldige daad, zich met der vlucht op ons grondgebied redt, als een ootmoedig smeekende aan het altaar worde beschermd, en niet over de grenzen moge gezet worden. Maar den eigen ingezeten des lands aan eene vreemde Mogendheid, om welke misdaad ook in haar gebied bedreven, op gedane aanvrage uit te leveren, zonder eene wet die de vormen beschrijft, dat is naar ons gevoelen ongeoorloofd.

Pruisen van 16 Aug. 1828 (Sb. 1829 no. 56).
Belgie van 28 Oct. 1843 (Sb. 1843 no. 62).
Frankrijk van 17 Nov. 1844 (Sb. 1845 no. 3).
Baden van 8 Mei 1847 (Sb. 1847 no. 40).

Doordrongen als men was van het besef dat de bestaande toestand verbeterd moest worden, is dan ook in 1848 een alinea toegevoegd aan art. 4 wat aldus art. 3 geworden is. Spoedig daarop werd een wet op uitzetting en uitlevering voorgedragen en aangenomen. Het was de wet van 13 Augustus 1849 (Sb. no. 39). Hierover uit te weiden, ik geloof dat het onnoodig is, nu zij reeds tweemaal het onderwerp eener dissertatie heeft uitgemaakt 1).

De ondervinding, sedert het in werking treden van deze wet opgedaan, heeft geleerd, dat die voorwaarden herziening behoeven. De noodzakelijkheid dier herziening heeft zich vooral doen gevoelen ten opzichte van de, in de wet, vermelde misdrijven ter zake waarvan uitlevering kan worden toegestaan. Maar ook de overige bepalingen vereischten nadere regeling. Reeds in 1858 werd in het voorloopig verslag, opgemaakt naar aanleiding van het in de afdeelingen der tweede kamer der St. Generaal gehouden onderzoek omtrent een ontwerp van wet tot goedkeuring van eenige artikelen der overeenkomst met de V. S. van Noord-Amerika tot wederzijdsche uitlevering van voortvluchtige misdadigers in zekere gevallen en ter regeling van andere onderwerpen, het gevoelen geuit, dat indien dit verdrag voor Nederland wenschelijk was, aan de aanneming daarvan eene

1) Mr. P. M. F. van Meeuwen, Leiden 1859. Mr. F. Taunay, Amsterdam 1872.

wijziging van de wet van 1849 zou moeten voorafgaan [1]).

Den 14en April 1874 kwam eene Koninklijke boodschap, begeleidende een ontwerp van wet van den toenmaligen Minister van Justicie de Vries. Velerlei oorzaken, waaronder eene verandering van kabinet, hebben gemaakt dat het een jaar duurde eer dit ontwerp wet werd, nadat de opgevolgde Minister van Lynden van Sandenburg er eenige wijzigingen in had gebracht.

Krachtens de wet van 13 Aug. 1849 zijn de volgende overeenkomsten gesloten:

1	met	Pruisen 17 Nov. 1850 (Sb. 73) en de add. overeenkomst	Sb.	1867	no.	89.
2	met	Denemarken	»	1852	»	14.
3	»	Oostenrijk	»	1852	»	180.
4	»	Wurtemberg	»	1852	»	183.
5	»	Hamburg	»	1852	»	187.
6	»	Bremen	»	1852	»	189.
7	»	Keur Hessen	»	1852	»	200.
8	»	Beijeren	»	1852	»	255.
9	»	Oldenburg	»	1853	»	27.
10	»	Groot Hertogdom Hessen	»	1853	»	112.
11	»	Zwitserland	»	1854	»	25.
12	»	Zweden & Noorwegen	»	1854	»	79.
13	»	Portugal	»	1854	»	141.
14	»	België add. overeenkomst	»	1855	»	123.
15	»	Saxen	»	1856	»	67.
16	»	Mecklenburg-Schwerin	»	1858	»	16.
17	»	Frankrijk add. overeenkomst	»	1860	»	50.

1) Bijblad van de Ned. Staatscourant 1857—1858. II Bijlagen pag. 772.

18	met	Frankrijk over de uitlevering in de Ned.- en Fr. West-Ind. Koloniën	Sb. »	1860	nº. » 51.
19	»	België	»	1862	» 193.
20	»	» add. overeenkomst	»	1868	» 137.
21	»	Baden	»	1865	» 8.
22	»	Spanje	»	1866	» 5.
23	»	Rusland	»	1867	» 53.
24	»	Italië	»	1870	» 36.
25	»	Groot-Brittanië	»	1874	» 113.

Onder de wet van 6 April 1875 zijn de volgende tractaten gesloten:

1	met	den Oranje-Vrijstaat	Sb.	1875	no. 208.
2	»	Monaco	»	1876	» 187.
3	»	België	»	1877	» 28.
4	»	Luxemburg	»	1877	» 178.
5	»	Denemarken	»	1877	» 182.
6	»	Portugal	»	1878	» 126.

De wetgevingen der verschillende landen en de heerschende beginselen, regelen en gebruiken in de overige Staten door ons hierboven vluchtig geschetst, toonen ons dat men zich gerechtigd acht den voortvluchtigen misdadiger aan den hem vervolgenden Staat over te leveren. Echter is daarmee nog niet gezegd, dat die Staten zich volkenrechtelijk verplicht achten aan de aanvrage tot uitlevering, door vreemde Mogendheden tot hen gericht, te voldoen, zoo althans die aanvrage niet op den tekst van een bestaand tractaat berust. Lang is er gestreden — en nog wordt de strijd voort-

gezet — tusschen de schrijvers van het volkenrecht over de vraag of de Staat *verplicht* is den bij hem schuilenden misdadiger uit te leveren, of wel slechts de *bevoegdheid* daartoe bezit. Ik zal trachten de meeningen der voornaamsten in 't kort hier te vermelden. Beginnende bij den grondlegger van het hedendaagsch volkenrecht, zoo vinden wij dat *Hugo de Groot* dit onderwerp behandelt in zijn werk »de jure belli ac pacis" lib II c. 21 §§ 3, 4 en 5.

»Cum vero non soleant civitates permittere ut civitas »altera armata intra fines suos poenae expectandae no»mine veniat, neque id expediat, sequitur, ut civitas, apud »quam degit qui culpae est compertus, alterum facere »debeat, aut ut ipsa interpellata pro merito puniat no»centem, aut ut eum permittat arbitrio interpellantis, »hoc enim illud est dedere [1]) quod in historiis saepissime »occurit."

En terwijl hij dan een tal van voorbeelden aanhaalt, ontleend van dichters, wijsgeeren, redenaren en schrijvers der oudheid, zegt hij vervolgende, dat de Staat die den schuldige eene schuilplaats verleent, en hem zoo tegen straf beschermt, wegens die begunstiging op dezelfde sport geplaatst moet worden als de schuldige zelf.

In gelijken geest, doch meer gematigd, spreekt zijn annotator de Cocceji [2]).

---

1) Tradere, extradere. Dit woord is nieuw. Bij de schrijvers en in de tractaten was steeds het woord remittere of restituere in gebruik, evenzoo in Frankrijk de gelijkluidende fransche woorden. Het decreet van 19 Febr. 1791 is het eerste staatstuk waarin zich het woord *extradition* bevindt. Zie Billot t. a. p. pag. 34.

2) H. de Cocceji. Grotius illustratus seu comment. ad. Hugo Grotii libros de j. b. ac pacis II.

Op andere gronden doch met gelijke resultaten redeneert de geboren Zwitser, Minister van Polen bij het kanton Bern *de Vattel* [1]. »...... les empoisonneurs, les assassins, les incendiaires de profession, peuvent être exterminés partout où on les saisit, ... si le souverain du pays où des crimes de cette nature ont été commis, en réclame les auteurs pour en faire la punition, on *doit* les lui rendre.....

Op eene andere plaats zegt hij: [2].

Et puisque l'Etat ne doit point souffrir que les sujets molestent les sujets d'un autre Etat ou leur fassent injure, beaucoup moins qu'ils offensent audacieusement les puissances étrangères, il *doit* obliger le coupable à réparer le dommage ou l'injure, si cela se peut, ou le punir exemplairement, ou enfin, selon les cas et les circonstances, le livrer à l'État offensé pour en faire justice.

Le souverain qui refuse de faire réparer le dommage causé par son sujet, ou de punir le coupable, ou enfin de le livrer, se rend en quelque façon complice de l'injure, et il en devient responsable.

Als volgers dezer leer noemen wij nog:

De Amerikaan *James Kent* 3), na de meeningen van de Groot en Vattel opgenomen te hebben, voegt er bij: »The language of these authorities is clear and explicit, and the law and usage of nations, as declared by them rests upon the plainest principles of justice. It is the duty

Evenzoo Heineccius, Praelectiones iu Grotium de j. b. a. p. op deze plaats.

1) E. de Vattel. Le droit des gens. Amst. v. Harrevelt 1775. Lib. I. C. XIX § 232.

2) Lib. II. ch. VI. §§ 76 en 77.

3) Commentaries on American law. I, pag. 40. New-York (1824).

of the governement to surrender up fugitives upon demand, after the civil magistrate shall have ascertained the existence of reasonable ground for the charge, and sufficient to put the accused upon his trial. The guilty party cannot be tried and punished by any other jurisdiction than the one whose laws have been violated, and, therefore, the duty of surrendering him applies as well to the case of the subjects of the state surrendering, as to the case of subjects of the power demanding the fugitive."

Volgens *Robert von Mohl* 1) bestaat er »eine allgemein allen civilisirten Staaten gemeinsame Weltrechtsordnung: das im Auslande begangene, gegen diese Weltrechtsordnung verstossende Verbrechen ist daher zugleich eine Verletzung der einheimischen Rechtsordnung und die Auslieferung tritt nur deshalb ein, weil der Staat, an welchen sie erfolgt, der nächstbetheiligte und am besten zur gerechten Untersuchung im Stande ist, während, wenn eine Auslieferung nicht verlangt wird, der Staat in welchen der Verbrecher geflüchtet ist, selbst die Bestrafung übernimmt, eine Ansicht welcher *Pözl* 2) sich scheint angeschlossen zu haben 3).

---

1) Die völkerrechtliche Lehre vom Asyle (in dessen Werke: Staatsrecht, Völkerrecht und Politik) Bd. I, S. 637—764.

2) In Bluntschli's und Braters Staatswörterbuch I s. 501. Bluntschli zelf zegt «Der einzelne Mensch genugt seiner Pflicht nur unvollständig, wenn er im eigenen Wirkungskreise das Recht thut, nicht aber Anderen die Hand bietet, deren sie bedürfen, um auch in ihrem Kreise das Recht zu thun. Eben so wenig erfüllt ein Staat seine Aufgabe ganz, wenn er zwar in seinem Gebiete Gerechtigheit übt, aber sich weigert Anderen die nöthige Rechtshülfe zu leisten. Aus dem allgemeinen menschlichen Interesse an der Uebung der Gerechtigheit folgt daher die *Pflicht* der Auslieferung."

3) Zie v. Bar, das Intern Straf- u. privatrecht.

Thans nog het gevoelen van *Bulmerincq* [1]). Alle Staaten haben in Bezug auf die Rechtsverfolgung eine Gesammtaufgabe, und diese ist keine andere, als die ihnen, nach derselben Beziehung hin, als einzelnen Staaten gesetzt ist. Es kann diese Aufgabe keine andere sein, damit nicht jeder einzelne Staat durch deren Erfüllung in seiner, die Rechtsverfolgung betreffenden Hauptaufgabe, die innerhalb seiner Grenzen von ihm gelöst werden muss, behindert werde. Hatte nun jeder Staat die Aufgabe, das Recht zu verwirklichen, so ist es die allgemeine Aufgabe aller Staaten: jedem Staate Rechtshülfe zu gewähren, und durch diese die Rechtsverfolgung des fremden Staates, insoweit sie in seiner Gewalt Bereich sich vollziehen kann, in dem eigenen gebiete zu befördern. Dass aber alle Staaten diese Aufgabe in ihrem eigenen Interesse verfolgen müssen, ist evident. Der Inbegriff der Macht des Staates ist seine Souverainetät; diese ruht auf der Rechtsordnung und diese wiederum auf unbedingter Rechtsverfolgung. Nur bei unbedingter Rechtsverfolgung verwirklicht sich die Rechtsordnung, und ist dem Staate somit auch die volle Macht seiner Souverainetät gewährleistet. Gewährt ein Staat daher einem andern die Rechtsverfolgung, so stützt er hierdurch zwar zunächst desssen Autorität, sodann aber auch die seinige. Ist ein einzelner Staat Glied des völkerrechtlichen Verbandes, so hat er die unabweisliche Pflicht, den andern Gliedern durch Gewährung unbedingter Rechtsverfolgung in seinem Gebiet zu dienen. Indem der Staat solche Rechtsverfolgung anderen Staaten ge-

1) Das asylrecht u. die Auslieferung flüchtiger Verbrecher, pag. 156. Dorpat 1853.

währt, wird er erst sich der Mitgliedschaft in dem völkerrechtlichen Verbande thatsächlich bewusst und stützt ausserdem sein eigenes Recht.

Als overgang tot het tegenovergesteld gevoelen, moet ik dat van een drietal publicisten aanvoeren, die slechts eene *zedelijke* verplichting der Staten erkennen om elkander bij het vervolgen en bestraffen van misdrijven hulp te verleenen, die eerst door de verdragen eene rechtsverplichting wordt. Het zijn *Pufendorf*, *Maquardsen* en *Hélie*.

Deze laatste 1) zegt:

Il faut conclure que le pouvoir social, dans le sein de chaque société, a le droit de joindre son action, dans de certaines limites, à l'action de la justice étrangère, soit pour aider à l'application des règles de la justice universelle, soit pour maintenir l'ordre dans son propre pays. Ce devoir lui est à la fois imposé par la loi morale et par l'intérêt de sa conservation."

Foelix — die zijn eigen gevoelen niet verzwijgt — merkt aan dat andere schrijvers leeren: »que l'extradition est subordonnée à des considérations de convenance et d'utilité réciproque; les autorités d'un État ne sont pas obligées à accorder l'extradition d'un délinquant,

---

1) Faustin Hélie (édition Nypels) Traité d'instruction criminelle n°. 929. Lezenswaardig is ook in het *Traité complet de Diplomatie*, ou Théorie générale des relations extérieures des Puissances de l'Europe, t. III (Paris 1833) de Instruction van 31 Octobre 1825 pour le service des chancelleries du ministère des affaires étrangères, waarin zeven categoriën van aanvragen tot uitlevering voorkomen, hetzij te verleenen — of wel te weigeren. (réciprocité *négative*).

à moins qu'il n'existe, entre les deux États, des traités formels applicables à la matière.

G. F. de Martens [1]) zegt dat de uitlevering van misdadigers niet een zaak is van verplichting voor een' vrijen Staat, hetzij de misdadiger een onderdaan is van de mogendheid, waaraan het verzoek is gedaan, hetzij van die welke de aanvrage doet, hetzij van een derden Staat. · »Mais l'extradition d'un étranger sujet de l'État qui la réclame pour un crime commis chez lui ou même contre lui, quoique non fondée dans la rigueur de la loi naturelle, s'accorde plus fréquemment soit en vertu de traités, soit même par une simple déférence ou moyennant des réversales; surtout lorsque l'individu se trouve au service de cet état."

Onze toen jeugdige landgenoot *Provo Kluit* [2]) zegt in zijn dissertatie pag. 8, »si quaeritur, quid peragatur a civitate, quae consentit in deditionem profugi respondemus eam tantum alteri auxilium ferre in exercitio iuris, quod in profugum habet. Auxilium ferre est actus benevolentiae et comitatis, ad quem praestandum nemo perfecte est obligatus.

Mangin 3) de Fransche Procureur-Generaal oordeelt als volgt:

»Le crime a ses espérances et ses illusions, il aime à rêver l'hospitalité d'une terre étrangère, il nourrit ses projets de la pensée qu'il trouvera quelque asile contre les atteintes de la justice. Si cet espoir lui est enlevé, si la certitude d'être l'objet, en quelque lieu qu'il se réfugie, des mêmes investigations lui est démontrée, ne

---

1) Précis du droit des gens, Livre III. C 3 § 101.

2) De deditione profugorum (1829.)

3) Traité de l'action publique N°. 74.

sera-ce pas le plus sûr moyen d'intimidation? Chaque peuple est donc intéressé à concourir à la punition des malfaiteurs qui se réfugient sur son territoire, pour que, par une juste réciprocité, un égal concours lui soit assuré. L'extradition est donc une loi de conservation, puisqu'elle est un moyen d'exécution des actes de sa propre justice.

Ook Amerika heeft zijn contingent geleverd.

De uitstekende Noord-Amerikaansche Rechtsgeleerde Story [1]) zegt:

»However the point may be as to foreign nations, it cannot be questioned that it is of vital importance to the public administration of criminal justice, and the security of the respective states, that criminals who have committed crimes therein should not find an asylum in other states, but should be surrendered up for trial and punishment. It is a power most salutary in its general operation, by discouraging crime, and cutting off the chances of escape for punishment. It will promote harmony and good feelings among the States, and it will increase the general sense of the blessings of the national government. It will, moreover, give strength to the great moral duty which neighbouring States especially owe to each other, by elevating the policy of the mutual suppression of crime into a legal obligation. Hitherto it has proved as useful in practice as it is unexceptionable in its character."

De Engelschman Phillimore [2]) drukt zich aan het einde van zijn betoog aldus uit:

---

1) On the Constitution § 1803.

2) Commentaries upon international law. Vol. I. London 1854.

.... The result of the whole consideration of this subject is, that the extradition of criminals is a matter of comity, not of right, except in the cases of special convention.

Evenzeer zijn landgenoot, de Hoogleeraar te Oxford, Travers Twiss: [1])

»The authorities of a State are not obliged to surrender up a criminal for the purpose of extra-tradition, except where there exists between two States treaties formally applicable to the subject matter."

Wheaton [2]) is van oordeel, que nul État n'est tenu, à moins d'un pacte spécial, à livrer, sur la demande d'un gouvernement étranger ou de ses officiers, soit ses propres sujets, soit des sujets étrangers, accusés de crimes dans un autre pays;....

Ten slotte nog het gevoelen van den veelzijdig geleerde Dr. A. W. Heffter [3]).

Ob ein Ausländer ausgeliefert werden solle, ist lediglich eine Sache der Staaten-Conventionèn, auszerdem aber von dem Gewissen und dem politischen Ermessen des Zufluchtsstaates abhängig. Er wird ausliefern wenn ihm oder der ganzen menschlichen Gesellschaft an der Bestrafung eines Verbrechers gelegen sein musz, und sich keine Ungerechtigkeit des Staates, von welchen die Auslieferung verlangt wird, befürchten läszt. Aber es giebt keine unbedingte Rechtsverpflichtung zur Auslieferung.

Dezelfde meening zijn nog, behalve den verouderden

---

1) The law of nations. London 1861.

2) Zoowel in zijn Elements of intern. law I p. 139, als in zijn opstel »affaire de la Créole" in de Revue étrangère, IX p. 350.

3) Das Europaeische Völkerrecht der Gegenwart. § 63 III.

Leyser [1]) toegedaan, Klüber, [2]) Saalfeld, [3]) Schmalz [4]), Mittermaier. [5])

Evenals iedere zaak hare voor- en tegenstanders heeft, zoo vindt de uitlevering ook bestrijders. Een paar voorbeelden slechts. Uit de »affaire de la Créole" [6]) vinden wij het gevoelen vermeld van den vinnigen mededinger en bestrijder van Francis Bacon, Sir Edward Coke [7]), in zijn Institutes, aldus vertaald: »Il a été résolu que les royaumes qui vivent en amitié les uns avec les autres doivent être un sanctuaire inviolable pour les sujets respectifs qui chercheront un asile dans l'un ou l'autre pays; et, d'après les lois et libertés du pays, ces individus ne peuvent pas être livrés sur la demande du gouvernement étranger. Pour établir cette doctrine, Lord Coke se borne à citer des textes de l'Écriture Sainte et des exemples de refus d'extradition opposés par diverses Puissances [8]).

Nog verder ging een oud-Minister van Portugal in zijne »observations sur la loi belge du 1er Oct. 1833,

1) Med. Spec. 627.

2) Europaeïsches Völkerrecht, T. I C. 2 § 66.

3) Handbuch des positiven Völkerrechts, § 40.

4) Europ. Völkerr. p. 160.

5) Das Deutsche Strafv. § 59.

6) Revue étrangère, l.l.

7) Verg. Lord Campbell. Lives of the chief Justices of England, (London 1849) Vol. I. Life of sir Edward Coke. p. 239—347. (Geboren 1 Febr. 1551—2, overleden 3 Sept. 1634).

8) Dit doelt voornamelijk op de bescherming der hugenooten door Elisabeth, de aanvraag om hunne uitlevering door het fransche Hof en de weigering der Eng. Koningin.

Pinheiro-Ferreira [1]). Hij beweert dat een Staat, waaraan een aanvraag om uitlevering gedaan is, geen recht heeft die toetestaan. Hij gaat uit van het beginsel »que nul gouvernement, nul peuple n'a le droit de défendre à l'étranger inoffensif la libre entrée de son territoire." Maar deze regel is geheel in strijd met de welbegrepen plichten van een onafhankelijken Staat. Zeer juist zegt dan ook de Martens [2]). »Le droit exclusif de chaque nation sur son territoire l'autoriserait à en fermer l'entrée aux étrangers, tant par terre que par mer, et par conséquent aussi à n'accorder l'entrée, le passage et le séjour qu'à ceux qui en auraient obtenu la permission spéciale. S'il est inique de refuser le passage à un innocent .. c'est à elle de juger si le passage qu'on demande est tel et à se conduire en conséquence. L'étranger doit respecter cette sanction. Verder voortgaande wil Pinheiro-Ferreira als een surrogaat voor de uitlevering eene uitbreiding van de nationale jurisdictie ten opzichte van alle overtredingen ook in het buitenland gepleegd, zelfs door vreemdelingen.

Ik behoef wel niet te verzekeren dat deze meening weinig aanhangers geteld heeft of nog telt. Zoowel door den grootsten als door den kleinsten staat der beschaafde wereld wordt het recht van uitlevering heden ten dage erkend en toegepast. Bijna niemand zal het beginsel loochenen. De *zekerheid* geen schuilplaats in een ander land te vinden, zal er dan ook veel toe bijdragen om de misdaad zelve te voorkomen, en de door Montesquieu verkondigde stelling, dat de kracht der

---

1) Revue étrangère T. 1 p. 65 en Cours de droit public II pp. 32 en 179.

2) Précis du droit des gens modernes, I p. 234.

strafwet meer afhankelijk is van de zekerheid dan wel van de zwaarte der straf, bevestigen. Niet ten onrechte beweerde dan ook Rouher in de zitting van het Corps législatif van den 4en Maart 1866. »Le principe de l'extradition, est le principe de la solidarité, de la sûreté réciproque des gouvernements et des peuples contre l'ubiquité du mal."

HOOFDSTUK I.

OVER DE PERSONEN WELKE UITGELEVERD WORDEN.

Drie gevallen kunnen zich voordoen met betrekking tot de personen waarvan uitlevering gevraagd wordt. De overtreder der wet toch kan zijn:

a. een onderdaan van het land dat de uitlevering vraagt,

b. een onderdaan van het land waaraan de uitlevering gevraagd wordt,

c. een onderdaan van een derden Staat.

Het eerste geval levert weinig moeielijkheden op, wij kunnen dit dan ook met stilzwijgen voorbijgaan, maar anders is het gesteld wanneer de misdadiger verkeert in het geval sub *b* vermeld.

Tegenwoordig is het een algemeen aangenomen beginsel — zoowel in het Volkenrecht als in het positieve recht der Staten — dat de uitlevering een maatregel is die niet kan toegepast worden op de onderdanen van de Mogendheid die ze toestaat, maar er zijn tijden geweest, nog in Engeland en de Vereenigde Staten van Noord-Amerika heden ten dage, dat het anders was.

De geschiedenis der uitlevering leert ons dat in ons

Vaderland reeds vroegtijdig deze regel werd in acht genomen. Provo Kluit 1) althans zegt dat hij er geen voorbeeld van heeft kunnen vinden. Wel echter dat de Staten van Holland er steeds acht op sloegen bij het toestaan van uitlevering dat het geen onderdaan was. Men zie de besluiten van 15 Juli 1747 en 29 Mei 1751 2). *Van Zurck* in zijn Codex Batavus 3) merkt op, dat het uitdrukkelijk verboden was een burger voor een rechter buiten het grondgebied te slepen, en prijst op eene andere plaats 4) de Amsterdammers dat zij meermalen geweigerd hebben aan zulk eene aanvraag tot uitlevering te voldoen. Ook de fransche schrijvers leeren ons dat de regel »geen uitlevering van eigen onderdanen reeds vroeg bij hen toegepast werd. Daar gold de regel: »jamais un Français n'est livré par son gouvernement à la justice étrangère." Dit kan men zien uit eene remontrance van het Parlement van Parijs van den 3en Maart 1555: Jousse 5) die dit mededeelt zegt er bij:

1) De deditione prof. p. 55.
2) Groot Placaatboek, VII p. 978, VIII 756.
3) In voce ingezetenen § 9.
4) In voce Amsterdam § 3, N°. 2.
5) De la Justice criminelle I p. 427.

Zeer jammer dat over de uitlevering van voortvlugtigen bij Bérenger, de la justice criminelle en France, (Paris 1818) d'après les lois permanentes, les lois d'exception et les doctrines des Tribunaux, p. 607 (de l'usage convenir entre quelques puissances de se rendre mutuellement les coupables — de l'usage introduit en Europe de ne pas recevoir les fugitifs et les bannis des autres États (slechts weinige regelen en enkel de uitroep te lezen is: »je m'arrête, il faudraït exhumer de leur poussière les principes éternel du Droit des Gens et j'ignore jusqu'à quel point j'en aurais la liberté....") Doch die regelen geven genoegzaam te kennen, welke regtsonzekerheid in Frankrijk in de jaren der weerwraak na den val van Napoleon, onder de regeering van Lodewijk XVIII heerschte.

»Ce serait soumettre un véritable sujet du roi à une domination étrangère." Wij vinden dit beginsel verder gehuldigd in eene déclaration waarbij Frankrijk en de Nederlanden — daar er tusschen hen geen uitleveringstractaat bestond — zich wederkeerig verbonden om het teruggeven van misdadigers die op elkanders grondgebied gevlucht waren wat te vergemakkelijken. Wij kennen den inhoud uit eene ordonnantie, voor de Nederlanden van den 23sten Juni 1736, voor Frankrijk van den 17en Augustus van datzelfde jaar. De Gouden bulle verzekerde aan de Brabanders het privilege dat zij niet zouden afgetrokken worden van den rechter van hun land. De gewoonte en de jurisprudentie breidden dit uit tot al de onderdanen der Oostenrijksche Nederlanden.

Hoewel de ordonnantiën van deze uitzondering geene melding maakten, zag het Nederlandsche gouvernement zich op grond van zijn *constitutioneel staatsrecht* verplicht, de uitlevering van zijne onderdanen te weigeren. Uit een reciprociteitsbeginsel deed Frankrijk hetzelfde en zoo werd het beginsel tusschen de twee landen gehuldigd [1]).

In het begin dezer eeuw scheen het alsof men een tegenovergesteld gevoelen toegedaan was. In den korten tijd waarin wij bij het Fransche Keizerrijk waren ingelijfd, maakten twee Franschen zich op Italiaansch grondgebied schuldig aan een afschuwelijken moord. Zij waren naar Frankrijk gevlucht en hier kon de wet hen niet bereiken. De artikelen 5 en 7 toch der C. d'instr. crim. voorzagen niet in dit geval. Het was daarom dat Napoleon uit zijn paleis te Amsterdam het bekende [2])

1) Billot, Traité de l'extradition, pag. 39.

2) Zie Inleiding pag. 35.

decreet uitvaardigde om voldoening te geven aan de openbare meening.

Ce décret n'a jamais éte exécuté. Le gouvernement, après avoir proclamé en droit que les citoyens français pourraient être livrés à la justice étrangère, a reculé en fait devant l'exercice d'une telle faculté [1]).

Wij willen de schrijvers niet volgen in hun strijd over de vraag of dit decreet is afgeschaft door de artt. 4 en 62 van de Charte van 1814, weer opgenomen in de artt. 4 en 53 van de Charte van 1830, maar evenmin meegaan met Mr. Taunay [2]), die de rechtsgeldigheid daarvan ook bij ons aanneemt tot de herziening der Grondwet in 1848.

Reeds hadden wij gelegenheid op te merken welk het gevoelen onzer Regeering was. Zij achtte zich bevoegd uitlevering van Nederlanders toe te staan hetgeen bleek uit § 3 van het in 1817 [3]) met Hannover gesloten uitleveringstraktaat. Toch is men spoedig daarvan teruggekomen. In zijne memorie van toelichting van den 25sten Februari 1828 op het Ontwerp Strafwetboek zeide de Min. van Justitie bij art. 3. »In ons vaderland staat het ten minste vast, dat geen Ned. burger uit het land kan worden geweerd, veelmin lichtelijk ter berechting aan eene andere Mogendheid uitgeleverd, en verder vindt men in dit artikel niet de bepaling in de fransche wet voorkomende, omtrent vreemde medeplichtigen aan die soort van misdrijven, wier overgifte de Nederlandsche Regeering van eene vreemde Mogendheid

1) Faustin Hélie, traité de l'instr. crim. II. Ch. 5.

2) In zijn proefschrift, de Tractaten tot uitlevering van misdadigers etc. p. 10.

3) Staatsbl. 1844 N°. 38.

zoude kunnen bekomen, omdat men zich daardoor wederkeerig in de verplichting zoude *stellen tot uitlevering van Nederlanders aan vreemde Regeeringen* ten einde door vreemde rechters te worden geoordeeld."

Het is mij dan ook niet mogen gelukken eene toepassing van het traktaat met Hannover te vinden en wij willen aannemen dat het gevoelen van Tittmann [1]) — dat de Staat een voogdij als het ware over zijne burgers (kinderen) moet uitoefenen en niet toelaten dat een ander (Staat) inbreuk maakt op zijn gezag — bij het bestuur dier dagen de overhand had, totdat de Grondwet van 1848 er voor zorgde, in het geval eene andere Regeering eene andere meening ware toegedaan.

En toch, hoezeer deze regel thans algemeen gehuldigd wordt zijn er stemmen opgegaan, die zich tegen het beginsel verzetten maar ook die er voor in de bres springen. Het volkenrecht moge vorderen dat de Staten elkaar bijstaan en helpen om de misdaden te onderdrukken, niet minder eischt de hoedanigheid van onderdaan om beschermd te worden door den Staat aan welks wetten men gehoorzaamt.

Hetzij hij onderdaan is door geboorte hetzij door naturalisatie, wanneer zijne Regeering hem overlevert aan eenen anderen, berooft zij hem van de voorrechten die hij vindt voor de rechtbanken van zijn vaderland. Als de misdadiger, na zijn euveldaad in een vreemd land bedreven te hebben, eene schuilplaats in zijn vaderland zoekt, dan ontstaat er eene botsing tusschen twee verschillende belangen: het *algemeen* belang, dat zich plaatsende op het standpunt van de solidariteit der

---

1) Die Strafrechtspflege in völkerrechtlicher Hinsicht. Dresden, 1817.

volken, verlangt dat er geen hinderpaal in den weg worde gesteld voor de handelingen der justitie; het *bizonder* belang van den Staat dat zich stelt tusschen de vreemde rechters en den verdachte of beschuldigde. Hoezeer hij de straf verdiend heeft, de wet onder wier bescherming hij geboren is, heeft plichten jegens hem te vervullen en moet rekening houden met de rechten die zij hem heeft toegekend. Daarbij komt dat de strafwetten en de rechterlijke instellingen niet bij alle natiën dezelfde zijn. Niet overal hebben de wetten dezelfde hoogte bereikt. Het is dus niet aan te nemen dat een Staat, wiens wetgeving met den tijd is meegegaan, zijn onderdaan aan hem overgeeft die een oud en slecht beginsel huldigt.

Zal, vraagt men, de uitgeleverde onderdaan voor de rechtbanken van den vreemden Staat de toch zoo hoogst noodzakelijke onpartijdigheid vinden, die een der meest wezenlijke vereischten is voor eene goede rechtspraak?

Let wel, zegt men ten slotte, het weigeren om den onderdaan uit te leveren is niet om hem straffeloosheid te verzekeren, het is slechts om hem voor zijne natuurlijke rechters te brengen, die hem zeker zullen oordeelen. Terecht zegt Faustin Hélie: »de strafwet is niet alleen territoriaal, zij is ook personeel, in dien zien, dat zij den onderdaan volgt in den vreemde, om hem bij zijn terugkeer te bestraffen als hij het verdient. Elle suit les citoyens sur le territoire étranger pour règler leur capacité morale, comme le statut personnel règle leur capacité civile [1]). Dat beginsel bij vele volken heden ten dage gehuldigd, vindt bij ons zijne toepassing in de artt. 8 en 9 Wetboek van Strafvordering [2]).

1) Traité de l'instruction criminelle. Ch. V § 128.

2) Zie ook het rapport der Engelsche kommissie, pag. 6.

Daarentegen zeggen de voorstanders van zoodanige uitlevering, dat wanneer de Staat zijn onderdaan in den vreemde moet beschermen, hij steeds tusschen beide zou moeten treden als hij voor eene vreemde rechtbank te recht stond. Geef hem hier, zouden wij aan den Staat moeten zeggen die bijv. eenen Nederlander zou willen vonnissen die op zijn gebied misdreven had, geef hem ons, *wij* straffen de buiten 's lands gepleegde misdrijven, gij hebt niet het recht zulk een persoon te vervolgen..... en dus zou men recht van bestaan moeten ontzeggen aan den regel vervat in het derde artikel van den C: N: wat bij ons in art 9 A. B. en bij de meeste beschaafde volken overgenomen is — dat de strafwetten verbindende zijn voor allen die zich op het grondgebied van den Staat bevinden.

Maar wat meer is, de rechter van het forum loci delicti commissi is meer competent dan elk ander. *Daar* is het gemakkelijker dan ergens anders de bewijzen in handen te krijgen die tot ontdekking der waarheid zullen leiden.

En wat de partijdigheid der vreemde rechters aangaat, wanneer men daaraan twijfelt, of dat de rechtspraak slecht ingericht is, dan zou dat in het algemeen de reden zijn waarom men niet alleen geen onderdaan, maar alle uitlevering, van wien ook, zou moeten weigeren.

Niettegenstaande deze bedenkingen geloof ik toch mij te moeten scharen onder hen die den regel aannemen en toestemmen »geen uitlevering van onderdanen,'' terwijl ik daarbij ten slotte de woorden overneem van de memorie van toelichting op het vóór twee jaren tusschen Frankrijk en Engeland gesloten traktaat: »Un jour viendra peut-être où par l'effet du rapprochement des

peuples, grâce au progrès des lumières, à l'uniformité des lois et des institutions, cette exception n'aura plus de raison d'être, et où tous les malfaiteurs, nationaux ou autres, seront indistinctement livrés à la justice étrangère qui les réclamera."

»De wet regelt de toelating en de uitzetting van vreemdelingen, en de algemeene voorwaarden, op welke ten aanzien van hunne uitlevering verdragen met vreemde mogendheden kunnen worden gesloten."

De bevoegdheid om uitlevering toe te staan is in dit derde Grondwetsartikel der regeering voor het eerst toegekend, maar daarbij beperkt tot uitlevering van vreemdelingen.

Maar wie zijn nu vreemdelingen?

Zoo oppervlakkig zou men zeggen, wel wie geen Nederlander is, moet vreemdeling zijn. Maar dan staan wij voor de vraag: moet men het Nederlanderschap beoordeelen naar de vereischten daarvoor gesteld in het B. W. of wel naar die van de wet van 28 Juli 1850 (Sb. no. 44) ter uitvoering van art. 7 der G. W.

Vóór de Grondwets-herziening in 1848 kwam het er niet op aan dat te weten, de wet stelde ingezetenen en vreemdelingen gelijk, maar toen door den wetgever aan het oude art. 4 eene nieuwe alinea toegevoegd en er dus eene uitzondering op den algemeenen regel gesteld werd moest men weten wie nu eigenlijk Nederlanders waren.

Het is duidelijk dat men ter beantwoording dier vraag het B. W. moest raadplegen. Bij de beraadslagingen over de wet van 1849 was de afgevaardigde Thorbecke daar blijkbaar niet mee te vreden. Hij stelde bij de behandeling van art. 19 [1]) een amendement voor aldus

---

1) Art. 17. Ontwerp Donker Curtius.

luidende: »Op vreemdelingen, ingezetenen van het Rijk, is deze wet niet toepasselijk. Wie ingezeten is, bepaalt een nader vast te stellen wet. Deze wet is ook niet toepasselijk op den vreemdeling, enz. [1]) Dit werd echter verworpen en het ontwerp werd aangenomen.

Men had dus drie categoriën die niet uitgeleverd konden worden:

a. Nederlanders,

b. Vreemdelingen die naar art. 8 B. W. met Nederlanders zijn gelijk gesteld,

c. De binnen het Rijk gevestigde vreemdeling die met eene Nederlandsche vrouw is gehuwd of gehuwd geweest en uit haar een of meer kinderen heeft in Nederland geboren.

Wat was nu een gevolg daarvan bij de uitlevering? Dat de vreemdelingen in eenen beteren toestand waren dan de Nederlanders. Wij zien toch in art. 9, 2e van ons wetboek van Strafv. dat de Nederlander gestraft wordt als hij zich buiten 's lands aan een der misdrijven, daar genoemd, schuldig of medeplichtig heeft gemaakt. Stel nu dat een vreemdeling in het geval sub b of c zich aan zoo'n misdrijf heeft schuldig gemaakt op eenen anderen vreemdeling, dan zal hij hier volkomen buiten schot zijn, want als vreemdeling kan hij hier niet gestraft worden omdat ons wetboek niet de misdaden van vreemdelingen op vreemdelingen buiten 's lands bedreven, straft, en uitgeleverd kan hij niet worden als vallende onder art. 19.

Met zulk eene opvatting breekt echter de wet van 6 April 1875 geheel. Slechts Nederlanders kunnen nimmer uitgeleverd worden, eene vestiging hier te lande,

1) Zie de handelingen der 2e kamer, zitting van 21 Juli 1849.

hoe lang dan ook, sluit de mogelijkheid daartoe niet buiten. Voor het uitzonderen van enkele kategoriën van vreemdelingen, zegt de M. v. T. gelijk bij de wet van 1849 is geschied, is geen grond met het oog op het beginsel dat de nieuwe regeling beheerscht.

Integendeel, zoodanige uitzondering zou in tegenspraak zijn met het beginsel, dat zooveel mogelijk vruchtbare strafvervolging kunne plaats hebben daàr waar het onderzoek het gemakkelijkste is [1]) en de strafvoltrekking den diepsten indruk maakt.

Alle vreemdelingen, d. z. allen, die geen Nederlanders zijn, staan dus aan uitlevering wegens een elders gepleegd misdrijf bloot.

Maar welke wet beslist *nu* over het Nederlanderschap, het B. W. of de wet van 28 Juli 1850?

Naar mijn oordeel geeft art. 22 der wet van 1875 het juiste antwoord [2]). Wel heet de wet van 28 Juli 1850 (Sb. n°. 44) ter uitvoering van art. 7 der Gw. dat zegt »de wet verklaart wie Nederlanders zijn," maar om de hoedanigheid te beoordeelen van Nederlander naar die wet zou strijdig zijn zoowel met het doel als de woorden daarvan.

Uit art. 1 der wet van 28 Juli 1850 blijkt toch dat zij het Nederlanderschap enkel regelt ten aanzien der burburgerschapsrechten [3]). Vandaar dat zij van de vrouwen

---

1) Dus op de plaats waar het misdrijf begaan is.

2) Als Nederlanders beschouwt deze wet hen, die het zijn volgens het B. W.

De krachtens art. 8 van dat Wetboek met Nederlanders gelijk gestelden worden, voor de toepassing dezer wet, als vreemdelingen beschouwd.

3) Mr. W. H. de Savornin Lohman, De Nederl. Staatswetten 1877, teekent bij art. 5 aan: »Het woord *burgerschapsrechten* sluit volgens de

geen gewag heeft gemaakt, en aan de vreemde vrouwen, die met Nederlanders zijn getrouwd, het Nederlanderschap niet toekent. Toch heeft het zeker niet in de bedoeling der Gw. gelegen dat deze vrouwen als vreemdelingen aan uitlevering zouden blootstaan [1]).

§ 2. Wij komen thans tot het derde geval, nl. dat de overtreder der wet noch is onderdaan van het land dat de uitlevering vraagt, noch onderdaan van het land waarheen hij gevlucht is, maar zooals de Franschen het noemen sujet d'un pays tiers, bijv. een Belg die, na in Nederland een moord gepleegd te hebben, naar Duitschland vlucht. Brengen wij het geval tot zijne eenvoudigste verhoudingen, dan hebben wij hier met twee Staten te doen, de een die uitlevering vraagt, en de ander, die uitlevering toestaat van een misdadiger vreemd aan de

---

regeering (Voorduin p. 25 en 96) alles in wat men door staatkundige of politieke rechten kan verstaan. Met die meening stemmen echter o a. de artt. 8—10, 164 en 194 G. W. niet overeen, waar van politieke rechten sprake is, die niet slechts aan Nederlanders zijn toegekend. Het woord moet dus, ook bij gebreke aan eene bepaalde definitie, in elk geval in engeren zin worden opgevat, en doelt meer uitsluitend op rechten, die aan burgers als *zoodanig* toekomen, zooals het recht om te kiezen en gekozen te worden. Men zie hierover Thorbecke, Bijdrage tot herziening der G. W. p. 89 en 90; v. Bell p. 18; Caan p. 31 en Boissevain p. 52 vgl.

1) Zie M. v. T. ad art. 22.

Dit is ook steeds het oordeel van den H. R. Bij zijne beslissing van den 23sten Dec. 1853, Weekblad No. 1645; v. d, Honert G. Z. 12. 101; Rsp. 46, 237, en niet lang geleden toen de vraag behandeld werd wie met het oog op art. 9 Wetb. v. Strafv. als Nederlander moest worden beschouwd, besliste hij bij arr. van den 21sten Juli 1874, Weekbl. No. 3751, dat de wet van 28 Juli 1850 (Stb. No. 44) in art. 1 de vereischten om Nederlander te zijn, uitsluitend regelt ten aanzien van het genot der burgerschapsrechten, zoodat alleen naar art. 5 en volg. B. W. beoordeeld kan worden wie Nederlander is.

beide natiën. Het Nederlandsche gouvernement heeft in dit geval zonder twijfel recht om te vragen dat de misdadiger hem uitgeleverd worde, op zijn grondgebied is er een misdaad gepleegd, zijne wetten zijn geschonden, zijne strafwetten die verbindende zijn voor allen die zich op het grondgebied van het Koninkrijk bevinden.

En wat zou Duitschland kunnen zeggen? Niet veel; het recht om uitlevering te vragen voor een moord ontzeggen, dat zou schennis zijn van het aangegane verdrag, de persoon welke men vraagt uit te leveren is toch geen zijner onderdanen. In het algemeen is iedere staat toch zedelijk verplicht zijn hulp te verleenen tot bestraffing van misdaden buiten zijn grondgebied gepleegd — de uitlevering is er het gevolg van — en zou hij nu den misdadiger in bescherming nemen, hem die zich zoo tegen alle menschelijke wetten vergrepen heeft een schuilplaats verleenen.

Maar er staat iets tegenover. Hier moet men, meer dan bij andere zaken, behoedzaamheid in acht nemen die steeds onafscheidelijk is van elke diplomatieke handeling. Evenals toch de ouders over de kinderen een waakzaam oog houden, zoo toont ook de staat zijne bezorgdheid, door zijne bescherming over de leden van zijn familje uit te strekken tot buiten de grenzen van het land, en het is voornamelijk bij de uitlevering dat die tusschenkomst een reden van bestaan heeft. Heeft de aanvragende Staat recht dien persoon te eischen, vindt mijn onderdaan daar eene onpartijdige rechtspraak en is er voldoende voor zijne verdediging gezorgd? Heeft de aangevraagd wordende Staat het verzoek met alle naauwkeurigheid onderzocht? Ziedaar onder meerdere een aantal vragen die overweging verdienen. Maar

om in staat te zijn die controle uit te oefenen moet het vaderland van den misdadiger kennis hebben van en gewaarschuwd zijn voor de gevaren, die zijn onderdaan bedreigen.

En dat gebeurt meestal. Hoewel de wet van 1849, evenmin als de wet van 1875, zich verzette tegen uitlevering van personen die tot een' derden Staat behooren, behelzen toch de meeste traktraten onder die wet gesloten [1]) eene of andere clausule die ons in het recht om uitlevering te bekomen van alle personen, niet behoorende tot den Staat waaraan ons verzoek gericht was, beperkten.

Er zijn er die de raadpleging van de derde Mogendheid verplichtend stelllen, zoodanig dat als die er zich tegen verzette, dit het aangevraagden land verhinderden er gevolg aan te geven. Die clausule luidde aldus: »De veroordeelde of vervolgde personen, die noch van het eene noch van het andere der beide Rijken onderdaan zijn, zullen aan de regeering, die hunne uitlevering zal hebben aangevraagd, niet worden uitgeleverd, dan wanneer de Staat, waartoe zij behooren, en die van de aanvragen om uitlevering zal worden onderricht, door de regeering, aan welke deze zullen gedaan zijn, zich niet tegen hunnè uitlevering zal verzetten."

In andere traktaten staat echter: »Dans tous les cas le gouvernement saisi de la demande d' extradition, restera libre de donner à cette demande la suite qui lui paraîtra convenable et de délivrer le prévenu pour être jugé, soit à son pays natal, soit au pays où le crime aura été commis. Il sera donné connaissance au

1) Ook de tusschen andere Staten onderling gesloten traktaten behelzen zulke bepalingen.

Gouvernement, qui réclame l'extradition des motifs de refus."

In de traktaten na 1870 gesloten vinden wij dergelijke bepaling bijna niet meer opgenomen door de verschillende gouvermenten, het Nederlandsche heeft ze in die na wet van 1875 er niet meer ingelascht.

Ik voor mij geloof dat men daar niet goed aan gedaan heeft. Om zooals in sommige een beding te stellen dat men niet zal uitleveren tenzij de derde Staat er zijne toestemming aan geeft, stem ik volkomen toe dat men dat moest nalaten. Er zijn toch voorbeelden van dat, zoodoende, een misdadiger ongestraft blijft.

Billot [1]) deelt er ons een mede. In 1858 vroeg het fransche gouvernement aan dat van Sardinië de uitlevering van een zekeren heer H., engelsch onderdaan, beschuldigd van deelgenomen te hebben aan een aanslag tegen den Keizer op den 14en Januari van datzelfde jaar. Het kabinet van Turin beijverde zich den man voorloopig in hechtenis te nemen maar alvorens zijne uitlevering toe te staan, vroeg het de toestemming van Groot-Brittannië. Het handelde hiermede in overeenstemming met het eerste art. van het traktaat den 29sten Nov. 1838 tusschen Frankrijk en Sardinië gesloten, dat zeide . . . . pourra être accordée, toutes les fois que le gouvernement du pays auquel il appartient y aura donné son assentiment." Engeland onderzocht het, weigerde zijne toestemming en H. werd niet aan Frankrijk uitgeleverd.

Om de clausule er uit te laten bestaat bij mij bezwaar op grond dat het eenmaal aangenomen gebruik mee-

---

1) t. a. p. pag. 84.

brengt dat het land waaraan de uitlevering gevraagd wordt, steeds het gouvernement verwittigt van de opvordering van zijn onderdaan [1]). Nu zou het kunnen gebeuren dat die derde Mogendheid zich aanbood haar onderdaan te straffen; en dus op haar beurt uitlevering vroeg. De aangezochte Staat zou dus van twee kanten aan hare verplichting herinnerd worden, aan wien moet zij het toestaan, wien moet zij weigeren? Laat ons een oogenblik een paar schrijvers raadplegen. Provo Kluit zegt »juris etenim fundamentum, quo nititur deditio, aeque valet erga peregrinum, qui a patria, ac erga eum, qui a tertia civitate exposcitur. Civitas hac in re libera plane facultate fruitur [2]).

Van Martens beweert dat de vreemdeling niet kan uitgeleverd worden dan aan den Staat waarvan hij een onderdaan is. Hij geeft echter geen anderen beweeggrond voor deze beslissing »que le désir de ne point se compromettre de ne pas irriter une puissance amie [3]).

Von Mohl [4]) oordeelt dat in de eerste plaats de Staat waarin het misdrijf begaan is, het recht heeft te straffen en verzet zich tegen eene uitlevering aan den Heimathstaat. »Es ist denn doch offenbar nur derjenige Staat gegen

---

1) Il est du devoir des États de se faciliter mutuellement l'exercice de protection en faveur de leurs sujets. Lors donc qu'une demande d'extradition est formée contre le sujet d'une Puissance tierce, il convient que le pays de réfuge prévienne cette Puissance, et s'assure qu'elle n'a pas de motif particulier de s'opposer à l'extradition. C'est non seulement, pour le pays de refuge, un devoir que lui imposent la courtoisie et les relations internationales, mais encore une mesure de prudence que lui conseille son intérêt même. Billot, t. a. p. pag. 80.

2) de ded. prof. p. 61.

3) Droit des gens § 101 p. 282 (ed. Vergé).

4) Staatsrecht, Völkerrecht u. Politik, p. 699.

welchen gefehlt wurde zu einer Strafhandlung zuständig, und wenn je an diesen keine Auslieferung stattfinden kann, so ist derjenige Staat, welcher den Schuldigen jetzt in seiner Gewalt hat, aus Pflicht der Weltrechtsordnung zur Bestrafung berufen, nicht aber abzusehen, wie er diese Pflicht auf den ursprünglichen Heimathstaat sollte überwälzen können."

Dus wanneer de misdadiger niet aan het forum delicti commissi kan uitgeleverd worden, moet de Staat het doen, waarheen hij gevlucht is, maar in de eerste plaats aan den rechter van het land waar hij misdaan heeft, zoo ook oordeelen de meeste schrijvers.

Summa summarum, heeft men sinds de nieuwe wet de clausale er uitgelicht, men zal den derden Staat niet het recht kunnen ontzeggen, tusschen beide te komen. Een beding dus waarbij bepaald werd dat het derde land gewaarschuwd zal worden maar dat in ieder geval het land waar het misdrijf begaan is de voorkeur zal genieten, zou aan mijn bezwaar een einde maken.

HOOFDSTUK II.

OVER DE STRAFBARE FEITEN WAARVOOR UIT-LEVERING WORDT TOEGESTAAN.

Bij het onderzoek in de afdeelingen werd art. 2 de spil genoemd waar alles om draait, de hartader der uitlevering. En te recht. Werd de uitlevering vroeger meer beschouwd als contra iuris rationem recepta, als eene uitzondering, als eene regeeringshandeling, waarvan men slechts een zeldzaam gebruik maakte, de uitbreiding van het spoorwegnet, de verbazende vermeerdering der vervoermiddelen, de tallooze middelen daardoor den misdadiger aan de hand gedaan om de sporen van zijn misdrijf uit te wisschen, waren oorzaak dat de natiën door uitbreiding der gevallen een tegenwicht in de schaal legden.

Hugo de Groot leerde dat de uitlevering niet moest toegestaan worden dan voor de zwaarste misdrijven, en voor politieke misdaden [1]).

---

1) De iure belli ac pacis, Lib. II C 21 § 5 in fine: »Caeterum ius hoc quod diximus deposcendi ad poenas eos qui extra territorium profugerunt, hoc et proxime actis saeculis in plerisque Europae partibus circa ea demum crimina usurpatur, quae statum publicum tangunt, au quae eximiam habent facinoris atrocitatem. Minora mutua dissimulatione transmitti invaluit . . . . . ."

De Vattel [1]) is hetzelfde gevoelen toegedaan, als hij zegt: »Si la justice de chaque État, doit se borner en général à punir les crimes commis sur son territoire, il faut excepter de la règle ces scélérats, qui par la qualité et la fréquence habituelle de leurs crimes violent toute sûreté publique et se déclarent les ennemis du genre humain. Les empoisonneurs, les incendiaires, les assassins de profession peuvent être exterminés partout où on les saisit." Overeenkomstig die leer der oudere schrijvers zien wij dat beginsel toegepast in de eerste traktaten en de eerste wetten. Wij hebben de gelegenheid gehad dat reeds op te merken in de Engelsche en Amerikaansche traktaten, in de Belgische wet van 1 Oct. 1833 en art. 17 van onze vreemdelingenwet.

De vraag die zich aan ons voordoet, waar moet de grens getrokken worden, is niet zoo gemakkkelijk op te lossen.

Sommigen hebben beweerd dat het er niet toe deed hoedanig of hoe zwaar het begane misdrijf is, maar dat de uitlevering reeds gerechtvaardigd werd als de wetten van het land dat de aanvrage doet, door den vluchteling geschonden waren. [2]) Evenzeer wilde Feuerbach reeds, dat als twee naburige Staten een traktaat sluiten, daarin uitlevering van alle voortvluchtige misdadigers, zonder onderscheid welke overtreding zij gepleegd hadden, zou worden toegestaan [3]).

---

1) Droit des gens I cap. 19 No. 233.

2) Tittman, Strafrechtwisschenschaft III § 634.

3) Themis oder Beiträge zur Gesetzgebung, pag. 320.

Dat de Duitsche criminalisten op dit punt strenger denken ligt aan de ontelbare miniatuur-staten van het vroegere Duitsche Rijk en nog later tot 1871 aan de zeer gemakkelijke ontvluchting van het eene in het andere grensland.

Zonder te willen beamen dat juist alle overtredingen eene reden van uitlevering voor twee Staten moeten zijn, schijnt het mij toch echter billijk toe, dat twee naburige landen voor een grooter aantal feiten uitlevering moeten toestaan, als dat een Europeesche Staat bijv. met eene Zuid-Amerikaansche Republiek een traktaat aanging. De soms groote kosten aan zulk een daad verbonden, de moeielijkheden om er te komen, eindelijk de moeite voor een misdadiger om zich daar te vestigen, waar hij geen taal en zeden kent, de onschadelijkheid van den voortvluchtige op zoo grooten afstand, het zuur brood eten in den vreemde, waar de balling uit Florence *Dante Alighieri* in zijn tijd reeds over klaagde, en andere omstandigheden, worden geoordeeld reeds straf genoeg te zijn voor zulk een wezen. Men moet de raderen der diplomatieke machine niet voor kleinigheden in beweging stellen! Dit ware even belagchelijk als hatelijk.

Zoodanig is het gevoelen der meeste schrijvers en ook van de praktijk. Il serait trop rigoureux d'accorder l'extradition pour des faits de cette espèce, même après qu'une condamnation par défaut aurait été rendue, parce que le délit n'apporte pas dans la société un trouble assez considérable pour recourir à ces moyens extraordinaires [1]).

Zoo zegt van Bar [2]) »Sodann muss das Vergehen, wegen dessen Auslieferung verlangt wird, auch wirklich von der Bedeutung, dass eine Bemühung des fremden Staates deshalb gerechtfertigt erscheint. In der That um einer geringen Uebertretung (Z. B. einer wörtlichen leichten Beleidigung) willen die Gerichte und oft den

1) Le Graverend, de la législation criminelle, I pag. 86.

2) Das Intern privat- und Strafrecht, § 150.

diplomatischen Apparat zweier Staaten in Bewegung zu setzen, würde *kleinlich* sein, und der dadurch erreichte Nutzen in keinem Verhältnisse mit der gegenseitigen Belästigung der Behörden stehen, in vielen Fällen auch der nothwendigen Festnahme und des Transports des Auszuliefernden wegen eine wirkliche Ungerechtigheit gegen diesen enthalten.

Ten slotte noch Merlin [1]) »Quand un homme a commis dans sa patrie un de ces crimes qui n'ébranlent point les fondements de la société, un usage universel des nations policées le reçoit à vivre tranquilement et sans être recherché dans une région nouvelle. On regarde la privation de ses amis et de ses proches, le renversement de sa fortune, la perte de son état, un perpétuel exil hors de sa patrie, comme des expiations assez fortes [2]).

Toen de wetgever in 1849 geroepen werd ter voldoening aan de tweede alinea van het derde Grondwetsartikel een ontwerp voor te dragen, had hij niet veel meer voorbeelden dan de Belgische wet, de fransche circulaire en een paar traktaten. Terwijl bij onze Zuidelijke buren het stelsel van opsomming der misdrijven gehuldigd werd, zeide de fransche Min. Martin in zijne circulaire »l'extradition ne peut avoir lieu qu'à l'égard du prévenu d'un fait passible d'une peine afflictive et infamante, c'est-à-dire d'un crime autre qu'un crime politique, et non d'un délit.......''

Deze onderscheiding van den Code, eigenlijk ter

---

1) Quest. de Droit, in voce Etranger.

2) Zie nog Kluit, l. c. pag. 75.

Prof. Opzoomer, Staatsrechtelijk onderzoek. pag. 119. von Mohl S. 722 Marquardsen S. 46.

aanduiding waar de zaken berecht moeten worden, als crimes voor de cour d'assises, délits voor de tribunaux de première instance (correctionnelles) [1]) en contraventions voor den juge de paix, tot maatstaf aan te nemen in welk geval men zou uitleveren ging toch niet op. Volkomen stem ik met Faustin Hélie in als hij zegt [2]) »En effet, l'extradition ne peut avoir pour base que la gravité intrinsèque de l'infraction,. elle ne peut s'attacher qu'à des faits que la justice universelle réprouve et punit; car elle appartient au droit des gens, et dès lors elle ne peut être appliquée que dans l'intéret général des peuples. Or, la classification des infractions dans chaque législation est évidemment arbitraire, elle a pour principe tantôt la compétence, tantôt le système de la pénalité, tantôt l'utilité que peut trouver le législateur aux qualifications différentes, qu'il impose aux faits."

Daarenboven is in het eene land een strafbaar feit als misdrijf gekwalificeerd en in een ander als wanbedrijf, ja men heeft zelfs landen die de drieledige verdeeling niet hebben. En wanner men eens eenige traktaten op dien grondslag gesloten had en de wetgever ging er toe over om, evenals in 1854 bij ons en in 1863 in Frankrijk, eenige crimes met correctioneele straf te bedreigen dan zou men tot resultaat krijgen dat het aantal misdrijven waarvoor uitlevering toegestaan werd, nog al sterk verminderen zou 3). Toch ging de Min. Donker Curtius dien weg

---

1) Met uitzondering der »délits politiques et de la presse" qui doivent être soumis au jury.

2) Traité d'instruction criminelle, No. 712.

3) Het zou althans mijne opvatting zijn dat als een land zich verbonden heeft om voor crimes uit te leveren en de strafbare handeling verliest dien naam, dat er ook geene uitlevering voor zal plaats heb-

op. Immers in het ontwerp den 17en April door hem ingediend, luidde het art. dat hierop betrekking had: »Geene uitlevering wordt toegestaan, dan wegens die misdrijven, waarop ook naar de Nederlandsche wetgeving eene straf is gesteld en waarvan de vervolging of opgelegde straf naar die wetgeving niet verjaard is [1].

In de afdeelingen vond deze formule geen aanhangers, de commissie van rapporteurs deed toen bij het verslag den wenseh der leden aan de Regeering kennen om alle misdrijven waarvoor uitlevering zou plaats hebben, uitdrukkelijk in de wet te omschrijven, want men zeide, de steller der wet heeft alleen de uitzonderingen, de gevallen waarin geene uitlevering mag worden toegestaan, opgeteld en men meende dat juist het omgekeerde stelsel behoorde gevolgd te worden [2].

Toen dan ook de Min. Wichers optrad, werd door hem die lijst met 7 misdrijven gesteld. Dat men bij de haast om de wet af te handelen zijn toevlucht nam tot vreemde wetten [3], in sommige gevallen is dat niet af te keuren,

ben. Echter kan ik evenmin ontkennen dat het tegenovergestelde gevoelen, dat door het Hof van Brussel omhelsd is, grond mist. Het sprak den 24sten Dec. 1868 het volgende arrest uit: »Attendu que les traités sur les extraditions sont des actes internationaux qui lient les parties contractantes; qu'il ne peut appartenir à l'une d'elles, en modifiant sa législation, de soustraire un des faits prévus par la convention aux suites qu'y attachait l'autre partie en faisant le traité et qu'elle a le droit de continuer à y attacher tant qu'il n'a pas été dénoncé; que ce serait évidemment autoriser l'une des Puissances contractantes à porter la perturbation dans les relations diplomatiques sur un des objets les plus importants de l'ordre social; — »La Cour est d'avis qu'il y a lieu à l'extradition . . . . , .

1) Art. 15a. Bijbl. tot de Ned. Staatscourant, 1849 pag. 279.

2) Zie Bijlagen pag. 45.

3) Zie de woorden van den afgevaardigden D. Curtius.

maar men had hierbij moeten bedenken dat Nederland bijv. door zijne overzeesche bezittingen in eenen anderen toestand verkeert dan België. Wilde men toenmaals niet uitleveren dan »zeer zeldzaam en alleen ter zake van de zwaarste misdrijven", verwondering moet het dan wekken dat, om eens een voorbeeld te nemen, de slavenhandelaar niet in dat gezelschap geplaatst werd. Bij de wet van 20 Nov. 1818 [1]) werd degeen die daaraan deel nam gestraft met eene boete van *f* 5000 mitsgaders reclusie voor den tijd van 5 jaren, welke wet verscherpt werd door die van 23 Dec. 1824 [2]) waarbij de boete op *f* 10.000 gesteld werd en de reclusie vervangen door dwangarbeid voor den tijd van 15 jaren.

In geen der traktaten door ons gesloten is het evenwel opgenomen, maar dat het noodig was blijkt wanneer men sommige nummers der anti-slaverij reporter ter hand neemt, waaruit men zien kan, dat voornamelijk in Suriname nog wel eens een geval voorkwam.

Dat het ook nu nog niet tot de onmogelijkheden behoort en men er door de uitleveringstraktaten in wil voorzien bewijst de, op den 14en Aug. 1876 tusschen Engeland en Frankrijk gesloten overeenkomst, waar in art. 3 no. 25 staat: traite des esclaves telle qu'elle est définie et puni par les lois des deux pays 3).

---

1) Staatsbl. n°. 39.

2) Staatsbl. n°. 75.

3) In Engeland is slavenhandel gelijk gesteld met zeerooverij en wordt gestraft met den dood en verbeurdverklaring van goederen. Sect. 9, Act. van den 24sten Juni 1824, 5 Vict: C 113.

Ook in Frankrijk stelt de wet van 1831 tot 20 jaar dwangarbeid daarop en verder heeft men nog het decreet van 27 April 1848, de wet van 11 Febr. 1851, het Sénatus-consulte van 3 Mei 1854, en de wet van 28 Mei 1858, die op den slavenhandel betrekking hebben.

Meer dan 25 jaren was die wet van kracht, maar telkens deden zich meer en meer moeielijkheden voor. De beginselen, waardoor men zich in 1849 ter zake van uitlevering liet leiden, waren geheel veranderd. Theoretisch onjuist, door maar voor enkele gevallen uitlevering toe te staan en zoo ons vaderland tot een asiel voor misdadigers te maken met *zeven excepties*, bleek zij ook praktisch onuitvoerbaar te zijn door beperkende bepalingen. Men herinnere zich ook dat deze beperkingen dagteekenen uit den tijd der passen waarin het reizen nog moeielijk was, en tevens zeldzaam. Maar de beschaving, de ontwikkeling van stoom en industrie, hebben daarmee gebroken. Die medailje zou ook haar keerzij vertoond hebben, indien men niet bijtijds een surrogaat gesteld had. De tijdsomstandigheden echter werkten mee, naburen gaven ons het voorbeeld en het begrip van inbreuk op eigen nationaliteit werd hoe langer hoe meer uit het oog verloren.

»Thans opende men de oogen voor de eenvoudige tastbare waarheid, dat alle regeeringen tegenover de vijanden der maatschappelijke orde *één* zijn, één in dien zin, dat zij met vereende krachten behooren te zorgen, dat wegens elk, door alle beschaafde volken als misdrijf aangemerkt, opzettelijk gepleegd feit, vruchtbare strafvervolging kunne plaats hebben dáar waar het onderzoek het gemakkelijkste is en de strafvoltrekking den diepsten indruk maakt. 1)"

Om tot die uitbreiding der gevallen te geraken, hield het ontwerp de Vries de volgende bepaling in:

Art. 2. Vreemdelingen worden niet uitgeleverd dan

1) Zie memorie van toelichting van den Min. de Vries.

ter zake van misdrijven in de verdragen met naam aangewezen. Uitlevering kan niet toegezegd worden, dan ter zake van zoodanige buiten het Rijk gepleegde misdrijven, die ook hier te lande met straf zijn bedreigd en waarvoor hier te lande volgens het Wetboek van Strafv. voorloopige aanhouding is toegelaten. Geene uitlevering kan toegestaan of gevraagd worden wegens staatkundige misdrijven.

Voorwaar eene niet geringe uitbreiding gegeven aan de gevallen van de wet van 1849. In de eerste plaats zijn daaronder begrepen de verdachten van misdrijven waartegen lijf- of onteerende straf is bedreigd, dat zijn dus alle *crimes* van onzen C. P., daarbij komen nog diefstal, oplichting, misbruik van vertrouwen, verwonding, bedelarij, landlooperij [1]) en de door de wet van 29 Juni 1854 (St. N°. 102) gecorrectionaliseerde misdrijven krachtens art. 25 c luidende: op de misdrijven (crimes), welke door deze wet correctioneel strafbaar worden, is het tweede lid van art. 88 Wetb. v. Sv. toepasselijk.

Ging de Min. hier van een juist stelsel uit? Hij beriep zich op von Mohl. Maar het was met het oog op de Belgische wet en het klein aantal misdrijven, dat deze schrijver zich tegen eene opsomming verklaarde.

De memorie van toelichting bevatte tevens de klacht dat men, bij het opstellen eener lijst die, al was dat ook nog met zooveel zorg geschied, onmogelijk tegenover elken vreemden Staat gebruiken kon. Te recht werd er echter op gewezen hoe die bezwaren niet belet hebben dat eene lange reeks traktaten door onze Regeering

1) Zie art. 88 Wetb. v. Strafv.

gesloten is, terwijl de overige Staten, die eene wet hebben, toch allen de lijst hebben. Maar heeft dan art. 88 Strafv. geene lijst? Juist die lijst bakent op dit terrein grenzen af, die men niet anders dan willekeurig kan noemen. Verscheidene misdaden, welke volgens onze wetgeving wanbedrijven zijn, worden nu uitgesloten, zonder dat daarvoor een' redelijken grond is aan te wijzen. Daarbij valt vooral hierop te letten, dat hetzelfde feit beurtelings misdaad en wanbedrijf is. Slechts een paar voorbeelden. Concussion [1]), knevelarij, is misdaad ten aanzien van »les fonctionnaires ou les officiers publics," wanbedrijf ten aanzien van »leurs commis ou préposés." Waarom kan nu wel een »fonctionnaire" maar geen »commis" uitgeleverd worden?

Waarom mag de 20jarige schaker niet, de 21jarige wél uitgeleverd worden? [2])

Waarom moet de schipper die zijn vaartuig doet zinken, stranden etc. (art. 1 wet van 12 April 1872 St. N°. 23) wel uitgeleverd worden, maar niet een ander die dat doet, omdat het dan als wanbedrijf wordt gekwalificeerd? En daarenboven art. 17 der wet van 1849 noemt in N°. 6 zonder eenig voorbehoud zoowel knevelarij als ontvreemding door ambtenaren met ontvangsten of bewaring belast, en toch concussion, en détournement par des fonctionnaires publics zullen nu, wanbedrijf zijnde, niet meer aanleiding tot uitlevering geven. 3)

Ook nog andere bezwaren zouden tegen dit stelsel kunnen worden ingebracht.

Het zal toch volstrekt niet zeker zijn dat als wij

1) Art. 174 C. P.

2) Art. 356 C. P.

3) Zie het verslag van de tweede Kamer op het ontw. de Vries.

binnenkort een nationaal wetboek zullen bezitten, eene drieledige verdeeling daarin haar plaats zal vinden, evenveel kans bestaat er dat ons Wetb. van Strafvordering eene herziening zou ondergaan waarbij de preventieve hechtenis niet tot meerdere gevallen uitgebreid zal worden, maar eerder ingekort. Eene andere grensscheiding op te geven is ook niet gemakkelijk. In de theorie moge het niet moeielijk zijn een onderscheid aan te nemen tusschen zware en geringe misdrijven, in de praktijk zou het minder gemakkelijk zijn, die onderscheiding met duidelijke kenteekenen aan te wijzen.

Wel echter wezen de voorstanders op andere zwarigheden. Zij zeiden een lijst van misdrijven kan voldoen bij eene internationale strafwetgeving, niet, wanneer zooals nu, verschil van wetgeving bestaat. Daarop voerden zij voorbeelden aan, hoe bijv. kindermoord bij ons een delictum sui generis is, maar niet alzoo door het algemeene Strafwetboek van Duitschland gekend wordt.

Zoo bijv. in art. 2 n°. 5 opzettelijke verwondingen, slagen of stooten, die eene ziekte of een beletsel van te werken van meer dan 20 dagen tengevolge hebben, terwijl dit criterium niet in het Duitsche wetboek is aangenomen, dat daarentegen in § 224 misvorming of verlies van een lichaamsdeel als verzwarende omstandigheid aanmerkt. Moet nu toch casu quo, vroeg men, op een voor de Ned. regeering overtuigende wijze door de Duitsche worden aangetoond dat een persoon zich aan het misdrijf van verwonding heeft schuldig gemaakt met zoodanig gevolg, dat daaruit eene ziekte of beletsel van te werken is ontstaan?

Maar stel, men hadde eens een algemeen beginsel, binnen welks grenzen bij ieder verdrag een lijst van

misdrijven moet worden ontworpen, dan wordt de moeielijkheid niet opgeheven, doch alleen verplaatst, daar toch de bezwaren, die men dan bij de samenstelling der wet zou vermijden, bij het sluiten van elk verdrag zouden terugkeeren. Daarom, zeide de Nieuwe Rotterdamsche Courant [1]) in een leading artikel, wenschen wij wederom de lijst, de nauwkeurige opsomming van alle misdrijven waarvoor uitlevering kan toegezegd worden. Niet juist van art. 17 der vreemdelingenwet. Wij erkennen volmondig, dat de zaak der algemeene maatschappelijke orde het opnemen van nog eenige misdrijven dringend vordert; maar hieraan kan ook gemakkelijk voldaan worden. Wanneer de M. v. T. beweert, dat één lijst » onmogelijk tegenover elken vreemden Staat bruikbaar kan wezen, dat het sluiten van verdragen er door belemmerd wordt," dan verklaren wij dit argument niet te vatten. Eene vreemde Regeering verlangt in het uitleveringstraktaat opgenomen te zien een misdrijf, dat niet opgenoemd is. Die eisch is vooreerst nog niet altijd overeenkomstig de grondslagen der uitleveringsleer. Maar om aan rechtmatige vorderingen te kunnen voldoen, breidt men de lijst tot den uitersten rand der belangrijke misdrijven uit.

Vreest men dan nog voor gevallen, waarin de vorderingen van vreemde Regeeringen niet ingewilligd kunnen worden, dan moest men alle beperking, iedere onderscheiding verwerpen.

't Is volstrekt niet onmogelijk, dat een of ander naburige Staat de uitlevering zou wenschen te zien toegestaan bijv. wegens *eenvoudige bankbreuk, of wegens*

---

1) Van 3 Juni 1874.

het inzegenen van het kerkelijk huwelijk vóór de voltrekking van het burgelijke; daar nu deze misdrijven geen aanleiding geven tot voorloopige aanhouding, zou onze Regeering, ook nádat het ontwerp tot wet verheven was, moeten weigeren. Deze en andere redenen waren oorzaak dat — m. i. terecht — de Min. van Justicie van Lijnden, die reeds als kamerlid er toe overhelde, dit art. uit het ontwerp lichtte en de lijst van misdrijven in plaats stelde.

Behoudens kleine wijzigingen is die lijst aangenomen, zooals zij voorgesteld was.

De Min. de Vries had bij zijne M. v. T. eene tabel gevoegd, een overzicht inhoudende voor welke misdrijven uitgeleverd werd door België, Denemarken, Duitschland, Frankrijk, Groot-Brittannië, Italië, Oostenrijk, Portugal, Rusland, Spanje, Vereenigde Staten van Noord-Amerika, Zweden en Noorwegen, Zwitserland.

Daaruit blijkt dat door ons niet overgenomen zijn. 1e. menaces d'attentat contre les personnes ou les propriétés, 2e association des malfaiteurs, 3e empoisonnement des bestiaux ou autres animaux, 4e abandon par le capitaine, hors les cas prévus par la loi, d'un navire ou bâtiment de commerce ou de pêche, 5e dénonciation calomnieuse, 6e destruction ou dégradation de tableaux, monuments, objets d'art, documents ou autres papiers, destruction ou détérioration de denrées, marchandises ou autres propriétés mobilières et opposition à l'exécution de travaux publics, 7e destruction et dévastation de récoltes, plants, arbres ou greffes, 8e destruction d'instruments d'agriculture, 9e recélement des objets obtenus à l'aide l'un des crimes ou délits prévus

par les lois sur l'extradition, 10e inceste, 11e rapt, 12e trafic d'esclaves.

Heeft de Regeering niet de uiterste grens genomen, zij heeft de leer der schrijvers gevolgd, dat, daar de uitlevering gevorderd wordt om overal een zekeren en vasten rechtstoestand te vestigen, zij ook alleen moet toegestaan worden voor algemeen erkende misdrijven en voor die welke inderdaad de maatschappelijke orde verstoren [1]). Derhalve geene uitlevering wegens onbeduidende overtredingen, en daarom ook geene uitlevering dan voor zulke feiten, die ook in den Staat, waarvan de uitlevering gevraagd wordt, als misdrijven beschouwd worden. Slechts dat, wat overal als misdadig veroordeeld wordt, moet met vereende krachten vervolgd en onderdrukt worden. Dat de Reg. hierin geslaagd is bewijzen de traktaten na dien tijd gesloten. Alle 26 nommers zijn in elk opgenomen. Wij vertrouwen dan ook dat de Reg. als het door verloop van tijd en andere toestanden noodig mocht zijn die 12 strafbare feiten — waarvoor toen volgens de tabel, en thans nog, *betrekkelijk weinige* en *enkele* Staten uitleveren — in de wet op te nemen, evenmin zal aarzelen als Engelend in 1873 en België in 1874 en 1875.

Het is hier de plaats om voor een poos de uitlevering tê laten rusten, en ons een oogenblik bezig te houden met een punt wat hiermede ten zeerste in betrekking staat. Ik bedoel de berechting hier te lande der misdrijven buiten 's lands gepleegd.

1) Bluntschli, das moderne Völkerrecht der civilisirten Staten p. 225.

Het ligt niet in den aard van dit proefschrift het recht van den Staat, te onderzoeken of aan te toonen, om delicten buiten zijn territoir gepleegd, daarbinnen te bestraffen. Het zou tevens bloot theoretisch zijn, de praktijk heeft uitspraak gedaan, in bijna alle beschaafde landen wordt dat recht toegestaan [1]).

Volgens het ius constituendum zijn er vier gevallen van misdaden buiten 's lands gepleegd die vervolgd moeten worden:

I. Misdrijven gepleegd door Nederlanders en vreemdelingen tegen den Nederl: Staat,

II. Misdrijven gepleegd door Nederlanders tegen Nederlanders,

III. Misdrijven gepleegd door Nederlanders tegen vreemdelingen,

IV. Misdrijven gepleegd door vreemdelingen tegen Nederlanders.

Bevatte reeds het crimineel Wetboek voor het koningrijk Holland in zijne artt. 2 en 3 voor sommige

---

1) In de Revue de législation van 1847 somt Ortolan, pag. 200, negentien landen op, wier wetboeken daarin voorzien. Men vindt de meeningen der schrijvers in Foelix, traité du droit international privé. Livre II, tit. IX, ch. II. — A. C. Cosman, de delictis extra civitatis fines commissis, Amst. 1829. — Asch van Wijck, de delictis etc, Utr. 1839.

Engeland naar zijn Common law, en de Vereenigde Staten van N.-Amerika, volgen nog het zoogenaamde territorialiteitsbeginsel d. i. geen berechting van misdaden buiten 's lands gepleegd. Echter in den laatsten tijd niet zonder uitzonderingen. Zoo straft Engeland treason, felony, het verbreken der Foreign enlistment act, het in brand steken van koninklijke oorlogschepen of magazijnen, doodslag, slavenhandel, bigamie en zeeroof. Ook worden volgens de Merchant shipping acts van 1855 en 1867 alle overtredingen gestraft door de bemanning van een Engelsch schip in een vreemde haven of op een vreemd schip tot wier bemanning zij niet behooren, begaan.

gevallen strafbepalingen, den 1sten Februari 1809 in werking getreden moest het werk van Reuvens, Elout en van Musschenbroek den 1 sten Maart 1811 [1]) voor de Fransche Codes plaats maken. De artt. 5, 6 en 7 Code d'instr. criminelle bepaalden de gevallen — hoezeer onvoldoende, daar zij alleen die sub. I en II vermelden — waarin de buiten 's lands gepleegde misdrijven gestraft zouden worden.

Toen men dan de handen aan het werk sloeg om de vreemde wet door eene nationale te vervangen, kwam ook de beurt aan de bovenstaande bepalingen. Het was in het ontwerp Strafwetboek, den 23sten April 1827 door den Koning aan de tweede kamer der St.-Generaal aangeboden, dat de artt. 3 en 4 dit onderwerp regelden [2]). In een voor mij liggend werk [3]), worden die bepalingen eene werkelijke verbetering van de bestaande verordeningen genoemd. Immers, volgens de bestaande wetgeving, bleven de meeste misdrijven door den Nederlander op vreemd grondgebied gepleegd, ongestraft. Er bestonden voorbeelden, dat eene Nederlandsche vrouw, zich toevallig op Pruisisch grondgebied bevindende, haar kind heeft vermoord, en daarna in het vaderland teruggekeerd en van de misdaad overtuigd, ontslagen is moeten worden, omdat zij hier niet kon gestraft worden, en evenmin aan de Pruisische autoriteiten uitgele-

1) De executoir verklaring der onderscheidene wetten van het Fransche keizerrijk in de Hollandsche departementen, moeten gerekend worden van den dag der installatie van het keizerlijk Hof op 1 Maart 1811. Arr. H. R. 4 Febr. 1853. Weekbl. n⁰. 1542.

2) Den tekst vindt men bij v. Asch v. Wijck, t. a. p. pag. 112 en bij Voorduin VI pag. 19.

3) Mr. W. F. L. C. van Rappard. Aanmerkingen op het ontwerp van een Wetboek op het Strafrecht, Nijmegen 1827, I pag. 13.

verd; dat Nederlanders op het gebied van een anderen Staat vreemdelingen erg verwond hebben, dat zij diefstal van vee uit de weide en andere zware misdrijven in eenen vreemden Staat hebben gepleegd en met de vruchten hunner misdaden in het Rijk teruggekeerd, niet gestraft konden worden. Het is bekend, hoe ongunstig dit ontwerp door landgenoot en vreemdeling (Mittermaier) ontvangen werd. Het werd ingetrokken en daar sommige oordeelden dat deze artt. meer in het Wetb. v. Strafv. te huis behoorden, aan dien wensch voldaan. Zij verschenen met veranderde redactie als de artt. 9, 10 en 11 van het ontwerp Strafv. van den 22sten Oct. 1828. Op nieuw veranderd en ingediend in 1829, werden zij als de artt. 8, 9 en 10 van het Wetb. van Strafv. aangenomen, maar door de daarop gevolgde staatkundige gebeurtenissen, nog eenmaal herzien, luiden zij thans nog zooals zij vóór 40 jaar in werking zijn getreden.

Beschouwen wij die een weinig van nabij. Art. 8 straft hier te lande de misdrijven, door Nederlanders of vreemdelingen begaan, tegen de algemeene zaak, delicta publica. Volgens den Hoogleeraar de Bosch Kemper [1]) en het gevoelen van de meeste schrijvers, nog onlangs in zake Brouwer, door den H. R. [2]) bevestigd, zijn de bepalingen van het Wetboek van Strafrecht, waardoor de rust en veiligheid van het koninkrijk in gevaar worden gebracht, de artt. 75—108, dat zijn de politieke misdrijven, *niet* die tegen de openbare rust (art. 132 en volgg). Immers de bij art. 8 nader met name genoemde misdrijven zouden, als bij de C. P. opgenoemd onder

1) Wetboek van Strafv. I pag. 86.

2) Arr. van 7 Febr. 1876. Weekbl. n⁰. 3966.

de misdrijven tegen de openbare rust, dan reeds in de vroeger genoemde categorie vallen. Nu is het een volkenrechterlijk beginsel — waarover straks nader — dat wegens die misdrijven geene uitlevering wordt toegestaan, toch schijnt art. 8 al. 2 het te veronderstellen voor vreemdelingen.

Toen men in 1849 de voorwaarden der uitlevering regelde, scheen men het allerminst te denken aan de bepalingen van de artt. 8 en 9 Strafvordering. Daardoor ontstond echter een wetstrijd, dien in het breede uit te meten zou hier overbodig zijn, althans nutteloos, aangezien hij door een meer bevoegde en geoefende hand klaar is aangetoond [1]), dien geheel ter zijde te laten zou evenwel eene gaping veroorzaken, die vermeden moet worden.

Wanneer men dan de artt. 8 en 9 Strafvordering vergelijkt met art. 17 der vreemdelingenwet, blijkt het, dat uitlevering kan gevraagd worden van misdadigers wegens misdrijven, *waarvoor zij niet kunnen vervolgd en gestraft worden;* en omgekeerd, dat geene uitlevering kan verkregen worden, *ten aanzien van buiten 's lands gepleegde misdrijven, die hier te lande vervolgbaar en strafbaar zijn.* Plaatst men die artt. naast elkaar, zoo zien wij dat bijv. wegens manslag, verkrachting, vadermoord, kindermoord, vergiftiging, valsch getuigenis, oplichting en bedriegelijke bankbreuk wel uitlevering kan gevraagd en verkregen worden, maar geene verdere strafvervolging ingesteld — tenzij door een Nederlander op een Nederlander gepleegd — omdat die misdaden

---

1) Mr. J. P. Vaillant. Nieuwe Bijdragen voor Rechtsg. en Wetgeving, 1852, pag. 400.

wel in de uitleveringswet staan maar niet voorkomen in art. 9 al. 2 Strafvordering.

Ten opzichte echter der overige misdrijven, die de uitleveringswet vermeldt, is hare verhouding tot het Wetboek van Strafvordering nog zonderlinger, ten aanzien nl. van alle valschheid in geschriften behalve wisselbrieven, het namaken van muntpapier, knevelarij, omkooping van openbare ambtenaren, verduistering of ontvreemding door ambtenaren met ontvangsten of bewaring belast, voor zooverre althans die misdrijven buiten 's lands gepleegd kunnen worden. Want van hen, die ze aldaar volvoeren, kan wel de uitlevering gevraagd worden, maar wanneer ze eenmaal zijn uitgeleverd, kan tegen hen geene vervolging worden ingesteld, evenmin indien zij Nederlanders als indien zij vreemdelingen zijn; die feiten immers vallen noch in de bepaling van art. 8 noch in die van art. 9, dewijl zij evenmin misdrijven zijn tegen bizondere personen, wier vervolging het laatste art. regelt, als misdrijven tegen de algemeene zaak, welke in art. 8 bedoeld worden. Dit laatste art. immers bedreigt met vervolging en straf niet alle, maar slechts eenige misdrijven van die soort, welke het met name noemt. Zoodat ook omtrent al deze misdrijven de verkregen uitlevering tot niets dan tot een ontslag van alle rechtsvervolging kan leiden [1]).

Verder toont deze schrijver nog aan hoe tal van misdrijven tegen de algemeene zaak hier vervolgbaar zijn, maar geene uitlevering daarvoor toegestaan zal worden, maar vooral niet wegens de misdrijven [2]) door

1) Mr. Vaillant, t. a. p. pag. 412.

2) De schrijver rekent met anderen onder misdrijven ook de wanbedrijven, t. a p. pag. 409.

Nederlanders tegen Nederlanders gepleegd; dat opgaat onder de wet van 1849, maar waarin de wet van 6 April 1875 — hoewel niet ten volle — verbetering gebracht heeft.

Het bleek intusschen dat die artt. van Strafv. dringend veranderd moesten worden.

Pogingen tot herziening bleven dan ook niet uit. Daaronder verdient eene voorname plaats het ontwerp van den Min. Godefroi. Deze stelde voor de volgende wijziging in de bestaande artt. te brengen.

Art. 4. Naar de Nederlandsche wet worden vervolgd en gestraft Nederlanders, zich buiten 's lands schuldig of medeplichtig makende aan een der navolgende misdrijven, als:

1e aan misdrijf tegen de veiligheid van den Staat;

2e aan namaking, vervalsching of verminking van rijks-muntspeciën, met inbegrip der negotie-penningen, in Nederland of in Nederlandsch Indië gangbaar, of aan strafbare deelneming aan het in omloop brengen, uitgeven of binnen het Rijk invoeren van zoodanige nagemaakte, vervalschte of verminkte muntspeciën;

3e aan namaking of vervalsching, hetzij van bewijzen van aandeel in geldleeningen, geldbeleggingen of renten ten laste van den Staat, van eene provincie of gemeente, of van eenig binnen het Rijk op openbaar gezag bestaand zedelijk lichaam, hetzij van de tot die bewijzen behoorende coupons, hetzij van de bewijzen om die coupons te verkrijgen, hetzij van Nederlandsche bank- of muntbiljetten, of aan het des bewust gebruik maken of binnen het rijk in-invoeren van zoodanige nagemaakte of vervalschte stukken;

4e aan namaking of vervalsching van zegels, stempels, of merken, die op openbaar gezag binnen het Rijk

worden gebruikt, of aan het desbewust gebruik maken van zoodanige nagemaakte of vervalschte zegels, stempels of merken.

De bepalingen van dit art. zijn ook van toepassing op vreemdelingen, wanneer zij binnen het Rijk worden gevonden of ten verzoeke der Regeering zijn uitgeleverd.

Art. 5. Naar de Nederlandsche wet worden mede vervolgd en gestraft, doch alleen zoo zij binnen het Rijk worden gevonden of ten verzoek der Regeering zijn uitgeleverd:

1e Nederlanders, zich buiten 's lands schuldig of medeplichtig makende aan eenig misdrijf tegen of ten nadeele van Nederlanders;

2e Nederlanders, zich buiten 's lands tegen of ten nadeele van vreemdelingen, of vreemdelingen, zich buiten 's lands tegen of ten nadeele van Nederlanders schuldig of medeplichtig makende aan misdrijf, waartegen als minste straf gevangenis-straf van twee jaren of zwaardere straf is bedreigd.

Toen kwamen de ontwerpen Olivier en Borret die op dit punt gelijkluidende waren behoudens de volgende afwijkingen van het ontw. Godefroi:

Art. 6. Ontw. Olivier en Borret was gelijk art. 4, uitgenomen dat de eerste alinea luidde:

»Het recht tot strafvordering kan worden uitgeoefend tegen Ned. en vreemdelingen, zich buiten 's lands schuldig of medeplichtig makende aan een der volgende misdrijven, als:

2e Het ontw. O. en B. bevatte nog het »uiterlijk schenden der munten," terwijl de laatste alinea ontw. G. kwam te vervallen.

Art. 7. Ontw. O. en B. was geheel gelijk aan art. 5 G.

met uitzondering der eerste alinea die aldus begon: »Het recht tot Strafvordering kan mede worden uitgeoefend tegen."

Veronderstelde het ontwerp Olivier gelijk de bestaande artt. uitlevering van politieke misdadigers, de twee volgende ontwerpen gingen m. i. terecht van een ander standpunt uit. Deze maakten geen onderscheid tusschen vreemdelingen en Nederlanders, noch tusschen vreemdelingen die hier te lande worden gevonden en die zich buiten 's lands ophouden. 1) Immers uitlevering kan geen plaats vinden dan *na* verleenden rechtsingang. En als nu, volgens de slot alinea van art. 4. ontw. Olivier, de vervolging niet dan *na* de uitlevering zal mogen worden ingesteld, zal noch vervolging, noch uitlevering ooit mogelijk zijn.

Van deze ontwerpen is echter niets gekomen en alle moeite daaraan besteed, schijnt vergeefsch geweest te zijn, alleen hebben zij ons de gebreken der bestaande wetgeving nog meer doen kennen. De hoop op verbetering van de hier bedoelde artt. scheen dan ook meer en meer te verflauwen, totdat er voor een paar jaar op eens een lichtstraal verscheen. Ik bedoel het werk van de staatscommissie tot het maken van een ontwerp van een nieuw Strafwetboek.

Voordat wij echter die artt. eens naderbij bezien, is het niet ongepast na te gaan, hoe bij onze zuidelijke buren deze kwestie geregeld is. 2).

---

1) Zie Mem. van toelichting, pag. 6.

2) Dat ik juist België tot voorbeeld neem is om twee redenen. 1e Zou het mij te ver leiden van de overige landen hieromtrent de wetgevingen na te gaan; 2e is België het eenige land welks toestand gelijk de onze is, want de andere Staten, waar de uitlevering geregeld

Schoon de Belgen, na de afscheiding, de fransche wetgeving behielden, waren zij er spoedig op uit in de onvoldoende bepalingen van den Code d'Instr. Cr. eene wijziging te brengen. Bij de wet van 30 Dec. 1836 werden de laatste woorden van art. 6 »ou dont le gouvernement obtiendrait l'extradition" geschrapt, art. 7 afgeschaft en de drie volgende artt. in de plaats gesteld:

Tout Belge qui se sera rendu coupable, hors du territoire du royaume, d'un crime ou d'un délit contre un Belge, pourra, s'il est trouvé en Belgique, y être poursuivi, et il y sera jugé et puni conformément aux lois en vigueur daus le royaume.

Art. 2. Tout Belge qui se sera rendu coupable, hors du territoire du royaume, contre un étranger, d'un crime ou d'un délit prévu par l'art 1er de la loi du 1er Oct. 1833 (thans de wet van 15 Maart 1874) pourra, s'il se trouve en Belgique, y être poursuivi, et il y sera jugé et puni conformément aux lois en vigueur dans le royaume, si l'étranger offensé ou sa famille rend plainte, ou s'il y a un avis officiel, donné aux autorités

---

wordt door eene wet, zijn juist die waar de buiten 's lands gepleegde misdrijven niet gestraft worden, althans wat Engeland betreft, niet anders dan met een paar uitzonderingen. Meldenswaardig is hier het voorstel van Gendebien in de zitting der Kamer van de Representanten, 14 Aug. 1833, tot het in staat van beschuldiging stellen van den Minister Lebeau «parceque, malgré l'absence d'une loi autorisant les extraditions il avait livré au Gouvt français un individu accusé de banqueroute frauduleuse et de faux en écriture de commerce." Thonissen, La Belgique sous le règne de Léopold I. T. II. 127 volg. (Schennis der Art. 7 en 128 van de Belg. constitutie). Lebeau verdedigd door Nothomb. (p. 139 volg.) Beroep op de fransche wet van 28 Vendém. 6e jaar. Moniteur van 25 Aug. 1833. Ook Thonissen II. 194 (29 April 1834) uitzetting (expulsion) van vreemdelingen buiten de wet (P. 205) minister van justitie Ernst 1835.

belges par les autorités du territoire où le crime ou délit aura été commis.

Art. 3. Les dispositions ci-dessus ne sont pas applicables, lorsque le Belge a été poursuivi et jugé en pays étranger, à moins qu'il ne soit intervenu une condamnation par contumace ou par défaut, auquel cas il pourra être poursuivi et jugé en Belgique.

Verder wordt de vervolging van buiten 's lands gepleegde misdrijven nog geregeld door de artt. 8 en 9 van de uitleveringswet van 15 Maart 1874 en door de wet van 8 Jan. 1841 sur le duel. Vergelijken wij hier de uitleveringswet met de Strafvordering, dan blijkt het dat zij volkomen harmoniëeren, de strijd die er bij ons bestaat, is *hier* geheel afgesneden, de Belg die een strafbaar feit heeft gepleegd tegen een' vreemdeling kan daar dus voor dezelfde misdaden terecht staan als waarvoor hij uitgeleverd kan worden.

Men is er echter in België op uit om het Wetboek van Strafvordering te herzien, waartoe eene Staatskommissie benoemd is, die den 23sten Januari 1877 een ontwerp »de procédure criminelle" ingediend heeft. Zij heeft de artikelen geredigeerd naar den code pénal die sedert den 15den Oct. 1867 in België in werking is. Ten opzichte der bovenstaande artt. stelt zij voor:

Art. 5. C. d'I. C. te vervangen door een ander. Pourra être poursuivi en Belgique tout Belge qui, hors du territoire du royaume, se sera rendu coupable:

d'un crime *contre la sûreté de l'État;*

d'un crime ou d'un délit *contre la foi publique*, prévu par les chapitres I, II, III du. tit. III Lib. II CP. B. Toutefois, si le crime ou le délit a pour objet des monnaies, *n'ayant pas cours légal en Belgique*, des effets,

papiers, sceaux, timbres, marques ou poinçons *d'un pays étranger*, la poursuite ne pourra avoir lieu que sur l'avis officiel donné à l'autorité belge par l'autorité étrangère. 1)

Art. 1 van de wet van 30 Dec. 1836 door art. 6:

Tout Belge qui, hors du territoire du royaume, se sera rendu coupable d'un crime ou d'un délit *contre un Belge*, pourra être poursuivi en Belgique. 2)

Art. 2 van de wet van 30 Dec. 1836 door art. 7:

Lorsqu'un Belge aura commis, hors du territoire du royaume *contre un étranger*, soit un crime ou un délit qui donne lieu à l'extradition, soit un des délits prévus par les arts 426 § 1, 427, 428, 429, 430 CP, il pourra être poursuivi en Belgique, sur la plainte de l'étranger offensé ou de sa famille, ou sur un avis officiel donné à l'autorité belge par l'autorité du pays où l'infraction a été commise. 3)

Art. 8 als nieuw:

Tout Belge qui se sera rendu coupable d'une infraction en matière forestière, rurale ou de pêche, sur le territoire d'un État limitrophe, pourra, si cet État admet la réciprocité, être poursuivi en Belgique, sur la plainte de la personne lésée ou sur un avis officiel donné à l'autorité belge par l'autorité du pays où l'infraction a été commise. 4)

Art. 6 C. d' J. C. te vervangen door art. 9:

Pourra être poursuivi en Belgique *l'étranger* qui aura commis hors du territoire du royaume:

---

1) Zie art. 8 Strafv. bij ons.

2) Zie art. 9 1e Strafv. bij ons.

3) Zie art. 9 2e » » »

4) Bij ons niet in voorzien.

Un crime contre la sûreté de l'État;

Un crime ou un délit contre la foi publique prévu par les Chap I, II et III du titre 3 du Livre II CP, si ce crime ou ce délit a pour objet des monnaies ayant cours légal en Belgique, ou des effets, papiers, sceaux, timbres, marques ou poinçons nationaux. 1)

Art. 10 nieuw.

L'étranger, coauteur ou complice d'un crime commis hors du territoire du royaume, par un Belge, pourra être poursuivi en Belgique, conjointement avec le Belge inculpé ou après la condamnation de celui-ci.

Art. 11.

Sauf les cas prévus aux §§ 2 et 3 de l'art 5 et à l'art 9, la poursuite des crimes ou des délits, dont il s'agit dans le présent chapitre n'aura lieu que si l'inculpé est trouvé en Belgique, etc.

Reeds in de zitting van 11 Mei 1878 bracht de rapporteur van de kamer der volksvertegenwoordigers verslag uit, waaruit bleek dat deze artt. veel instemming vonden.

Keeren wij na dit uitstapje weer naar ons eigen land terug, wij vinden spoedig gelegenheid hierop terug te keeren.

Op ons uitgangspunt weergekomen doet zich de vraag aan ons voor, hoe is die tegenstrijdigheid ontstaan en hoe kan zij weggenomen worden?

Met Mr. Vaillant 2) wijt ik grootendeels den wetgever van 1849 de schuld. Blijkbaar is hij in overhaasting ongedachtig geweest aan de bepaling van het

---

1) Zie art. 8 Strafv. bij ons.

2) t. a. p. pag. 413.

Wetb. v. Strafv. omtrent buiten 's lands gepleegde misdrijven. Maar vooral zit de fout daarin dat men, bij het overnemen der voorschriften van de Belgische uitleveringswet, er niet op gelet heeft, dat daar te lande uitlevering *alleen van voortvluchtigen wederzijds wordt toegestaan.* [1]) Bij ons echter had art. 17 al. 2 (thans art. 2 al 1) eene wijdere strekking. Wij leveren vreemdelingen uit, dat wil zeggen alle niet-Nederlanders, en volgens het reciprociteitsbeginsel dat steeds bij deze traktaten gehuldigd wordt, kunnen wij ook uitlevering van alle nationaliteiten vragen, als het maar geen onderdaan is van het land waar wij het verzoek aan richten. Bijv. een Rus heeft een misdrijf in Frankrijk begaan tegen een Nederlander, hij vlucht naar Duitschland. Wij zullen nu van dit land de uitlevering van den Rus verkrijgen. In België komt dit niet voor. Volgens de bestaande wet wordt de vreemdeling in België niet gestraft voor misdrijven buiten 's lands op een Belg gepleegd. Niet dan ten onrechte. Immers zegt de Hoogleeraar Opzoomer [2]) zoo juist: »Ik juich daarom de bepaling toe van art. 9 § 2 Wetb. v. Strafv. waar verklaard wordt, dat vreemdelingen, die zich buiten 's lands schuldig hebben gemaakt aan moord, brandstichting, enz. misdaden, overal als zoodanig erkend,

1) Le gouvernement pourra livrer aux gouvernements des pays étrangers, à charge de réciprocité, tout étranger (poursuivi ou) mis en prévention ou en accusation, ou condamné par les tribunaux desdit pays, (comme auteur ou complice) pour l'un des faits ci-après énumérés qui auraient été commis *sur leur territoire.*

NB. De woorden tusschen haakjes zijn er door de latere wetten ingekomen.

2) Aanteekening op de Wet houdende A. B. Amst. 1873 pag. 153.

bij ons zullen vervolgd en gestraft worden. Ook kan men tegen den eisch, eveneens in de meeste vreemde wetgevingen gedaan, dat die misdaden tegen Nederlanders moeten gepleegd zijn, geen bedenking maken, alsof het ons niet om de handhaving van het beleedigde recht, maar slechts om het wreken onzer burgers te doen ware. Immers aan dien eisch, en aan het geheele stelsel onzer wet, ligt, en met recht, dit beginsel ten grondslag: De Nederlandsche Staat heeft slechts over zijn eigen grond en burgers te bevelen, en kan daarom alleen de misdaden, binnen zijne grenzen, of door zijne burgers begaan, straffen. Echter moet de Staat dien grond en die burgers ook beschermen, en, zoo zij gekrenkt zijn, handhaven en wreken. Zij moet dus ook de misdaden, buiten 's lands door vreemdelingen tegen Nederlanders gepleegd, straffen, maar niet die, welke tegen vreemdelingen worden begaan, omdat in zulk een geval èn de grond èn de personen buiten zijne zoowel beschermende als beheerschende macht gelegen zijn."

Thans rest ons de vraag, hoe moeten dan onze artt. van Strafv. veranderd worden? Mij dunkt niets duidelijker dan om datgene waarin wij fouten en strijd zagen te veranderen en daarvoor, het goede wat men bij ons reeds ontworpen of wat onze buren goed hadden en ontworpen hebben, in de plaats te stellen. Met de artt. 4, 5, 6 en 7 van het Ontw. Strafwetboek komt men tot het volgende resultaat, waarbij wij ons echter van de oude verdeeling van den Code Pénal en de daar gebruikte kwalifikatiën bedienen. Voor de artt. 8 en 9 zouden dan in plaats komen.

I[e] art. 6 van het Ontwerp Olivier.

IIe art. 7 van het Ontw. O. alinea 1 en 1o.

2e Nederlanders, zich buiten 's lands tegen of ten nadeele van vreemdelingen, of vreemdelingen, zich buiten 's lands tegen of ten nadeele van Nederlanders schuldig of medeplichtig makende aan misdaden of wanbedrijven, waarvoor de wet van 6 April 1875 (Sb. no. 66) uitlevering toestaat.

IIIe Zou degeen die zich aan slavenhandel schuldig of medeplichtig maakt buiten 's lands, hier gestraft moeten worden.

IVe Zou voor de grensdelicten moeten voorzien worden in den geest van art. 8 van het ontw. »de procédure criminelle" in België.

Wat ad Ium aangaat, geloof ik, dat na het voorgaande, geen toelichting meer noodig is. Evenmin ad IIum het eerste gedeelte. Voor het tweede gedeelte hadden de ontwerpen vroeger maar een greep gedaan om de kwestie op te lossen, zonder van een beginsel uit te gaan. Anders is het in België. Zeer te recht zeide de kommissie daar in haar memorie van toelichting:

»Il y a, en effet, entre la loi sur les extraditions et la loi sur les délits commis à l'étranger, une corrélation étroite qui ne doit pas être rompue. Elles tendent, l'une et l'autre, à empêcher que des coupables puissent, en s'éloignant du lieu du délit, échapper à la répression. »Les mêmes crimes, disait le rapporteur de la section centrale, à l' occasion de la loi de 1836, les mêmes crimes ou délits qui rendent l'étranger qui en est déclaré coupable dans son pays, indigne de jouir de l'hospitalité dans le nôtre, sont également ceux que

l'intérêt de la société ne permet pas de laisser impunis, lorsque c'est un Belge qui s'en est souillé hors de notre territoire."

Ook het ontw. 1875 huldigt dergelijk beginsel. De M. v. T. zegt: De kritiek van dit art. in de M. v. T. op de artt. van de vroegere ontwerpen heeft niet het beginsel, maar de toepassing daarvan in het geldende recht getroffen. Met die ontwerpen de toepasselijkheid der Ned. Strafwet alleen afhankelijk te stellen van het minimum der bedreigde straf scheen onaannemelijk. Evenmin moet men zich met art. 9, 2e Strafv. bepalen tot de opnoeming van eenige zeer zware misdrijven. Het leidend denkbeeld moet veeleer zijn dat de toepasselijkheid der Ned. strafwet hier worde aangenomen voor alle misdrijven die van dat gewicht zijn, dat daarvoor ook uitlevering kan worden gevraagd of toegestaan.

Wij hebben reeds de fout gezien, welke de Belg. wetgever beging, door niet den vreemdeling te straffen die buiten 's lands tegen een Belg een misdrijf pleegde, maar nog een andere feil kleeft dit art. aan, de vervolging wordt daar afhankelijk gesteld van een plainte van den beleedigde of zijne nabestaande. Een van de ontwerpen had dit overgenomen maar de Raad van State had er aanmerking op gemaakt. Reeds in 1828 vond het bestrijding op grond dat de *vindicta publica* jegens onze ingezetenen, die in onzen burgerstaat leven, nooit moet afhankelijk worden gemaakt van de willekeur van bizondere beleedigde personen. De openbare veiligheid eischt straf. Vreemdelingen kan men nog het land uitjagen; maar die misdadige Nederlanders zou men hier in het land vrij en straffeloos moeten

laten wonen, wanneer niemand verkoos eene klacht tegen hen in te leveren. [1]).

Het is geen klacht van gisteren of heden, maar reeds van oude dagen, dat de grenzen van elken Staat onveilig gemaakt worden door het plegen van kleine delicten. Reeds bij de behandeling der vreemdelingenwet in de zitting van 19 Juli 1849 wees de oud-minister Donker Curtius er op. Zonder gevolg echter. Wel bestond er met Pruisen een uitleveringsverdrag van den 16 Aug. 1828 tot beteugeling van boschdelicten in de wouden op de grenzen van beide rijken gepleegd, maar dit is niet voldoende. De wetgever, zou bij verandering onzer Strafv. artt. m. i. geen nutteloos werk verrichten het voorbeeld door Frankrijk in 1866 gegeven thans in het Belgiesch ontwerp gevolgd, ook hier over te nemen.

POLITIEKE MISDRIJVEN. [2])

Waren wij reeds vroeger in de gelegenheid op te merken, dat eertijds aanvragen om uitleveringen meestal ten doel hadden staatkundige misdadigers in handen te krijgen, in deze eeuw is men juist het tegenovergestelde gevoelen toegedaan. Is het asiel thans voor de vervolgden wegens gewone delicten te niet gedaan,

---

1) Aanmerking op het ontw. Wetb. v. Strafv. pag. 14 door J. J. Uijtwerf Sterling. c. s.

2) Hier kan ik kort zijn, aangezien een jaar geleden te Leiden over dit onderwerp een proefschrift verdedigd is door C. de Vos van Steenwijk. «Over de misdrijven waarbij, wegens hun staatkundig karakter, uitlevering is uitgesloten," waarmee ik mij zeer goed kan vereenigen.

de politieke misdadiger kan vrij adem halen zoodra hij de grenzen van zijn vaderland heeft overschreden.

Het zij mij vergund hier een paar staaltjes uit een droevig verleden te vermelden. In eene voorlezing van den Hoogleeraar G. W. Vreede [1]) vindt men: .... Ik voeg er het beschamend feit bij, hetwelk de toenmalige staatkunde in een niet gunstiger licht plaatst, te weten, dat nog in 1662, toen bereids tien gewezen regters van Karel I de doodstraf hadden ondergaan, *drie andere* [2]) door de Ned. regeering werden uitgeleverd met de bewustheid, dat hetzelfde schrikkelijke lot die vluchtelingen wachtte. *Dat* is onder het ministerie van een uitnemend, van een dikwerf edeldenkend, edel handelend, van een onsterfelijk staatsman, dat is onder Johan de Witt geschied.

Onder andere omstandigheden had een halve eeuw later, eene niet minder afschuwelijke uitlevering plaats. Karel XII van Zweden, zeer gelukkig in het oorlogvoeren tegen den Saksischen Keurvorst August, tevens Koning van Polen, rukte, na hem van dien troon vervallen verklaard en Stanislaus Leczinsky daarop geplaatst te

1) Nederland en Cromwell pag. 35.

2) Miles Corbet, John Okeij en John Barkstead. Zie Wagenaar XIII pag. 46, die er bijvoegt «dat deze inschikkelijkheid der Staten aan velen laf en onredelijk toescheen." Zoo ook Aitzema, boek XLII deel X pag. 359 «Men was in der daet *beschaemt* ende hadde wel gewilt dat se duysent mijl van hier waren.

Evenzoo schrijft Guizot (Études biographiques sur la révolution d'Angleterre pag. 89) van den republikein Edmund Ludlow sprekende: «Il méprisait la Hollande depuis qu'elle avait livré à Charles II trois des juges de Charles I.

hebben, met zijn zegevierend leger in Saksen. Dit noopte August tot den vrede, die geteekend werd te Alt-Ranstadt den 24sten Sept. 1706. Art. 11 van het vredestractaat luidde:

Le roi Auguste livrera au roi de Suède tous les fugitifs et traîtres et parmi eux Jean Reinhold Patkul. 1)

NB. Ce Patkul que le roi de Suède envisageait comme le principal auteur de la guerre, fut *rompu vif* par ses ordres, Journal de Pierre le Grand pag. 159. 2)

Den 21sten Januari 1878 hield Dr. Wohlwill te Hamburg in eene »Vereins-Versammlung" een voordracht ueber die Verhaftung Napper Tandy's und die Conflicte Hamburgs mit den Grozmächten 1798—1800. 3)

Vier Ieren waren door Engeland van de vrije stad Hamburg opgeëischt wegens hoog verraad gepleegd tegen den Koning. Wohlwill schetst het politiek geknoei, de pressie van Engeland en het dringen van den Russischen Keizer die den Senaat der Hanzestad tot de onwaardige uitlevering hadden doen besluiten. Het was bij deze gelegenheid dat Buonaparte aan dit collegie een brief schreef waarin de volgende zinsnede voorkwam .... »La vertu et le courage sont le soutien des États; la servilité et la bassesse les ruinent. Vous avez violé les lois de l'hospitalité d'une manière qui aurait fait rougir les tribus nomades du désert."

---

1) Een Zweedsch overlooper, vroeger gezant in Russischen dienst bij Koning August.

2) Zie Koch, abrégé. des traités de paix T. III. pag. 169, Basel 1797.

3) Mittheilungen des Vereins für Hamburgische Geschichte. n°. 5. Februar 1878.

Lessen wekken maar voorbeelden trekken zou men op de boetpredikatie van den Corsikaan kunnen toepassen, want weinig tijds verliep er of hij deed erger. Hamburg had hare gastvrijheid geschonden, hij deed 't het *volkenrecht.*

Het gerucht liep nl. te Parijs dat een Prins van het huis Bourbon zich aan het hoofd van een leger tegen het consulaat zou stellen. Napoleon dit hoorende dacht dadelijk aan den Hertog van Enghien [1]), die te Ettenheim in Baden echter kalm en onschuldig zijne dagen sleet. Zijne gangen liet Buonaparte nagaan en kreeg nu spoedig bericht dat generaal Dumouriez, zijn oude vijand, ook daar was [2]). Eene gedachte maakte zich plotseling van den Consul en zijne vrienden meester. Enghien te Ettenheim, ook Dumouriez, misschien ook wel Pichegru, dat kon niet anders, dat was op Straatsburg gemunt. Met verachting van alle souvereiniteitsrechten en in vollen vrede komt eensklaps den 16en Maart 1804 des nachts een detachement fransche dragonders het kleine stadje binnenstormen, nam den Hertog gevangen en voerde hem naar Straatsburg, van daar werd hij den 21sten naar Vincennes overgebracht en voor eene militaire commissie gesleept »prévenu d'un crime d'État." Diezelfde nacht te drie uur werd de ongelukkige gefusileerd en zijn overschot in den daartoe in allerijl gegraven kuil geworpen 3).

---

1) Louis, Antoine, Henri de Bourbon, duc d'Enghien.

2) Dit was echter niet zoo. Het was een zekere Thumery, aide-decamp van den Hertog. Deze naam op zijn Duitsch uitgesproken gaf het vermoeden dat het Dumouriez was. Deze was echter ver weg.

3) Capefigue, l'Europe pendant le consulat et l'empire de Napoleon Tome 8. pag. 153, Sqq.

Met tal van andere huiveringwekkende voorbeelden zouden wij deze kunnen aanvullen, het is echter onnoodig. Onze eeuw toch is eene andere meening toegedaan, zij huldigt het gevoelen zoo schoon en edel uitgedrukt door de Bonald. 1) »L'extradition ne doit pas être accordée pour des délits politiques, et si le droit d'asile n'est pas attaché aux temples, l'univers entier est un temple pour l'homme infortuné.

De dader van een gemeen delict, al mogen de verschillende Staten, de een eene lichtere, de andere een zwaardere straf daarop stellen, vergrijpt zich aan de algemeene rechtsorde, de dader van een politiek misdrijf schendt slechts de orde van den Staat die er bij betrokken is.

Zoo weigerde Engeland in 1825 aan Rusland de uitlevering van een politiek vluchteling die betrokken was in den opstand te St. Petersburg, en terwijl het traktaat in 1828 tusschen Frankrijk en Zwitserland gesloten in een van zijne artt. uitlevering voor staatkundige misdrijven toestond, werd het in 1833 geschrapt. De fransche circulaire van 1841 zeide: »l'extradition ne doit pas avoir lieu en matière politique. C'est une règle que la France met son honneur à soutenir. Elle a toujours refusé depuis 1830 de pareilles extraditions, elle n'en demandera jamais 2).

1) Législation primitive livre 2, chap 17.

2) Eerst na de Juli-revolutie kwam Frankrijk tot andere gedachten, oen in de constitutie zeker privilegie werd geschonken aan de politieke delicten, door ze allen te brengen voor den Jury. Uit die bepaling van de fransche charte volgde als van zelve, dat ook geene uitlevering te dier zake kon worden gevraagd noch verleend. Een Duitsch schrijver maakte daaromtrent de bijtende aanmerking; hij zeide dat het zeer natuurlijk was dat eene regeering, die zelve haar

En het zijn thans alleen nog de ongelukkige Polen, die krachtens het traktaat van den 4en Januari 1834 [1]) tusschen Pruisen, Oostenrijk en Rusland gesloten, als zij iets ondernomen hebben om hun land van overheersching te verlossen, geen vrijplaats vinden, in de landen der drie vrienden die van 1772 af den politieken buit gedeeld hebben.

Ten slotte verdient de zinsnede vermeld te worden, welke voorkwam in een depeche van Lord Palmerston aan de Britsche gezanten te St. Petersburg en Weenen, toen Oostenrijk en Rusland van Turkije de uitlevering eischten van Kossuth, wat deze Staat, door Gr-Brittannië gesteund, weigerde: »Si, dans les temps modernes, il est une loi qui a été scrupuleusement observée que toute autre par les États indépendants, c'est la loi qui interdit l'extradition des réfugiés politiques. Tout gouvernement indépendant qui accorderait une pareille extradition, sans y être obligé par les stipulations expresses d'une convention internationale, serait avec raison, de la part du monde entier, l'objet d'une flétrissure honteuse [2]),

Getrouw aan het beginsel zijner eeuw had de Nederlandsche minister van Justitie in 1849 in zijn ontwerp de clausule gesteld »geene uitlevering wordt voor zuiver staatkundige misdrijven toegestaan. Bij de behandeling sloeg echter de afgevaardigde Thorbecke voor

---

bestaan aan de revolutie te danken had, onmogelijk, zonder haar eigen karakter te verloochenen, kon meewerken, om misdrijven, tegen staatsregelingen in het buitenland gepleegd, te helpen vervolgen en te laten bestraffen. (Redevoering van den heer Wintgens. Zitting 10 Maart 1875 2e Kamer).

1) Martens, Nouv. receuil. T. XV. pag. 44.

2) Billot t. a. p. pag. 109.

deze woorden weg te laten, hetgeen aangenomen werd. Men was er algemeen voor, op grond dat men bij opnoeming der misdrijven waarvoor uitlevering wordt toegestaan, van zelf de politieke buitensluit. In de traktaten na die wet gesloten, heeft men er zich toe bepaald om nu eens de zuivere politieke misdrijven uit te sluiten, dan eens de clausule te gebruiken" l'extradition ne peut être accordée ni réclamée pour des délits politiques ni pour un fait connexe à un semblable délit. [1])

Wij zagen reeds hoe in het ontwerp de Vries de uitdrukkelijke uitsluiting voorkwam, wij zagen den strijd over de lijst, en toen deze er eindelijk door zijn opvolger in gebracht was, liet hij de uitzondering weg. Dat trok terstond de aandacht der H. H. Mackay, 's Jacob, Bergsma en Teding van Berkhout, die een amendement stelden om de woorden »geene uitlevering kan toegestaan of gevraagd worden [2]) tegen staatkundige misdrijven" weer in de wet op te nemen. Niet ten onrechte meenden dan ook de H. H. Cremers en 's Jacob dat de Reg. van de traditioneele staatkunde van niet-uitlevering wilde afwijken. Met veel talent werd het amendement verdedigd, maar ook aangevallen o. a. door de leden Godefroi en Wintgens waarvan de eerste slechts als staatkundig misdrijf wilde kwalificeeren de strafbare handelingen vermeld in den CP. Lib III c 1 en 2. In het algemeen, ook bij de ministers, vond de niet-uitlevering wegens staatkundige misdrijven sympathie

1) Mr. Coninck Liefsting, mémoire sur le principe. Pas d'extr. pour les délits politiques pag. 5.

2) Wat de woorden »kan gevraagd" worden moeten beduiden is mij niet duidelijk. Behelst het soms een verbod?

maar de tegenstanders van het amendement beweerden dat door de lijst, de staatkundige misdrijven van zelf waren buiten gesloten, en dat, nam men het amendement aan, er eene definitie moest gegeven worden, die niet te vinden was. Het werd dan ook eindelijk ingetrokken vooral op aanraden van den minister van Lynden, die, oordeelende naar de algemeene stemming, begreep dat het verworpen zou worden en waarschuwde tegen de verkeerde gevolgtrekking die er dan uit gemaakt zou worden.

Is het echter waar dat door de lijst de staatkundige misdrijven worden buitengesloten en men geene difinitie van die delicten heeft kunnen vinden?

Het eerste moge waar zijn voor de zuiver staatkundige misdrijven, er is echter nog eene andere categorie de zoogenaamde complexe en hiervoor wilden de voorstellers van het amendement — in tegenstelling van den Heer Godefroi — meestal geene uitlevering toestaan, en deze zouden er dan buiten vallen. Chauveau et Hélie, Nypels, Ortolan en anderen hebben gepoogd eene difinitie te geven, maar zijn geen van allen geslaagd, alleen eene wettelijke is door Frankrijk gegeven.

Zooals wij gezien hebben had de charte van 1830 aan de jury de kennisneming der délits politiques opgedragen. Het was dus noodig dat men daar bij de wet bepaalde, welke misdrijven er onder vielen. Het is de wet van 8 Oct. 1830, waarvan art. 7 luidt: »Sont reputés politiques les délits prévus:

1e par les chap I en II du tit Ier du livre III du CP.

2e par les §§ 2 en 4 de la Sect. III et par la Sect. VII du chap. 3 des mêmes livre et titre.

3e par l'art, 9 de la loi du 25 Mars 1822.

Maar deze kan alleen voor het fransche recht gelden. Van het standpunt van het internationaal recht is zij onbruikbaar, èn wegens verschil tusschen misdrijven met denzelfden naam in de verschillende landen èn wegens gemis aan eene internationale codificatie.

Intusschen is men niet stil blijven zitten. Aan de vereeniging voor hervorming en codificatie van het volkenrecht komt de eer toe eene oplossing gevonden te hebben, die de *meeste* moeielijkheden uit den weg ruimt.

Zij stelde het volgende voor: [1]) L'extradition n'aura pas lieu pour un fait commis dans une commotion ou lutte politique intérieure, si ce fait, commis dans la guerre, pourrait être justifié selon le droit des gens."

Bij de behandeling onzer wet had men den mond vol van de gruwelijke Parijsche Commune. Welnu, met de bovenstaande formule was men tegen hen gewapend geweest. Men had bijv. de moordenaars van Lecomte en Thomas — waren zij hierheen gevlucht — kunnen uitleveren, want het vermoorden der gevangenen is in oorlogstijd tusschen geregelde troepen evenmin geoorloofd.

Evenals de Vos van Steenwijk eindig ik met den wensch dat deze clausule spoedig in de wet moge opgenomen worden, maar ten sterkste zou ik er tegen wezen dat voortaan enkel van uitsluiting van politieke misdrijven in de traktaten melding wierd gemaakt. Ik zeg niets van de Regeering zooals deze tot nu toe gehandeld heeft. Zij is zelfs veel verder gegaan dan door de commissie

1) Deze commissie, bestaande uit de H.H. Cremers, Beelaerts van Blokland, van Eck, Modderman en A. A. de Pinto had deze formule aangenomen, na rapport uitgebracht te hebben over de verhandeling van den heer Coninck Liefsting.

voor de herziening van het volkenrecht noodig en wenschelijk was geacht [1]). Zij heeft van hare goede bedoeling doen blijken. Maar zijn wij daardoor voor het vervolg gewaarborgd?

DESERTIE.

Onder de strafbare handelingen, die buiten de uitleveringstraktaten vallen, behoort de desertie. Men moet hierbij twee gevallen onderscheiden. 1e. de desertie van krijgsvolk te lande, 2e. de desertie van zeelieden.

Ad. Ium. In vroegere eeuwen en in het begin van deze, hadden wij met verschillende Mogendheden traktaten tot hunne uitlevering gesloten [2]). Le Clercq in zijn proefschrift 3) pag. 28 keurt dat goed »quoniam sanctissimo illi se detrahunt officio erga patriam praestando." Kluit, pag. 78, spreekt geen oordeel uit maar voert als verzachtende omstandigheden aan, dat de meesten door de loting aan familje en vrienden onttrokken worden, dat weder anderen te leur gesteld worden in hun hoop op militaire eer en roem, terwijl sommige het slechts om den buit doen. Frankrijk was de eerste Mogendheid die aan deze uitlevering een einde maakte. Tot 1830 had zij er altijd uitvoering aan gegeven, maar met de Juli regeering hield dat op. Van toen af was het hoofddenkbeeld dat uitlevering slechts moest toegestaan worden voor crimes communs. In de lijst kwam het dan

1) Themis, 1877. pag. 446.
2) Zie de verschillende verdragen bij Kluit, p. 124 Sqq.
3) De transfugis reddendis, Leiden 1823.

ook niet meer voor en sedert dien tijd heeft de fransche regeering elke aanvraag daartoe geweigerd 1).

De Minister Donker Curtius had in zijn ontwerp van desertie geen gewag gemaakt, maar zijn opvolger Wichers laschte een art. 16 in dat daarop betrekking had, daartoe gebracht door het verslag der Kamer, die het gevoelen der regeering omtrent dit punt wenschte te kennen. Tot wet verheven, luidde het aldus: »Vreemdelingen kunnen, ter zake van desertie, aan buitenlandsche regeeringen worden uitgeleverd uit krachte van bijzondere verdragen, onder belofte van wederkeerigheid en met inachtneming der bepalingen onder litt. c. en d. van het volgend art. voorkomende."

Sed quid valent leges sine moribus?

Dit begreep ook de wetgever van 1875 toen hij dit artikel 2) afschafte, omdat ter zake van desertie van *krijgsvolk te lande* niet meer uitgeleverd wordt. 3)

En te recht. De desertie inderdaad, zooals een fransch schrijver zegt 4) constitue une infraction spéciale, par l'état des individus qui peuvent s'en rendre coupables, et par la jurisdiction exceptionnelle qui est instituée pour en connaître. La criminalité en est diversement appréciée, dans certains pays, c'est un simple délit correctionnel; dans d'autres, c'est un crime passible des peines les plus graves.

1) Zoo leest men in een rapport, dressé par le min. de la justice, sur le compte général de l'administration de la justice criminelle pour 1864. «A l'exception des crimes et délits politiques et de la *désertion*, qui sont soigneusement et formellement exceptés de tous les traités ... etc ...

2) Art. 1.

3) Zie Memorie van Toelichting ad art. 24 Losmaking van Limburg van den Duitschen Bond bij Conventie van Londen 12 Mei 1867.

4) Billot, pag. 95

Enfin, la désertion a souvent un rapport intime avec des faits politiques, ... etc.

Wij kunnen niet anders dan volkomen hiermee instemmen. Wie denkt niet aan de ongelukkige Polen, aan de geschiedenis van 1864 en 1866 terwijl de gevolgen van den oorlog van 1870 ons dikwijls een voorbeeld te aanschouwen geven.

ad IIum Maar geheel anders is het bij de desertie van zeelieden. De neiging van Janmaat om na een reis eens »uit te gaan" en soms langer weg te blijven dan het belang van den schipper meebrengt, vorderen buitengewone maatregelen.

Théodore Ortolan [1]) leert ons op heldere wijze de reden kennen, die tot dezen maatregel geleid hebben. Si l'on considère, zegt hij, d'une part, la nécessité de faire rentrer immédiatement à bord des navires les hommes qui en composent l'équipage, qui y sont indispensables pour le service, et dont la désertion pourrait même mettre le navire hors d'état de naviguer; d'autre part, l'impossibilité de recourir au gouvernement, souvent fort éloigné; enfin, la propension à la désertion que l'amour du changement inspire, surtout en temps de paix, aux matelots de toutes les nations, on concevra que l'observation des formes ordinaires et des lenteurs inévitables de ces formes ait dû faire place, à des mesures plus directes et plus expéditives. Tout service serait impossible, s'il en était autrement."

Verscheidene afzonderlijke verdragen zijn door Nederland gesloten, waarin bepaald is, dat de eene regeering gedeserteerde matrozen aan de andere zal overleveren, onverschillig of zij tot de krijgs- of handels-

1) Règles intern. et diplom. de la mer, Tome I pag. 312.

marine behooren, maar behalve dat met Zweden en Noorwegen [1]) bestaan er geen meer.

Wanneer voorschriften ter zake van desertie van matrozen noodig worden geacht, worden die tegenwoordig opgenomen in de verdragen van handel en scheepvaart of in de consulaire overeenkomsten met vreemde Staten gesloten. [2]) Uit den aard der zaak moeten die voorschriften verschillen met die voor de uitlevering van misdadigers. Hier geschiedt de aanvraag van gouvernement tot gouvernement, daar geschiedt het opzoeken, de gevangenneming en de overgave van den vluchteling door de plaatselijke autoriteiten op aanvraag van den consul van den Staat waartoe het schip behoort, of als de consul afwezig is, is het de kapitein die zijn schepeling kan opvorderen.

Is het schip reeds vertrokken wanneer de vluchteling gevat wordt, dan wordt hij gevangen gehouden totdat de consul eene geschikte gelegenheid gevonden heeft om hem te laten vertrekken, alles *op kosten* van het consulaat [1]).

Indien na een zeker tijdsverloop, soms twee, soms drie of vier maanden na de gevangenneming, de consul geen gelegenheid gevonden heeft, wordt de zeeman

---

1) Van 29 Mei 1827 (Sb. n°. 36).

2) Zie o. a. tractaat met Frankrijk Sb. 1865 n°. 109, art. 36.
» » » » Oostenrijk » 1867 » 90, » 8.
Consulaire overeenkomst met Spanje » 1873 » 30, » 12.
» » » Italië » 1875 » 243, » 10.
Ter voorkoming van verschil van opvatting omtrent de toepassing der uitleveringswet wordt in art. 24 deze daarop niet van toepassing verklaard.

1) Zie de Cussy, Phases et causes célèbres etc. I. p. 89.

in vrijheid gesteld, en de traktaten behelzen gewoonlijk daarbij de formule »qu'il ne pourra plus être arrêté pour la même cause" [1]).

POGING EN MEDEPLICHTIGHEID.

Naast den bedrijver van eene strafbare handeling staan dikwijls andere personen die door gaven, beloften, bedreigingen, misbruik van gezag of van macht enz, iemand tot dat feit hebben uitgelokt, of tot het plegen daarvan onderricht gegeven hebben, of wapenen of werktuigen verschaft met voorweten waartoe zij dienen, of die hem in de bedrijven die dienden om het voor te bereiden of het te doen gelukken, of in de bedrijven, die het voltooiden, bijgestaan of geholpen zal hebben [2])...... met andere woorden, er kunnen medeplichtigen zijn.

Aangezien nu deze in het algemeen met dezelfde straf gestraft worden als de hoofddaders zelve, rijst bij ons de vraag of de medeplichtige ook voor hetzelfde feit als de hoofddader kan uitgeleverd worden.

De wet van 1849 bewaarde het stilzwijgen, en toch heeft men niet geaarzeld uitlevering toe te staan. Ten hoogste afkeurenswaardig vind ik dit. Zeer juist toch zegt de heer Taunay 3): »Zoodra uit de woorden der wet niet onomstootelijk blijkt dat in eenig geval het

1) In België is deze zaak geregeld door de wet van 5 Januari 1855 »relative à l'arrestation des marins déserteurs."

Vergelijk tevens met onze overeenkomsten art. 402 W. v. K. en de wet van 7 Mei 1856 (Sb. n⁰. 52).

2) Artt. 59 en 60 C. P.

3) T. a. p. pag. 194.

toestaan van uitlevering is bedoeld; wanneer zij de geringste ruimte tot twijfel overlaten, dan handelt men het veiligst zich bij het sluiten van verdragen niet uitdrukkelijk te verbinden.

De wet van 1849 toch, tot stand gekomen krachtens art. 3 al. 2 der G. W., waarbij men aan alle twijfelingen omtrent de bevoegdheid tot uitzetting en uitlevering een einde heeft willen maken, is bizonder geroepen om alle twistvragen ten aanzien der wettigheid van de handelingen der regeering te voorkomen. In de gevallen nu, waarin de wet, zooals bij de uitlevering van medeplichtigen, zelve tot verschil van opvatting aanleiding geeft, handelt de regeering in overeenstemming met het doel en den geest der wet, door zich alsdan van alle stellige verbindtenis tegenover andere Staten te onthouden en op die wijze alle kritiek wegens onwettigheid harer handelingen te voorkomen. Zoodanige aanvraag om uitlevering kwam in 1860 voor. In dat en het volgende jaar werden vier vreemdelingen uit kracht van een bevel van aanhouding, uitgevaardigd door den rechter van instructie te Charleroi, aangehouden te Maastricht, als zouden zij mededaders of althans medeplichtigen zijn aan de misdaad van bedriegelijke bankbreuk, ten laste gelegd aan zekeren Dupony in België. Nadat die vreemdelingen op allerlei wijze vruchteloos hadden geprotesteerd, werd door hen een rekwest ingediend bij de arr. rechtb. te Maastricht [1]).

De rechtbank adviseerde voor hunne uitlevering:

O. dat voormelde personen geen Ned. zijn.

O. dat genoemde personen zijn verwezen naar het

---

1) Weekbl. n⁰. 2252.

Hof van assises van de Provincie Henegouwen ter zake van medeplichtigheid aan bedriegelijke bankbreuk. Dat zoowel in Nederland als in België in den regel eene algemeene en volkomene gelijkheid bestaat tusschen de hoofddaad en de medeplichtigheid. Dat die gelijkheid ook bestaat bij de bedriegelijke bankbreuk, daar ook ten opzichte van medeplichtigheid aan dit misdrijf dezelfde straf [1]) bedreigd wordt en niet blijkt dat de reg. bij het sluiten van voormeld traktaat van dien regel heeft willen afwijken. Dat mitsdien de opeisching der Belg: regeering is gegrond.

De minister van Justicie heeft zich met dit advies vereenigd.

Evenzoo was het gesteld met poging. De wet sprak er niet van en toen door de wet van 1854 poging niet meer met dezelfde straf bedreigd werd als het voltooide misdrijf, kon men daarvoor niet uitleveren. Voor zoover mij bekend is heeft de Reg. dit ook niet gedaan, maar wel uitlevering gevraagd. Mocht zij dit doen?

Een zekere Johannes Begon, kleermaker te Tiel, was den 4en Maart 1873 bij arr. van het Hof in Utrecht veroordeeld tot een jaar cellulair ter zake van poging tot moedwilligen manslag. Daar hij in vrijheid was gelaten, vluchtte hij in den tijd, gedurende welken het verzoek om gratie aanhangig was, naar België. De Nederlandsche regeering vroeg en verkreeg zijne uitlevering.

Daarop kwam een adres in bij de Tweede Kamer van zekeren Bernardus Begon te Roermond, een broeder van bovengenoemden, waarbij hij te kennen gaf dat de

1) Alsof het bedreigen met dezelfde straf maar een reden is om voor een niet genoemd misdrijf uit te leveren.

aanvrage ongrondwettig was, en dat de onwettigheid door den Min. v. Justitie begaan, door de Kamer moest worden hersteld.

Den 5en Nov. 1873 verzocht de Kamer inlichtingen aan den Min. die zeide dat de aanvraag om uitlevering niet onwettig kan zijn, daar de wet wel bepaalt wanneer uitlevering kan worden toegestaan, maar niet wanneer zij door de Ned. reg. kan worden gevraagd.

Den 4en Maart 1874 was het rapport der kommissie omtrent de inlichting op het adres van Begon aan de orde. Deze kommissie erkende dat als de Belg. regeering voor gelijk geval uitlevering gevraagd had, wij die niet zouden hebben mogen toestaan, maar aangezien onwettigheid beteekent strijd met de wet, en er geen wet is die ons verbiedt uitlevering te vragen, zoo is er door de Ned. regeering geene onwettigheid gepleegd en concludeert dat de Kamer overga tot de orde van den dag.

Ik moet bekennen dat de kommissie geen ander besluit kon nemen, maar is het fair als eene Regeering bij de tractaten die op wederkeerigheid zijn gegrond, aanvraag doet met het bewustzijn dat als de rollen omgekeerd waren, zij zou weigeren?

Gelukkig is hieraan thans een einde gemaakt. In navolging van andere Staten heeft ook onze wet in eene onmiskenbare leemte voorzien en art. 3 luidt: »De uitlevering kan geschieden niet alleen wegens het begaan van het misdrijf, maar ook wegens poging daartoe of medeplichtigheid daaraan, voor zoover die poging of die medeplichtigheid ook hier te lande strafbaar is.

———

HOOFDSTUK III.

VORMEN EN RECHTSPLEGING TER ZAKE VAN UITLEVERING IN ACHT TE NEMEN.

Hebben wij in een vorig Hoofdstuk gezien, welke personen uitgeleverd kunnen worden en voor welke misdrijven, thans zal ons de behandeling en de loop van een uitleveringsprocedure bezighouden.

In Nederland is de uitlevering eene handeling die zoowel tot het gebied der diplomatie als tot dat der rechterlijke macht behoort; daardoor diplomatiek omdat iedere wijze der Gouvernementen om met elkander te handelen, langs dien weg gaat, daardoor rechterlijk omdat die macht haar gevoelen moet zeggen of zij oordeelt dat uitlevering toegestaan of geweigerd moet worden.

»Uitlevering wordt aangevraagd langs diplomatieken weg" [1]), de inferieure ambtenaren van het uitvoerend gezag noch de leden der rechterlijke macht hebben de bevoegdheid om met eene vreemde Mogendheid in bebetrekking te treden, en zoodoende eene daad van souvereiniteit in het leven te roepen. Dit art. bestendigt alzoo den bestaanden toestand, maar de redactie

1) Art. 8, al. 1.

is duidelijker en vollediger dan hetgeen voorkomt in de artt. 17 en 18 van de wet van 1849.

Daar stond »op aanzoek der buitenlandsche regeeringen". Op de vraag van enkele leden der Staten-Generaal of onder de woorden »langs diplomatieken weg" ook »consuls" begrepen zijn, antwoordde de Reg. dat zij daar geen bewaar in zag.

Deze woorden kwamen reeds voor in het traktaat met het Zwitsersch Bondgenootschap (Stbl. 1854 no. 25) ofschoon wij in Zwitserland, en Zwitserland bij ons geen gezant hebben.

Maar niet alleen in onze wet, maar in meest alle traktaten en wetgevingen zijn die woorden ingelascht. De meest gebruikelijke zijn: »La demande d'extradition devra toujours être faite par la voie diplomatique" of, »l'extradition devra se demander par l'intermédiaire de l'agent diplomatique ou consul général, que chacun des deux gouvernements aura accredité auprès de l'autre."

Evenzoo staat in Sect. VII der Eng. wet van 1870. A requisition for the surrender of a fugitive criminal of any foreign State, who is in or suspected of being in the United Kingdom, shall be made to a secretary of State by some person recognised bij the secretary of State as a diplomatie representative of that foreign State.

De Fransche ministerieële circulaire van 5 April 1841 drukte zich in de volgende bewoordingen uit: »C'est au gouvernement seul à agir; il ne vous est pas permis (deze circulaire was gericht aan de procureurs-generaal) en cette matière, de vous entendre, sous aucun prétexte, avec les agents des puissances étran-

gères; vous ne pouvez pas non plus vous adresser directement aux autorités judiciaires des pays voisins, pour obtenir l'extradition; vous pouvez correspondre seulement avec les magistrats étrangers pour avoir des renseignements."

Uit dit algemeen erkend beginsel vloeit voort dat de aanvraag geschiedt door den Min. van buitenlandsche zaken, daartoe door zijn ambtgenoot van Justicie onderricht; de eerste zendt de gerechtelijke stukken met het verzoek aan den diplomatieken agent geaccrediteerd bij het gouvernement waar de misdadiger zich bevindt.

Deze richt een aanvraag aan het departement van buitenlandsche zaken, daarbij voegt hij alles wat hij gekregen heeft, dan komt het in handen van den Min. van Justicie, en dan . . . . . . Het is op dit punt dat de gewoonten en de wetgevingen der verschillende landen zeer verschillen. Men kan ze in drie klassen verdeelen, van daar drie stelsels:

1e Waar het uitvoerend gezag (de administratie) een overwegenden invloed heeft, zooals in Frankrijk.

2e Waar het uitvoerend gezag eerst het gevoelen van de rechtsprekende macht heeft in te roepen, zooals in Nederland en België.

3e Waar het uitvoerend gezag slechts gevolg geeft aan het vonnis door de rechtsprekende macht gewezen, zooals in Engeland en N.-Amerika.

Het fransche stelsel. Zooals wij dan gezien hebben komt het verzoek van den diplomatieken agent bij den Min. van buitenl. zaken met de gerechtelijke stukken. In zijn ministerie wordt onderzocht of dat verzoek

voldoet aan de eischen door het internationale recht en traktaten voorgeschreven, of het door den bevoegden ambtenaar is overgebracht enz. enz. Is dit zoo niet dan geeft hij het aan den diplomatieken ambtenaar terug met vermelding der redenen waarom hij afwijzend beschikt. Is echter alles in orde, dan stuurt hij het op naar zijn ambtgenoot van Justicie. Ook deze onderwerpt het weder aan een gestreng onderzoek. Hij is de man van wien voornamelijk het toestaan of weigeren afhangt. Er is geen twijfel, of hij zal rekening houden met de aanmerkingen van zijn ambtgenoot, maar eenmaal van de zaak gesaississeerd, beslist hij alleen. Komen hem de stukken niet voldoende voor, of zijn alle formaliteiten niet vervuld, dan bericht hij dit aan den min. van buitenl. zaken, die er den diplomatieken agent kennis van geeft, hetzij dat er aan het verzoek niet voldaan kan worden, hetzij om het ontbrekende aan te vullen.

Indien echter alles in orde wordt bevonden, legt de Min. v. Justicie aan het Hoofd van den Staat een decreet ter teekening voor, dat de uitlevering van den opgeëischten persoon toestaat. Na er zijn contrasein aan gegeven te hebben, geeft hij er kennis van aan den ministers van buitenl. zaken en van binnenl. zaken. Deze schrijft de noodige maatregelen voor om de uitvoering er van te verzekeren, gene geeft er kennis van aan den diplomatieken agent.

Zoo is deze zaak steeds in Frankrijk behandeld geworden volgens het decreet van den 23sten Oct. 1811 en de circulaire van 5 April 1841. Den 12en Oct. 1875 is er eene nieuwe min. circulaire verschenen die eenigzins eene wijziging in de behandeling brengt. Over dit punt sprekende, zegt hij: »Si la demande, qui m'est

transmise par le ministère des affaires étrangères, paraît conforme aux stipulations du traité, un décret est immédiatement préparé, soumis à la signature du Président de la République, et notifié au ministre de l'intérieur qui prescrit alors seulement les mesures nécessaires pour en assurer l'éxécution."

Maar sedert het verschijnen dezer circulaire moet de vreemdeling terstond na zijn arrestatie voor den procureur der Republiek van de plaats van inhechtenisneming gebracht worden.

Deze magistraat zal den beschuldigde ondervragen, het procesverbaal van dit onderzoek moet aan de kanselarij worden overgezonden met het advies van den procureur, met de aanwijzigingen die hij heeft kunnen machtig worden. De min. van Justicie vindt hierin een richtsnoer hoe te handelen.

Nederlandsch stelsel. Zien wij alzoo reeds eene groote verbetering in het fransche stelsel, dat wat bij ons geldt en ook in het naburige België gaat nog verder. Wel behooren Nederland en België tot de landen waarin, evenals bij de uitlevering in Frankrijk, het uitvoerend gezag een overwegenden invloed heeft, maar in deze landen zijn wetten vastgesteld, waarbij de procedure geregeld wordt en meest alle formaliteiten, daarbij behoorende, worden voorgeschreven.

Bij de aanvrage dan tot uitlevering door de vreemde Regeering gedaan, moet, in het oorspronkelijke of in gewaarmerkt afschrift, worden overgelegd hetzij het vonnis van veroordeeling, hetzij het vonnis van in staat van beschuldigingstelling of van rechtsingang met bevel

van gevangenneming, hetzij eene daarmee gelijk te stellen akte, in den vreemden staat gebruikelijk, en als zoodanig in het verdrag aangewezen. [1]).

Een van deze stukken moet der Regeering de overtuiging verschaffen dat de aanvraag gegrond is. Omdat art. 17 a der wet van 1849 tot vele moeielijkheden aanleiding had gegeven, is dit art. 11 veranderd. Destijds toch had men zich vooral op het standpunt van ons Wetboek van Strafvordering geplaatst, zonder rekening te houden met dat van andere landen. Zoo is o. a. in onderscheidene landen »geen stellen in staat van beschuldiging" gewoonte, zoo is in Frankrijk, België en Oostenrijk een bevel tot gevangenneming mogelijk, zonder dat te gelijker tijd rechtsingang door een rechterlijk college behoeft bevolen te zijn, d. i. daar wàar een rechter van instructie meer eigen bevoegdheid van handelen en bevelen heeft dan in onze strafprocedure. [2])

Zoo kwam het dat de Reg. zich in onderscheidene traktaten vergenoegen moest met een mandat d'arrêt of Verhaftsbefehl, en het was niet meer dan billijk dat dàt wat de praktijk eischte, wettig voorschrift werd.

Nadat men even als in Frankrijk denzelfden weg gevolgd heeft en de Min. v. Justicie de zaak in orde bevonden heeft, geeft deze het administratieve gezag — daartoe door de 3) wet bevoegd verklaard — bevel tot vastzetting.

Vreemdelingen, wier uitlevering krachtens verdrag wordt aangevraagd, kunnen, voor zoover dit niet reeds geschied is, worden aangehouden.

1) Art. 11.
2) Art. 94 Code d'instr. Crim.
3) G. W. art. 151 al. 2.

Het bevel van aanhouding moet hun binnen tweemaal vier en twintig uren worden beteekend. De op en bij hen zijnde goederen kunnen worden in beslag genomen.

Binnen vier en twintig uren na de aanhouding wordt daarvan kennis gegeven aan den off. van Justicie bij de rechtbank, binnen welker rechtsgebied zij heeft plaats gehad. (art. 12) [1])

Voor dat de Min. verder gaat behoort hij het advies van de rechtbank in te winnen. Dit zegt art. 8 al. 2. Uitlevering wordt niet toegestaan dan na advies van de rechtbank, onder welker rechtsgebied de opgeëischte persoon is aangehouden of zich bevindt [2]).

Alsnu requireert de off. binnen drie dagen na de aanhouding en, zoo deze geen plaats heeft gehad of reeds vóor de aanvrage is geschied, binnen drie dagen na daartoe te zijn aangeschreven, dat de opgeëischte persoon door de rechtbank worde gehoord, en dat deze haar advies uitbrengt over het al of niet toestaan der gevraagde uitlevering (art. 13). 3)

Volgens de wet van 1849 moest nu de opgeëischte persoon in raadkamer worden gehoord.

Art. 14 heeft echter eene groote verandering en ver-

1) Dit art. behelst, behoudens gewijzigde redactie, dezelfde bepalingen als art. 18 al. 1 en 2 wet v. 1849. De termijn van kennisgeving aan het O. M. daar op 3 × 24 uur bepaald, wordt hier tot 24 uur ingekort.

2) Bij het onderzoek in de afdeelingen der wet van 1849 kwam men er tegen op dat van de rechtbank een bloot adviseerend college werd gemaakt, rechtbanken vonnissen of beschikken zeide men.

De Min. beriep zich toen op art. 66 der G. W.

3) Bij vergelijking met art. 18 al. 3 der vroegere wet ziet men dat de termijn van 8 dagen hier tot drie is ingekort.

betering tot stand gebracht. 1e openbaarheid van behandeling der zaak 2e tegenwoordigheid van het O. M. 3e bevoegdheid van den opgeëischten persoon zich door een raadsman te doen bijstaan. Het zegt toch, bijkans hetzelfde als de Belg. wet, art. 3 al. 4 en 5:

Het verhoor geschiedt in het openbaar, tenzij de opgeëischte persoon de behandeling der zaak met gesloten deuren verlange, of wel de rechtbank om gewichtige redenen, bij het proces-verbaal der zitting te vermelden, bevele, dat het geheel of gedeeltelijk met gesloten deuren zal plaats hebben. Het verhoor heeft plaats in tegenwoordigheid van het O. M.

De opgeëischte persoon is bevoegd zich door een raadsman te doen bijstaan. Als raadsman kan gekozen worden ieder, die bevoegd is voor den strafrechter tot verdediging van beklaagden op te treden."

De rechtbank heeft niet te oordeelen over de schuld van den opgeëischten persoon, zij heeft te onderzoeken of de aanvrage om uitlevering regelmatig geschied is, of zij niet tegenstrijdig is met de wet op de uitlevering of het traktaat. Het onderzoek naar het fond der zaak gaat haar bevoegdheid te buiten. De verdediging loopt over dezelfde punten. Hij behoeft niet aan te toonen, dat hij onschuldig is, hij kan opwerpen dat de zaak een politieke is, dat de misdaad waarvoor uitlevering gevraagd wordt, niet in het traktaat staat, dat die volgens de Ned. wet verjaard is, hij kan beweren dat die aanvraag een ander persoon bedoelt, m. a. w. hij kan de identiteit ontkennen.

Het O. M. van zijn kant zal dan de toepassing der wet vragen en die excepties bestrijden, zoo zal er een contradictoir debat ontstaan.

Vervolgens adviseert de rechtbank hetzij tot toestaan of weigeren en *beslist* welke der in beslag genomen goederen in geval van uitlevering aan den opgeëischten persoon zullen worden teruggegeven, welke als stukken van overtuiging zullen worden afgegeven. 1)

Binnen 14 dagen (in de vorige wet was het een maand) na het verhoor zendt de regtbank haar advies en hare beslissing, in art. 8 bedoeld, met de tot de zaak behoorende stukken aan onzen Min. v. Justicie. 2)

Werpt de opgeëischte persoon de kwestie van Nederlanderschap op, dan moet hij zich bij verzoekschrift aan de beslissing van den H. R. onderwerpen.

De voorloopig aangehouden of opgeëischte persoon, die beweren mocht dat hij Nederlander is en deze wet op dien grond niet op hem van toepassing is, kan dit beweren, mits niet later dan op den veertienden dag na zijn verhoor door de rechtbank, bij verzoekschrift aan de beslissing van den H. R. onderwerpen.

Hij wordt zoo spoedig mogelijk na zijne aanhouding door den off. van Justitie bekend gemaakt met en bij zijn verhoor voor de rechtbank herinnerd aan die bevoegdheid, onder mededeeling dat hij zich daaromtrent met een raadsman kan verstaan.

De griffier van den H. R. geeft onmiddellijk kennis aan onzen Min. van Justicie, dat het verzoekschrift is ingediend 3).

De H. R. doet uitspraak na den proc.-gen. te hebben

---

1) Art. 8 al. 3.

2) Art. 15.

3) Art. 16. Zie art. 18 al. 6 en art. 20 al. 1 wet van 1849, waaruit blijkt, dat hij zich thans dadelijk na zijne aanhouding, vroeger 14 dagen *na zijn verhoor* tot den H. R. kon wenden.

gehoord. [1]) Beslist de H. R. dat de verzoeker Nederlander is, dan beveelt de Raad, indien hij aangehouden is, zijne onmiddelijke invrijheidstelling, ten ware hij uit anderen hoofde behoort in hechtenis te blijven.

De proc.-gen. bij den H. R. geeft onmiddelijk kennis aan onzen Min. v. Just. van de gevallen uitspraak. Is daarbij beslist dat de verzoeker Ned. is, dan worden de in beslag genomen goederen teruggegeven, ten ware er uit anderen hoofde redenen van terughouding bestaan, en vervalt de procedure bij de rechtbank, indien die reeds aangevangen en nog niet geëindigd is. [2])

Is vóór of op den dag in art. 16 bepaald de beslissing van den H. R. niet ingeroepen of is door dezen beslist dat de opgeëischte persoon geen Nederlander is, dan wordt, nadat het advies der rechtbank is ontvangen, door onzen Minister de uitlevering gelast of geweigerd.

In geval van weigering wordt de opgeëischte, indien hij aangehouden is, onmiddelijk ontslagen, ten ware hij uit anderen hoofde behoort in hechtenis te blijven, en worden hem de in beslag genomen goederen teruggegeven, ten ware er uit anderen hoofde redenen van terughouding bestaan. [3])

---

1) Hoewel reeds in 1849 aangenomen was, dat de persoon zich tot den H. R. kon wenden, wilde men in de afdeelingen nu door de rechtbank laten beslissen omtrent het Nederlanderschap, anderen wenschten dat er ook voor den H. R. een contradictoir debat kon plaats grijpen. Op het eerste antwoordde de Min. dat dit de zaak niet zou bespoedigen, want dan zou volgens de G. W. voorziening *incassatie* moeten vrijstaan, op het tweede zeide hij dat dàt minder noodig was omdat het een bloote rechtsvraag is of de persoon Nederlander is of niet.

2) Art. 17.

3) Art. 18. Behoudens gewijzigde redactie is dit art. van gelijke

Is de opgeëischte persoon niet aangehouden, en, na behoorlijk te zijn opgeroepen om door de rechtbank te worden gehoord, niet verschenen, dan gaan de termijnen, in artt. 15 en 16 genoemd, in met den dag waarop het verhoor door de rechtbank is bepaald. [1])

Is het zoover dan is het weer hetzelfde als in Frankrijk. Wanneer afwijzend op de aanvraag wordt beschikt, wordt er langs diplomatieken weg kennis van gegeven, aan het gouvernement dat de aanvraag deed. Wanneer daarentegen het verzoek toegestaan wordt, legt de Min. v. Justicie den Koning een besluit ter teekening voor, dat de uitlevering toestaat. Dit wordt medegedeeld aan het vreemde gouvernement, en maatregelen worden genomen om den opgeëischten persoon ter beschikking te stellen van den aanvrager.

In hoofdzaak huldigt de Belg. wet van 15 Maart 1874 dezelfde beginselen. Zoodra de minister er kennis van heeft en de opgeëischte persoon gearresteerd is, zendt hij de uitleveringsaanvraag en de stukken naar den proc.-generaal waaronder de plaats ressorteert. Deze maakt de zaak aanhangig bij »la chambre des mises en accusation." Zoo gaat het verder als bij ons, alleen de kwestie van landaard wordt ook daar behandeld. Daarna formuleert het Hof een gemotiveerd advies.

L'avis donné par la chambre des mises en accusation n'a pas les caractères d'une décision judiciaire, il n'est pas revêtu de la formule exécutoire et n'est point susceptible d'un recours en cassation. [2]).

---

strekking als het bepaalde bij de twee laatste alineas van art. 18 der wet van 1849.

1) Art. 19. Dit art. kwam niet voor in de wet van 1849. Overbodig is het trouwens niet.

2) Discussion de la chambre des réprésentants 27 Maart 1868. Zie

L'avis de la cour est purement consultatif, il laisse au gouvernement une liberté pleine et entière, l'extradition étant une mesure du pouvoir exécutif pouvant entraîner la responsabilité ministérielle. [1]).

Het Engelsche stelsel. Slaan wij thans een blik op Engeland. Met Amerika gaat het — in tegenoverstelling met de andere landen — van het beginsel uit dat de rechterlijke macht eenen overwegenden invloed moet hebben. Het uitvoerend gezag treedt niet anders op dan om uitvoering te geven aan de beslissing der rechterlijke macht, die meesteresse blijft over de vraag of de uitlevering moet toegestaan of geweigerd worden. Ook hier komt de aanvraag om uitlevering met de stukken in bij den secretary of State bij some person recognised bij the secretary of State as a diplomatic representative of that foreign State. In het ministerie van buitenlandsche zaken ondergaat de aanvraag een summier onderzoek en loopt voornamelijk over de kwestie of het misdrijf een politiek is of niet. Zoo ja, dan gaat de zaak niet verder. De Staatssecretaris heeft de bevoegdheid, ja is zelfs verplicht dan een weigerend antwoord op de vraag te geven. Als het echter een gewoon delict geldt, zendt hij »bij order under his hand and seal" bericht aan een competenten magis-

---

annales parlementaires 1867-1868 pag. 113. Pasinomie belge 1868 pag. 84, en verder de arr. van het Belgische Hof van cassatie van 6 Febr. 1865 (Belg. Jud. 1865 pag. 385 en 4 Jan. 1858 (Belg. Jud. 1858 pag. 1293).

3) Mercuriale van den sinds overleden proc.-generaal bij la cour d'appel de Liége Mr. Beltjens (Zie Belg. Jud. van 10 Nov. 1872).

traat [1]) dat de uitlevering om aanvraag regelmatig geschied is, en verzoekt hem een bevel tot gevangenneming [2]) van den voortvluchtigen misdadiger uit te vaardigen. [3])

De magistraat dit ontvangende is niet gehouden om aan deze uitnoodiging gevolg te geven. Hij handelt op zijne verantwoording. Hij behoeft het bevel tot gevangenneming niet uit te vaardigen dan nadat de bewijzen, die hem in deze zaak verschaft zijn, hem de overtuiging schenken, dat de arrestatie gerechtvaardigd was als de misdaad gepleegd was onder zijn rechtsgebied. (VIII 2e.)

Komt het hem voor dat de aanvraag om uitlevering aan die vereischten voldoet, dan vaardigt hij his warrant for the apprehension uit, wat door de justitieele policie ten uitvoer wordt gebracht.

In het tegenovergesteld geval weigert hij den vluchteling te arresteeren en doet aan den secretaris van Staat een rapport toekomen, waarin al de motieven van zijne weigering vermeld zijn. De secretaris deelt dit besluit aan den diplomatieken gezant mede.

Nadat de vluchteling gevat en voor den policiemagistraat gebracht is, the police magistrate shall hear the case in the same manner, and have the same jurisdiction and powers, as near as may be, as if the prisoner were brought before him charged with an indictable offence committed in England.

---

1) D. i. volgens Sect. XXVI al. 9 a chief magistrate of the metropolitan police courts, or one of the other magistrates of the metropolitan police court in Bow Street.

2) A warrant for the apprehension.

3) Sect. VII.

The police magistrate shall receive any evidence which may be tendered to show that the crime of which the prisoner is accused or alleged to have been convicted is an offence of a political character or is not an extradition crime. (Sect. IX).

De zaak wordt in het openbaar behandeld, en de gevatte persoon kan zich door een raadsman doen bijstaan. Hier wordt alles nagegaan, of de voorwaarden die de wet vereischt en volgens het traktaat aangegaan, vervuld zijn, of de misdaad geen politieke is, of het »an extradition crime" is, en eindelijk of de aangebrachte bewijzen zoodanig zijn, dat de daad als die in Engeland gepleegd was, zoodanig was dat zij verwijzing naar de openbare terechtzitting wettigde. Is dit zoo, dan zendt hij hem terug naar de gevangenis, zoo niet dan geeft hij hem zijne vrijheid terug (Sect. X).

Na het terugzenden naar de gevangenis en voor de uitlevering moeten er 15 dagen verloopen. In dien tijd kan hij tegen de beslissing in appel komen — wat de magistraat hem moet mededeelen — door een *writ of habeas corpus* te vragen. (Sect. XI).

Het gevolg van deze »writ" is dat zijn zaak voor een hoogeren rechter gebracht wordt »the court of Queen's Bench' in zijn eerstvolgende zitting. Het Hof hoort den appellant met zijn verdediger en onderzoekt de beslissing van den eersten rechter.

Upon the expiration of the said fifteen days, or, if a writ of habeas corpus is issued, after the decision of the court upon the return to the writ, as the case may be, or after such further period as may be allowed in either case bij a Secretary of State, it shall be lawful for a Secretary of State, bij warrant under his

hand and seal, to order the fugitive criminal (if not delivered on the decision of the court) to be surrendered to such person as may in his opinion be duly authorised to receive the fugitive criminal bij the foreign State from which the requisition for the surrender proceeded, and such fugitive criminal shall be surrendered accordingly. (XI).

In de V. S. van Noord-Amerika verschilt de procedure niet veel van Engeland. Zij is daar geregeld door an Act for giving effect to certain treaty stipulations between this and foreign governments for the apprehension and delivering up of certain offenders," van 12 Aug. 1848 en van den 22sten Juni 1860. Zien wij wat de eerste hiervan zegt:

Be it enacted, bij the Senate and House of Representatives of America, in congress assembled:

»Sect. I. That in all cases in which there now exists, or hereafter may exist, any treaty or convention for extradition between the government of the U. S. and any foreign government, it shall and may be lawful for any of the magistrates of the supreme court, or judges of the district courts of the U. S., and the judges of the several state courts, and the commissioners, authorised to do, by any of the courts of the U. S., and hereby severally vested with power, jurisdiction, and authority, upon complaint made under oath or affirmation, charging any person found within the limits of any state, district, or territory, who, having committed within the jurisdiction of any such foreign government, any of the crimes enumerated or provided for by any such treaty or convention, to issue his warrant for the

apprehension of the person so charged, that he may be brought before such judge or commissioner, to the end that the evidence of criminality may be heard and considered; and if, on such hearing, the evidence be deemed sufficient by him to sustain the charge under the provisions of the proper treaty or convention, it shall be his duty to certify the same, together with a copy of all the testimony taken before him, to the Secretary of State, that a warrant may issue upon the requisition of the proper authorities of such foreign government for the surrender of such person, according to the stipulations of the said treaty or convention; and it shall be the duty of the said judge or commissioner to issue his warrant for the commitment of the person so charged to the proper goal, there to remain until such surrender shall be made.

Evenals in Engeland komt ook hier de aanvraag in met de stukken bij den Secretaris van het departement van buitenlandsche zaken die het een onderzoek doet ondergaan, waarna hij een bevel uitvaardigt dat aan het gouvernement dat de aanvraag doet, de bevoegdheid geeft, de zaak voor een bevoegden magistraat aanhangig te maken. Verschillend met wat in Engeland voorvalt, moet hier de vertegenwoordiger van het land dat de aanvraag doet, upon complaint made under oath, den persoon aanklagen in het rechtsgebied van zijn gouvernement een misdaad gepleegd te hebben, waarvoor uitlevering wordt toegestaan. Komt het den magistraat aldus voor, dan vaardigt hij een bevel tot inhechtenisneming uit en nu gaat het langs denzelfden weg als in Engeland.

Nadat wij gezien hebben over hoeveel raderen en schrijven der staatsmachine een aanvraag en toestemming langs diplomatieken weg loopen moet, zal het ons niet bevreemden dat de wetgever er aan heeft moeten denken eene bepaling vast te stellen om te waken dat de misdadiger die er de lucht van gekregen heeft dàt men hem op 't spoor is, niet naar een ander land zich begeve, zoodoende de genomen moeite te vergeefs gedaan makende en daarenboven zijn spoor doen verliezen. Hoe snel men ook met het wisselen der stukken zoude handelen, voordat zij in orde zijn en aan alle formaliteiten voldaan, zou een vluchteling, in een land als het onze door het internationale spoorwegverkeer en directe stoomvaartverbindingen met andere werelddeelen, gelegenheid hebben zich eene veilige schuilplaats te verschaffen. Daarom staat deze wet uitdrukkelijk *voorloopige aanhouding* toe.

Hierin had de wet van 1849 niet voorzien. Wel stond in art. 18 al 1: Vreemdelingen, krachtens de verdragen, in het voorgaande artikel bedoeld, opgeëischt, kunnen voorloopig in hechtenis gesteld...... worden.

Aan die voorloopige inhechtenisstelling moest alzoo opeisching tot uitlevering van den vreemdeling en wel in den zin der wet van 1849 d. i. opeisching langs diplomatieken weg, vooraf zijn gegaan. En zooals wij gezien hebben is die weg lang.

Voorloopige aanhouding kan op twee wijzen geschieden:

1e. langs diplomatieken weg.

2e. niet langs diplomatieken weg, maar waarbij de rechterlijke ambtenaren aan hunne ambtgenooten van een anderen staat een aanvraag doen.

Onze Regeering heeft gemeend volgens de wet van 1849 een aanvraag langs diplomatieken weg bij traktaat te mogen toestaan, althans in die, gesloten met Baden (Staatsbl. 1865 nº. 8) de add. overeenkomst met Frankrijk (Sb. 1860 nº. 50) en met Rusland (Sb. 1867 nº. 53) vinden wij de volgende clausule:

De twee contracteerende regeeringen zullen, zelfs vóór de overlegging van het bevel van gevangenneming, de dadelijke en voorloopige inhechtenisstelling kunnen vragen van den vreemdeling, wiens uitlevering wordt verlangd. Deze voorloopige inhechtenisstelling, welke overigens geheel facultatief is, zal geschieden in de vormen en volgens de regelen voorgeschreven door de wetgeving van het land, waar zij plaats heeft.

De vreemdeling zal in vrijheid gesteld worden, indien aan hem, binnen 20 dagen, te rekenen van dien zijner inhechtenisstelling, geen beteekening is gedaan van het bevel van gevangenneming. [1])

Onnoodig is het hier na te gaan of de Reg. in overeenstemming met de wet handelde. De gevoelens zijn hierover zeer verdeeld, [2]) de praktijk dier dagen, om op verzoek van een buitenlandsch rechterlijk ambtenaar voorloopige inhechtenisstelling te bevelen vond echter afkeuring, niet zoozeer om het doel, als wel om den strijd met de wet.

---

1) De termijn van 20 dagen is bij Baden en Frankrijk tot 14 ingekort.

2) Mr. Zilcken keurt het af. zie Themis 1855 2edeel.

Mr. Taunay gelooft dat als de aanvraag langs dipl: weg geschiedt en nadat in het aanvragende land een bevel van gevangenneming is verleend, het verzoek kan ingewilligd worden. Wanneer deze voorwaarden of een van beide ontbreken, kan hier te lande de voorloopige gevangenzetting niet dan in strijd met de wet plaats vinden (151 GW). pag. 230.

Buiten de gevallen in de wet bepaald, mag niemand in hechtenis genomen worden dan op een met redenen omkleed bevel van den rechter. Een der uitzonderingen ten aanzien van voortvluchtige vreemdelingen, is vervat in art. 18 der vreemdelingenwet. Daaruit is echter niet op te maken dat men op verzoek hetzij per brief of telegram van een buitenlandsche rechterlijke autoriteit iemand maar voorloopig in hechtenis kon stellen. En toch gebeurde dit. [1]) Zoo was de zich noemende Graaf d' Hombres (Charles Guy) op een telegram van den Ober-Procurator te Keulen, den 26sten Oct. 1861 bij de Amsterdamsche Politie ontvangen, nadat hij den 27sten Oct. was ontvlucht, in den nacht van 2 op 3 Nov. te Amsterdam aangehouden, en op den Heiligenweg ter beschikking van den Off: gesteld. Deze liet hem in afwachting van een formeel aanzoek tot uitlevering der Pruisische Reg., tot den 11den Nov. in hechtenis.

---

1) Wil men van een bevoegden weten hoe voor 1875 gehandeld werd, dan neme men het verslag van de Tweede Kamer, Zitting Donderdag 11 Maart 1875, daar staat....... de justitiële of plaatselijke ambtenaren ontvangen van de rechterlijke autoriteiten in het vreemde land een telegram of brief, waarbij zij worden verzocht om na te gaan of deze of gene vreemdeling zich in het kanton of arrondissement bevindt, en zoo ja, dien vreemdeling te arresteeren en gevangen te houden, wegens het misdrijf waarvan hij verdacht wordt gehouden; en waarbij dan tevens wordt bericht, dat na de ontvangst der kennisgeving van aanhouding, de uitlevering zal worden gevraagd. Is arrestatie nu het gevolg geworden van het gedane verzoek, dan wordt de vreemdeling soms geruimen tijd gevangen gehouden of zooals men zegt, in bewaring, gesteld. Men verantwoordt zulks met art. 9 van de wet van 1849 dat zegt dat niet toegelaten vreemdelingen over de grenzen moeten worden gebraeht maar dat niet zegt dat zij in bewaring mogen gehouden worden. Daar is geene bepaling die dat toelaat (rede van den Heer v. Rappard).

Den 8sten Oct. 1862 werd in de Tweede Kamer naar aanleiding van de adressen van Guy's verdediger Mr. Schillemans, een rapport uitgebracht, waarin de bevoegdheid tot aanhouding en inhechtenisstelling van Guy betwist werd. De Off. verdedigde zich in een »Nota van bedenkingen" tegen het genoemde rapport.

1e Voerde hij aan dat er van ontdekking en betrapping op heeter daad sprake was en had hij overeenkomstig art. 43 juncto 88 Strafv. gehandeld.

2e Wees hij er op hoe dit niet het eerste geval van dien aard was, maar in de praktijk steeds zoo gehandeld werd, want dat anders uitlevering steeds haar doel zou missen.

Ik voor mij geloof dat hierop wel iets zal zijn af te dingen. Ontdekking en betrapping van een misdrijf te Wiesbaden gepleegd en zes dagen later te Amsterdam aangehouden is toch wel al te kras, en om in strijd met de wet te handelen, daar men anders geen resultaat verkrijgt, gaat toch niet op.

Het was daarom een goed werk van den Min. de Vries in zijn ontwerp een tweetal artt. voor te stellen die deze zaak regelden. In de wet van 1875 zijn zij als art. 9 en 10 opgenomen.

In Frankrijk is de kwestie niet geregeld, geene wettelijke bepaling geeft daar aan het gouvernement het recht den vreemdeling te arresteeren. Wel kan het hen dwingen, volgens de wet van 3 Dec. 1849 (art. 7) en art. 272 CP. indien hun aanwezigheid voor de orde en rust gevaarlijk geoordeeld wordt, het grondgebied te verlaten. Niettemin heeft het Fransche Hof van cassatie bij arresten van 30 Juni 1827 en 11 Maart 1847 uitgemaakt dat de arrestatie van een vreemdeling in

Frankrijk, ter zake van uitlevering, constitue une détention légale. Het gouvernement heeft dan ook nimmer geaarzeld aan een aanzoek daartoe, gevolg te geven, en men heeft het zelden betwist.

De geestige franschman maakt er zich van af, door te zeggen »qui veut la fin, veut les moyens."

Reeds voorzag hierin in België art. 4 van de wet van 1868 (thans art. 5 der wet van 1874) terwijl ook Sect. VIII der Engelsche uitleveringswet, hetzelfde beginsel huldigt.

Bij eene beschouwing van deze drie stelsels, komt het mij voor dat wat in Frankrijk tot de ministerieëele circulaire van 1875 gegolden heeft, geheel verwerpelijk is. Dat de staat waarheen de misdadiger is gevlucht, zich niet over den misdadiger bekommert, hem niet eens hoort, maar de minister dadelijk een decreet van uitlevering kan uitvaardigen, is wel wat al te lichtvaardig. En na de circ. het verhoor voor den proc.-generaal? Waarom dan ook niet toegestaan dat de rechtsprekende macht er zich meê bemoeie? Is het niet te verwachten dat een procureur der Republiek, steeds gedachtig aan zijn rol van aanklager, niet zooveel waarborgen verschaft, als dat de rechter, na beide partijen gehoord te hebben, een uitspraak doet?

Dat Engeland een juist tegenovergesteld stelsel volgt hebben wij gezien. Daar hangt het toestaan der uitlevering geheel van de rechtsprekende macht af, de administratie bemoeit er zich niet mee dan om uitvoering aan hare beslissing te geven. Maar de rechterlijke macht gaat m. i. wat te ver. Zij onderzoekt niet alleen

of de aanvraag overeenkomstig het traktaat is, zij neemt ook kennis van het fond der zaak en staat geene uitlevering toe dan in zoodanig geval, dat als de misdaad in Engeland gepleegd was, zij de zaak voor de jury moest brengen.

Het stelsel in Nederland en België gevolgd, houdt den gulden middenweg. In afwijking met Frankrijk onderzoek voor de rechtbank, in afwijking met Engeland, — waar de rechter onderzoek doet naar de schuld van den beklaagde — oordeel over de identiteit van den persoon en over de richtigheid der stukken, en op grond hiervan verklaart het zich *vóór* of *tegen* de uitlevering. Maar waarom moet hier de rechter een *advies*, de beslissing echter de Minister geven? Het is opmerkelijk dat wij dit beginsel juist bij kleine Staten gehuldigd zien. En nu gaat het daarmee dikwijls wat wij dagelijks bij de menschen zien. Kleine, zwakke, angstige zoeken zich maar al te veel bij grootere en machtige aangenaam te maken. En zou het niet eens kunnen gebeuren dat de eene of andere regeering eens eener Mogendheid ter wille zou zijn?

Van hetzelfde gevoelen is Mr. Hingst. [1]) Deze zegt toch: »In een ander opzicht moet de taak der Reg. worden verlicht. Te weten de beoordeeling der faktische kwestie of er in ieder geval termen tot uitlevering zijn, behoort m. i. op de rechterlijke collegiën over te gaan — eene taak, die geheel en al overeenkomt met het werk, overigens aan die machten toegekend. Er was een tijd, toen het niet anders kon of uitlevering moest door de reg. worden toegestaan. Het

1) Nieuwe Bijdragen voor rechtsg. & wetg. 1872. p. 131.

was toen er nog geen regels waren gevonden, voor welke misdrijven eene uitlevering al of niet te pas kwam. Nu ze gevonden zijn, worde de reg. van eenen last ontslagen, den last van 't onderzoek, die nu toch ook op de rechtbanken drukt. Maar er is voor de reg. zelve een bezwaar gelegen in het feit, dat zij al of niet over uitlevering heeft te beschikken. Zij kan uit vrees of voorkeur voor naburige Staten zwak of partijdig worden en dit moet boven alles vermeden worden."

Wanneer bij de algemeene wet en bij traktaat de voorwaarden voor de uitlevering nauwkeurig gesteld zijn, dan is inderdaad het toestaan of weigeren van eene aangevraagde uitlevering niet anders dan het toepassen van een wettelijk voorschrift op een bepaald gegeven geval, dus juist datgene, wat als taak van den rechter pleegt te worden aangezien. Consideratiën van opportuniteit, van welwillendheid of van belang moeten hier worden uitgesloten.

De Grondwet, die wettelijke regeling der uitleveringsvoorwaarden wil, schijnt wel degelijk dergelijke consideratiën te willen uitsluiten.

Besluit nu de rechter dan is de Reg. gebonden, maar tevens gedekt tegen iedere pressie van den kant der aanvragende regeering. Nu zij daarentegen, ook na het rechterlijk advies, vrij handelen mag, zal zij er zich niet steeds aan kunnen onttrekken. Men kan nu aanvoeren: de reg. sluit het verdrag, zij neemt tegenover den vreemden staat de uitlevering op zich en mag dit dus niet buiten haar om laten beslissen.

Maar de rechter spreekt recht »in naam des Konings." Indien derhalve de Reg. in de traktaten het vereischte

der rechterlijke beslissing opneemt dan moet de vreemde Reg. zich daaraan onderwerpen. 1)

Nadat de uitlevering toegestaan is, belast zich de staat gewoonlijk — Engeland en de Vereenigde Staten van Noord-Amerika uitgezonderd — om den persoon tot aan de grenzen van zijn grondgebied te brengen. Dit gaat echter goed wanneer de Staat die uitlevert en die welke de aanvraag doet, aan elkaar grenzen, maar in het geval bijv. wanneer een misdadiger door Nederland aan Frankrijk uitgeleverd werd, staan wij voor eene moeielijkheid. Want een andere Staat licht tusschen die landen en men zou aan de Belgische Souvereiniteit te kort doen, daar het gezag van onze ambtenaren toe te laten. En dat zou het geval kunnen zijn, als het den misdadiger gelukte te ontvluchten of wanneer men door den nacht verhinderd was verder te reizen, en dien tijd daar door te brengen. Hierin had bij ons de wetgever van 1849 niet voorzien, echter wel de praktijk. In vele traktaten toch o. a. met Zwitserland, Oostenrijk, Italië, Rusland, Zweden en Noorwegen, Portugal enz. gesloten, had men dit ten aanzien der kosten geregeld. Aan België komt de eer toe, hiervoor eene wettelijke bepaling voorgesteld te hebben en wel art. 3 der wet van 1868. Men was er toe gedrongen, zeide de M. v. T. omdat men dikwijls voor het alternatief gestaan had, òf de doorvoer te weigeren, òf niet toe te staan dan nadat al de formaliteiten vervuld waren alsof de uitlevering van België gevraagd werd. Dit had ten gevolge dat de persoon langer van zijne rechters afge-

1) N. R. C. 1874 n⁰. 153.

houden werd en dus langer in voorloopige hechtenis gehouden, maar wat erger was, had België bij uitlevering den doorvoer door een ander land noodig, dan betaalde men het met dezelfde munt en stond het niet toe. Hoe konsekwent het reciprociteitsbeginsel gehuldigd!

Misschien ook door ondervinding geleerd of zich aan het voorbeeld van den buurman gespiegeld, nam de ontwerper van onze wet ook een dergelijk art. op.

Art. 20. De Regeering kan vergunnen, dat een vreemdeling, wiens uitlevering door eene vreemde Mogendheid aan eene andere vreemde Mogendheid is toegestaan, over het Nederlandsch grondgebied, onder medegeleide van Nederlandsche beambten, worde vervoerd, mits met de Mogendheid, aan welke de uitlevering geschiedt, door Nederland een uitleveringsverdrag zij gesloten en het misdrijf, waarvoor uitlevering toegestaan is, in dat verdrag vermeld zij.

In de traktaten door Engeland gesloten vindt men dergelijke bepaling niet, in Frankrijk dagteekent zij eerst van 1869 in het tractaat met Beieren.

Eene andere wettelijke bepaling, waarin door de wet van 1849 niet werd voorzien, maar wel in de traktaten, behalve in dat met België, is die waarbij misdadigers, die zich in de eene Staat in hechtenis bevinden, tijdelijk kunnen worden overgezonden. De Regeering ging bij het maken van haar ontwerp uit van het beginsel dat alle Regeeringen tegenover de vijanden der maatschappelijke orde een zijn, en om elkaar hulp en bijstand in Strafvervolging te verleenen. Dit werd goedgekeurd als art. 21:

Vreemdelingen, die hier te lande in voorloopige hechtenis zijn of straf ondergaan, kunnen ter confrontatie of tot het afleggen van verklaringen in strafgedingen, die in eenen vreemden Staat aanhangig zijn, op last der Regeering tijdelijk worden overgezonden.

Indien die vreemdelingen hier te lande straf ondergaan, zal hun straftijd geacht worden niet te zijn afgebroken door die tijdelijke overzending.

HOOFDSTUK IV.

GEVALLEN WAARIN UITLEVERING KAN GEWEIGERD WORDEN.

Art. 4. Geene uitlevering wordt toegestaan zoolang de vreemdeling wegens het buiten het Rijk gepleegde misdrijf hier te lande wordt vervolgd, of wanneer hij deswege hier te lande heeft terecht gestaan en hetzij veroordeeld, hetzij van rechtsvervolging ontslagen of vrijgesproken is.

Dit art. is tweeledig. 1e. zoolang de vreemdeling hier wordt vervolgd, stelt het de uitlevering uit, en 2e. wordt zij geweigerd wanneer hij hier te lande te recht heeft gestaan.

Het is eene werkelijke verbetering van art. 17 lit. b [1]) der wet van 1849, aangezien nu het gevolg van de vervolging hier te lande zoowel vóór als na de uitspraak van den rechter geregeld wordt.

't Zou toch kunnen gebeuren dat bijv. wegens de onvolledigheid der bepalingen van art. 8 en 9 strafvor-

1) Geene uitlevering wordt toegestaan:

b. wanneer de vreemdeling wegens het buiten 's lands gepleegde misdrijf in Nederland reeds straf ondergaat of ondergaan heeft.....

dering de rechter zich onbevoegd zou moeten verklaren; ook in het geval van poging tot een dier misdrijven, waarvoor de nieuwe ontwerpen een art. ingelascht hadden.

Wat het tweede gedeelte betreft is het niets dan eene huldiging der rechtsregel non bis in idem. Wanneer de persoon wiens uitlevering gevraagd wordt reeds te recht heeft gestaan zal het voldoende zijn.

Art. 5. Geene uitlevering wordt toegestaan wegens misdrijven, waarvan de vervolging of de opgelegde straf vóór de aanhouding hier te lande, of, zoo er nog geene aanhouding heeft plaats gehad, vóór de oproeping om door de rechtbank te worden gehoord, naar de Nederlandsche wetgeving is verjaard.

Art. 6. Indien de vreemdeling wegens een ander misdrijf dan dat waarvoor zijne uitlevering wordt aangevraagd hier te lande vervolgd wordt of straf ondergaat, kan de uitlevering niet worden toegestaan dan na afloop der hier te lande ingestelde vervolging en nadat hij de hem opgelegde straf zal hebben ondergaan, of hem daarvan gratie zal zijn verleend.

Deze bepaling belet niet dat de vreemdeling tijdelijk worde uitgeleverd, ten einde in den vreemden Staat te recht te staan, onder voorwaarde dat hij na afloop van het onderzoek worde teruggevoerd.

Deze beide artt. zijn een weinig verduidelijkt, maar anders gelijkluidend met art. 17 lit. c en d der wet van 1849.

Art. 7. Geene uitlevering wordt toegestaan dan onder voorwaarde dat de uitgeleverde niet zal mogen worden vervolgd of gestraft voor eenig in het verdrag niet genoemd misdrijf vóór zijne uitlevering gepleegd, dan

nadat hij, na zijne uitlevering, eene maand de vrijheid heeft gehad om het land weder te verlaten.

De laatste woorden »dan nadat hij" etc. moeten aldus opgevat worden, dat hem eene maand de vrijheid worde gelaten om het land te verlaten, maar dat die vrijheid hem verleend worde *na* zijne terechtstelling wegens het misdrijf in het verdrag genoemd. 1)

Dit artikel waarborgt alzoo den uitgeleverden eene voldoende tijdsruimte waarin hij zorg kan dragen het land, aan welks Regeering hij uitgeleverd is, te verlaten ter voorkoming dat hij worde vervolgd wegens een ander misdrijf ter zake waarvan hij niet uitgeleverd had kunnen worden. Hij erlangt daardoor een recht op terugkeer tot den toestand van verwijdering waaruit hij alleen om andere redenen werd teruggevoerd.

Ofschoon dit art. niet was opgenomen in de wet van 1849, werd toch een zoodanig beding in éene overeenkomst gevonden, namelijk in art. 6 van het traktaat met Zweden en Noorwegen. 2) Wel komt er in enkele overeenkomsten o. a. art. 3 van het traktaat met Frankrijk; 3) art. 4 van het traktaat met Zwitserland; 4) art. 6 van het vroeger tractaat met België 5) en art. 3 van dat met Spanje, 6) min of meer gewijzigd, eene bepaling voor, dat de persoon, wiens uitlevering zal zijn toegestaan, in geen geval zal kunnen vervolgd of gestraft worden voor eenige misdaad of wanbedrijf bij de overeenkomst niet voorzien, doch

1) Zie de Memorie van toelichting.
2) Staatsblad 1854 n°. 79.
3) » 1845 n°. 3.
4) » 1854 n°. 25.
5) Staatsblad 1862 n° 193.
6) » 1866 n°. 5.

dergelijke bepaling zonder termijnstelling, na afloop waarvan de uitgeleverde persoon vervolgd zou mogen worden ook ter zake van het misdrijf, waarvoor hij niet uitgeleverd is, verzekert hem in zijn eigen land straffeloosheid.

Hiertegen wordt door dit artikel voorzien, terwijl het tevens voor de belangen van den vreemdeling voldoende waarborgen oplevert.

Het beginsel dat hier tot wet is verheven, is voor de wetenschap nooit een twistpunt geweest. Nemen wij slechts Foelix 1) ter hand, zoo zien wij dat hij op pag. 583 zegt:

»Il est aussi de règle que l'individu dont l'extradition a été consentie ne peut être poursuivi et jugé que pour le crime à raison duquel son extradition a été obtenue."

Faustin Hélie 2) van zijn kant schrijft:

»La procédure doit suivre son libre cours, nonobstant les réserves de l'extradition, jusqu'à la mise en jugement, elle doit s'arrêter à cette mise en jugement. La convention diplomatique en effet n'interdit pas seulement l'exécution de la peine, elle interdit le jugement à raison des faits qui ne motivent pas l'extradition. La cour d'assises doit, quand elle est saisie par l'arrêt de renvoi de deux accusations, dont une seule a donné lieu à l'extradition, scinder les débats, si cette division est possible et, dans tous les cas, ne poser au jury que les questions qui se rapportent au fait qui a été l'objet de la mesure. A l'égard de l'autre fait elle doit procéder comme en matière de contumace."

---

1) Traité du droit international.

2) Traité de l'action publique I n°. 967.

En iets verder: [1])

La convention par laquelle l'extradition a été consentie fait, en effet, la loi du pays qui l'exécute; il doit se renfermer dans les termes de cette convention; il ne doit pas en outre-passer les limites.

»Les conventions diplomatiques en matière d' extradition, zegt Leroy [2]), doivent être exécutées suivant leur teneur expresse lors du jugement des accusés. Par suite un extradé ne doit pas être mis en jugement pour un fait autre que celui qui fait l'objet de l'extradition."

In gelijken zin drukken zich uit Legraverend, Mangin, Trébutien, Bertauld, Le Sellijer, Morin, Demangeat etc.

Gaan wij daarentegen bij onze buren de rechtspraak na, dan vinden wij dat in het begin dezer eeuw, de spreuk ik heb je nu eenmaal, nu houd ik je ook, meestal in toepassing gebracht is. Wij vinden dit beginsel aangenomen bij een arrest van het Hof van appel te Luik van 30 Oct. 1845. 3)

De zaak was de volgende.

Zekere Vincken, een Belg onder opzicht der Hooge policie, vlucht naar Limburg, op Nederlandsch grondgebied. Aldaar door den maréchaussée gevat wordt hij over de Maas gebracht — omdat hij geene papieren bij zich had — en aan de Belgische gendarmen overgegeven.

Door de rechtbank van Tongeren werd Vincken, voornamelijk omdat men een bewijs van goed gedrag, dat hij zelf gefabriceerd had, bij hem vond, veroordeeld tot twee jaar.

1) t. a. p. D. II n°. 727.
2) In een noot onder het arrest Renneçon zie Dalloz 1867, I pag. 281.
3) Zie Weekbl n°. 750.

Hiervan hooger beroep. Zijn verdediger de advocaat Mockel zeide o. a.

In art. 3 van het cartel van uitlevering tusschen Nederland en België van 28 Oct. 1843 is uitdrukkelijk overeengekomen dat de uitgeleverde persoon in geen geval vervolgd of gestraft kan worden voor eenige misdaad of wanbedrijf, bij de tegenwoordige overeenkomst niet voorzien.

Geen der misdrijven, waarvoor de beschuldigde wordt vervolgd, valt in de categorie van die, waarin het traktaat voorziet, diensvolgens en zelfs bij veronderstelling, dat de uitlevering regelmatig ware geschied voor eenige andere misdaad, dan nog zou de schuldige niet kunnen worden vervolgd voor de tegenwoordige misdrijven. Hoe kan de justitie in dit geval iemand vervolgen, die door de letter en den geest van het traktaat beschermd, slechts door de onwetendheid en de trouweloosheid van ondergeschikte dienaren buiten voorkennis van de Nederlandsche Regeering is uitgeleverd? Art. 5 van het cartel bepaalt de vormen die bij de uitlevering zullen moeten worden in acht genomen, geene daarvan zijn in het oog gehouden. De uitlevering lijdt dus aan eene radikale nietigheid, en de beweegredenen van hoogen internationalen aard verplichten de Belgische rechtbanken, om van de verrassing, waarvan de beschuldigde het slachtoffer is geweest, geen partij te trekken; want het zoude vreemd zijn, dat men aan zulk eene trouwelooze daad meer kracht gaf, dan eene uitlevering zou kunnen hebben.

Toch werd die verdediging afgewezen bij het volgende arrest:

o. dat de beschuldigde is Belg; dat hij vervolgd wordt

voor misdrijven in België gepleegd, dat hij in dit land door gendarmerie is gevat, dat derhalve de Belgische justitie niet weigeren kan om op de actie van het O. M. te wijzen;

o. dat de beschuldigde niet is overgegeven aan de Belgische overheden, ter uitvoering van eene overeenkomst tuschen de Belgische en de Nederlandsche Regeeringen aangegaan, dat het dus niet in aanmerking komt te onderzoeken, of de in deze diplomatieke overeenkomst bepaalde voorwaarden al of niet, in dit geval, zijn in acht genomen;

o. wijders dat de Belg. rechtsoverheid geen kwaliteit heeft om te onderzoeken, of de dienaren van de Nederlandsche Regeering de grenzen hunner bevoegdheid hebben overschreden etc. gelast de raad tot de debatten over te gaan.

Zie wegens gelijksoortige zaken een arrest van het Fransche Hof van Cassatie van 11 Maart 1826 [1]) en van 9 Juni 1826. [2])

Sedert 1848 is, in Frankrijk althans, de rechtspraak van die zienswijze teruggekomen. Bij een arrest van 15 Februari 1843 3) heeft het Hof van Assises du Pas-de-Calais erkend, que l'extradition n'est accordée que pour l'objet déterminé dans la demande qui en a été faite; que les conséquences de l'extradition ne peuvent pas s'étendre au delà du fait qui l'a motivée; que ce serait violer les principes du droit des gens que de ne pas s'en tenir à l'objet et à la cause de l'extradition.

Bij een arrest van het Hof van Parijs, den 24sten Mei

1) Sirey 1827, I. 529.
2) » 1827, I. 530.
3) » 1843, I. 223.

1867 (zaak van Faure de Montginot) paste het deze regel toe in de volgende woorden: L'extradition n'ayant été accordée que pour le crime de banqueroute frauduleuse, Faure de Montginot ne peut être jugé, dans l'Etat où il se trouve, sur les délits d'escroquerie et d'abus de confiance qui lui sont reprochés......

Het zou mij niet moeielijk vallen deze voorbeelden nog met tal van anderen te vermeerderen. De beperkte ruimte noopt mij echter dit te laten rusten en over te gaan tot de fransche circulaires, om te zien wat deze er van zeiden.

De eerste was die van 1841 gericht door den Minister van Justitie aan de procureurs-generaal. Wij lezen daarin het volgende:

»Wanneer iemand van eene misdaad en een wanbedrijf beschuldigd, wordt uitgeleverd, hij alleen wegens die misdaad mag worden vervolgd, terwijl bovendien nog uitdrukkelijk wordt erkend, dat de uitlevering het feit bepaalt, waarvoor kan vervolgd worden, zóó zelfs, dat, wanneer onder de instructie, eene andere misdaad aan het licht kwam, een nieuw verzoek om uitlevering zou moeten worden gedaan.

L'extradition (zegt hij) énonce le fait qui y donne lieu, et ce fait seul doit être recherché; de là il suit que si, pendant le procès sur le crime qui a motivé l'extradition, il surgit des preuves d'un nouveau crime, une nouvelle demande d'extradition doit être formée."

Over de toepassing van dezen regel verhaalt Billot 1) het volgende:

En 1866, la cour d'assises de la Vienne fut saisie

1) T. a. p. pag 311.

d'un procès criminel intenté contre le caissier de la succursale de la Banque de France à Poitiers. L'inculpé se trouvait sous le coup de poursuites pour vol qualifié, abus de confiance qualifié et faux en écriture de commerce et de banque. Son extradition avait été accordée seulement pour le dernier chef d' accusation par les autorités du Canada, conformément aux dispositions du traité franco-anglais du 13 Février 1843. Au cours de l'audience (3 Décembre 1866), le ministère public donna connaissance d'une dépêche du garde des sceaux, dans laquelle se trouvait le passage suivant:

» En ordonnant la comparution de l'accusé à la prochaine session des assises de la Vienne, vous n'avez fait qu'obéir à l' article 260 du code d'instruction criminelle. Mais vous devrez vous conformer à la convention diplomatique et à mes instructions, en requérant que l'accusé ne soit jugé que sur le chef de faux, à moins qu'il n'accepte volontairement la décision du jury sur les autres points." — C'était dire, en termes formels, que l'accusé ne devait être jugé que sur les faits qui avaient donné lieu à l'extradition.

Ten laatste is den 30sten Juli 1872 eene ministerieële circulaire aan de procureurs-generaal verschenen, die — na over verschillende onderwerpen van uitlevering gehandeld te hebben — aldus voortgaat » . . . . Les règles, en cette matière, sont du domaine du droit international et échappent entièrement au contrôle de l'autorité judiciaire, qui puise dans la seule remise de l'inculpé renvoyé régulièrement devant elle, les pouvoirs nécessaires pour le juger, sauf les réserves consenties par le gouvernement français envers le gouvernement étranger."

In Beieren heeft de rechtsprekende macht er immer in volhardt om den uitgeleverden te oordeelen op alle punten van beschuldiging die ten zijnen nadeele zijn opgekomen. Door eene verkeerde toepassing van het beginsel van scheiding der machten, weigerden de rechtbanken, om de verbindtenissen, die hun Staat met eenen anderen gesloten had te erkennen, en beweerden niet gebonden te zijn dan door de handelingen van het wetgevend gezag.

Om hieraan een einde te maken, en om de betrekkingen die Beieren in zake uitlevering met andere Mogendheden heeft, van bevredigenden aard te doen blijven, is de volgende wet gemaakt en uitgevaardigd.

Wij Lodewijk II ...... enz.

Eenig artikel. Indien een persoon, naar een vreemd land gevlucht, van verschillende overtredingen beschuldigd is, en indien het koninklijk gouvernement aan dat, wat de uitlevering toestaat, de verzekering heeft gegeven, dat er geene vervolging zal plaats hebben, dan voor bepaald aangeduide handelingen, zullen de rechtbanken — ten aanzien der gerechtelijke vervolging — geen acht slaan op de overtredingen die niet genoemd zullen zijn."

Gegeven te Schlossberg den 16en Mei 1868.

(get.) Lodewijk.

Hoewel deze regel in de andere landen niet in het geschreven recht is opgenomen, wordt hij echter bij allen streng gehandhaafd.

Nog Engeland verdient te worden genoemd waar de kwestie geregeld is in art. 19 van de uitleveringswet van 1870.

»Where, in pursuance of any arrangement with a

foreign State, any person accused or convicted of any crime which, if committed in England, would be one of the crimes described in the first schedule to this Act is surrendered by that foreign State, such person shall not, until he has been restored or had an opportunity of returning to such foreign State, be triable or tried for any offence committed prior to the surrender in any part of Her Majesty's dominions other than such of the said crimes as may be proved by the facts on which the surrender is grounded."

Dit beginsel gaf aanleiding dat in 1876 tusschen Engeland en de V. S. van Noord-Amerika een conflict ontstond dat ik hier in korte trekken zal meedeelen.

In Mei van dat jaar vraagt Amerika aan Engeland de uitlevering van Winslow, Brent en een paar anderen.

De Britsche Regeering weigert tenzij onder belofte dat zij voor geen ander misdrijf zouden te recht staan, dan waarvoor zij uitgeleverd werden. Zij beroept zich op de wet van 1870, waardoor — al wilde zij een bevel tot uitlevering geven — de advocaat van de beschuldigden dat zoude verhinderen zoolang door de Vereenigde Staten niet de verzekering was gegeven dat zij op vrije voeten zouden worden gesteld als het proces over de zaak, waarvoor de uitlevering gevraagd wordt, zou zijn afgeloopen.

De Vereenigde Staten beroepen zich op het traktaat van uitlevering in 1842 tusschen de beide Mogendheden gesloten, waarin zulk een beding niet was opgenomen.

Engeland blijft weigeren. Volgens de beginselen van het volkenrecht, zegt het, kan een uitgeleverde nimmer voor een ander misdrijf te recht staan, dan waar-

voor de toestemming is gegeven. Dat al staat het niet uitdrukkelijk in het traktaat, 't echter eene stilzwijgende voorwaarde is, waarvoor de Staat die uitlevert moet zorgen dat die regel opgevolgd wordt.

Daarop betoogde Amerika, met een beroep op den Engelschen auteur Clarke, dat Frankrijk en andere Staten niet altijd aan dat beginsel vasthielden, evenmin Engeland zelf.

De Engelsche Regeering liet daarop Winslow los.

De courantenlezer kon in den zomer van 1876 onder de telegrammen het volgende vinden:

Washington 21 Juni (R. O.) De President Grant heeft gisteren aan het Congres eene speciale boodschap gezonden, waarin hij zegt, dat de houding van Engeland met opzicht tot het in vrijheid stellen van een gevangene (den Amerikaan Winslow) moet worden beschouwd als eene schending der verdragen. Diensvolgens heeft President Grant het in strijd geacht met de waardigheid van Amerika om de uitlevering van eenigen voortvluchtige te vragen of toe te staan, en het zal dit ook niet doen, tenzij het Congres in anderen zin mocht beslissen (Zie o. a. Handelsblad 22 Juni).

Werd de vraag opgeworpen wie hier gelijk had, ik voor mij geloof Amerika, maar men beging van weerszijden fouten.

Engeland beriep zich op zijn wet van 1870. Maar kon dit invloed hebben op het in 1842 gesloten traktaat? Was Amerika daardoor gebonden en kon Engeland een traktaat wijzigen door eene wet? Immers neen.

Engeland beriep zich op het algemeen aangenomen volkenrechterlijk gebruik, ook bij ontstentenis eener formule.

Maar het vergat zijne eigen handelingen. Ik heb hier op het oog de zaak van Alexander Heilbronn, wiens uitlevering in 1866 door de Engelsche Regeering van Amerika was verkregen ter zake van forgery (faux). Eenmaal daar gekomen stond hij terecht en werd veroordeeld ter zake van embezzlement (soustraction frauduleuse) dat niet in het uitleveringstraktaat vermeld stond.

Maar men werpt mij misschien tegen, dat was voor de wet van 1870.

Hem, die dat zou zeggen, zou ik wijzen hoe in 1871 Engeland nog toegestaan heeft dat Richard Caldwell door de Vereenigde Staten veroordeeld is voor een ander misdrijf dan waarvoor hij uitgeleverd was, — en Engeland had er niet het minste bezwaar in. In Blatchford Circ. Court Reps., 131 lezen wij. The prisoner (Caldwells) was given up to the U. S; he was never tried for the offence for which, upon evidence so unsatisfactory, he had been surrendered; but was tried, convicted, and punished for the offence of bribing an officer of the U. S. — a matter not of course within the purview of the extradition treaty.

Amerika dus had het recht aan zijne zijde maar was ongelukkig in het aanvoeren van argumenten waar het zich op Frankrijk beriep. Wij hebben echter gezien dat na de circulaire van 1841 een beroep daarop onjuist was.

Het geschil is daarmee geëindigd dat Lord Derby, doordrongen van de roeping der Staten, althans niet aan de grootste misdadigers — vrijplaatsen te verleenen, besloot toe te geven, daar Amerika weigerde in geen enkele schikking te treden, voordat ten aanzien van

Winslow c. s. voldaan was. Weinig tijd later werden zij uitgeleverd zonder eenige beperkende voorwaarde. Het is mij onbekend of een nieuw traktaat thans gesloten is, hoewel de Times van Dinsdag 26 December 1876 reeds meldde: »men verneemt dat het gouvernement van Washington thans geneigd is aangaande een nieuw traktaat, tusschen de twee groote Mogendheden, te onderhandelen."

Maar keeren wij thans naar het vaderland terug om te zien hoe daar schrijvers en rechtspraak over deze zaak oordeelen.

Reeds Provo Kluit had in zijn proefschrift de vraag behandeld utrum liceat eum, qui ob crimen aliquod deditus est, propter aliud judicare aut punire. [1]) In deze vier bladzijden komt hij tot de conclusie dat deze vraag in den meest ontkennenden zin moet worden beantwoord. Hij zegt o. a. Si igitur civitas quaedam profugum ob crimen aliquod exposceret, eumque, missa facta huius criminis accusatione, ob aliud, ab eo commissum, judicaret et puniret *perfide sic et dolose facta dedendi petitione, fides inter utrumqne populum mutua graviter laederetur*....... atque non immerito in posterum constanter omnis ei civitati denegari poterit deditio, ne injustis persecutionibus ansa praebeatur.

Ook de Hoogleeraar de Bosch Kemper, in zijn bekend werk, [2]) zeide reeds toen de uitlevering nog niet geregeld was door de wet: »Wanneer eene uitlevering geschied is, kan alleen de strafvordering plaats hebben ter zake van die misdaad, welke bij het aanzoek tot uitlevering is opgenoemd; dit rechtsbeginsel is zelfs in

1) t. a. p. pag. 87—91.

2) Wetboek van Strafv. I pag. 106.

verschillende Duitsche Staten in de wetgeving vastgesteld, zooals in Pruisen, Beieren, Baden en Saxen en behoort dus ook bij ons uit het beginsel van reciprociteit te worden gevolgd, evenals uit de beginselen van het volkenrecht."

En nu het oordeel der Nederlandsche magistratuur.

De eerste rechterlijke uitspraak, die wij op onzen weg ontmoeten, wanneer wij de jurisprudentie in chronologische orde nagaan, is een arrest van den H. R. van 18 April 1848 [1]) toen een zekere Verploegh zich in cassatie had voorzien tegen een arrest van het toenmalige Provinciale Gerechtshof in Z.-Holland, rechtdoende in hooger beroep van den 11en Jan. 1848, waarbij is bevestigd een vonnis der arr.-rechtbank te 's Hage van den 6 Dec. 1847 bij hetwelk de req. is schuldig verklaard aan het wanbedrijf van oplichting. [2]).

Nadat ter dezer zake door den Raadsheer Noiret de Bruin rapport was uitgebracht, heeft de adv. gen. Deketh namens den proc.-generaal, geconcludeerd tot verwerping dezer voorziening.

Bij bovengenoemd arr. is dan ook beslist dat het geheel buiten de bevoegdheid van den Nederlandschen rechter licht om de wettigheid eener door de Reg. verzochte en verkregen uitlevering van een beklaagde te beoordeelen.

Een meer geruchtmakende zaak in verscheidene opzichten verdienende de aandacht te trekken, hield in de jaren 1857 en 1858 het Hof van Zuid-Holland en den Hoogen Raad bezig.

---

1) Zie v. d. Honert Strafrecht jr. 1848 D. I pp. 304—314. Weekbl. n⁰. 938.

2) Weekbl. nos. 866 en 873.

Twee- en twintig Maleiers, behoorende tot de equipage van het Nederlandsch barkschip Twenthe, hadden zich den 12en Augustus 1856 schuldig gemaakt aan muiterij. Nadat men eenige verwond had, hebben zij de Europeesche bemanning opgesloten, het schip verlaten na het alvorens in brand gestoken te hebben en zijn twee dagen later in de haven van Funchal op het eiland Madera, eene Portugeesche bezitting, aangekomen. Zij werden onmiddellijk ontwapend, gevangen genomen en later aan ons gouvernement uitgeleverd.

Door den proc.-generaal van het Hof werden zij beschuldigd:

1e van rebellie gepleegd door meer dan 20 personen.

2e den eersten, tweeden en vierden van poging tot manslag.

3e den tweeden zoowel van moedwillige verwonding als,

4e van moedwillige brandstichting.

Krachtens het traktaat [1]) met Portugal gesloten, werden zij uitgeleverd op vertoon van een vonnis van rechtsingang met bevel van gevangenneming, ter zake van brandstichting. Eenmaal uitgeleverd, werd slechts *één* daarvoor vervolgd, de 21 anderen stonden terecht voor een misdrijf, waarvoor zij niet uitgeleverd waren. In eene logische, met zeer veel vuur en talent voorgedragen, rede bepleitte Mr. S. Pols zoowel voor het Hof, als in cassatie de exceptie van onbevoegdheid.

Hij zeide o. a. »Een vervolging als deze is ongeoorloofd. Zij is in strijd met de plechtig aangegane traktaten. Wanneer twee regeeringen een traktaat slui-

1) Sb. 1854 n°. 141.

ten, waarbij zij zich verbinden elkander wederkeerig uit te leveren alle personen, die van *zekere bepaalde misdaden* beschuldigd worden, maar tevens weigeren zulks voor alle andere misdaden te doen, dan volgt daaruit dat de éene regeering niet, door den schuldige van een andere misdaad te beschuldigen dan hij werkelijk pleegde, der andere regeering dien persoon mag uit de handen spelen. Dan volgt daaruit van zelf, dat de éene regeering noch middelijk noch onmiddelijk den uitgeleverde mag vervolgen voor daden, voor welke de andere regeering de uitlevering weigert.

Het is in strijd met den geest en de bedoeling der uitleveringstraktaten, het is eene bepaalde schending van de internationale goede trouw, het is eene beleediging jegens het Portugeesche gouvernement, wanneer men den beschuldigde wegens andere feiten veroordeelt dan brandstichting. . . . . . . 1)

Na re- en dupliek tusschen den advocaat en het O. M., waargenomen door den adv-generaal François, gaf het Hof de volgende uitspraak in deze exceptie:

Het Hof enz.

Gehoord de conclusie namens de beschuldigden voorgedragen, daartoe strekkende dat het Hof zich onbevoegd verklare op grond dat hier zoude zijn schending van de overeenkomst tusschen Nederland en Portugal gesloten, tot wederkeerige uitlevering van boosdoeners.

Gehoord de conclusie van den proc-generaal.

O. dat 's rechters bevoegdheid tot kennisneming van misdrijven bij de wet niet is afhankelijk gemaakt van het al of niet regelmatige der uitlevering, maar eeniglijk van den

1) Weekbl. n°. 1923 en 1924.

aard en de plaats der misdrijven of den persoon des daders;

O. daarenboven, dat er ten processe geen enkel blijk is aanwezig, van eenige onwettigheid der uitlevering of van eenigen strijd tusschen den grond, waarop die uitlevering is geschied en de ingestelde vervolging, en dat het Hof door het bevel van verwijzing behoorlijk van de zaak is gesaisisseerd;

. . . .

Verwerpt de voorgedragen exceptie van incompetentie.

Hetzelfde lot viel de zaak voor den H. R. ten deel. Nadat de advocaat-generaal Mr. F. F. Karseboom zijn conclusie had genomen, gaf het hoogste rechterlijk college den 12en Januari 1858 het volgende arrest: 1)

»Overwegende met betrekking tot de bij dit middel beweerde schending van art. 1 Strafvordering in verband met art. 2 van het aangehaalde traktaat met Portugal, dat dit slechts is eene overeenkomst tusschen Nederland en Portugal gesloten en niet eene wet, veelmin eene wet de bevoegdheid van den Nederlandschen rechter tot terechtstelling en veroordeeling van op vreemd grondgebied gevluchtte en van daar uitgeleverde misdadigers op eenigerlei wijze beperkende;

O. dat mitsdien, al waren de rekwiranten terechtgesteld en veroordeeld wegens een ander misdrijf, dan waarvoor de Nederlandsche van de Portugeesche regeering derzelver uitlevering gevraagd en verkregen heeft of volgens die overeenkomst vorderen mogt, daardoor nochthans niet in strijd met de wet zoude zijn gehan-

1) V. d. Honert Strafrecht 1858, I pag. 5—40. Ned. rechtspraak D. 58 § 4.

deld en mitsdien geene schending van art. 1 Strafvordering zoude zijn begaan;

O. dat alzoo dit middel is ongegrond weshalve de voorziening moet worden verworpen.

Thans moeten wij een oogenblik stilstaan bij de welbekende zaak van de ex-directeuren der Overijsselsche Bank welke gediend heeft voor het toenmalige Hof te Zwolle. Den 26sten Mei had het Hof beslist dat er alle termen bestonden om beide verdachten (Scheurleer en Wolff) te vervolgen wegens valschheid, daar het reeds voldoende was gebleken, dat de eerste in een aan het Comptoir d'Escompte te Parijs gerichten brief zou hebben ingelascht, een verzoek om voor rekening der Overijsselsche Bank een crediet te openen van 600.000 frcs. aan den tweeden verdachte; dat hij daarna op bedriegelijke wijze de vereischte tweede directeursonderteekening van den kommissaris der bank, die als loco-directeur fungeerde, zou hebben verkregen, en dat de tweede verdachte, die zich toen te Parijs bevond, de valschheid van dat stuk kennende, daarvan zou hebben gebruik gemaakt.

Derhalve verleende het Hof rechtsingang met gevangenneming, en gelastte verder den rechter-commissaris bij de rechtbank te Zwolle om de overige punten van aanklacht nl. de aanvragen tot credietbrieven aan vijf andere firma's en het ten eigen bate lichten uit de kas der bank van 30 biljetten à *f* 1000 (misbruik van vertrouwen) nader te instrueeren.

Het was ten gevolge van dit arrest en dus wegens vervolging voor misbruik van vertrouwen (abus de confiance) en valschheid (faux), dat de Nederlandsche Regeering, op grond van het met Frankrijk bestaande

traktaat van uitlevering (Staatsbl. 1845 nº. 3) aan de Fransche Regeering de uitlevering vroeg van Jacob Wolff, die zich destijds, te Parijs in preventieve gevangenschap bevond.

De gevraagde uitlevering werd bij decreet van 10 Juni 1874 toegestaan, maar onder de bepaalde voorwaarde, dat er slechts vervolging voor valschheid, niet voor misbruik van vertrouwen, zou plaats vinden, als zijnde het laatste wanbedrijf niet voorzien in het traktaat. Het zeide toch:

Art. 1. Jacob Wolff sera recherché en France et mis en cas d'arrestation à la disposition des autorités Néerlandaises, pour être jugé du chef de faux seulement *mais sans pouvoir être poursuivi pour abus de confiance.*

Deze gemaakte voorwaarde was geheel in overeenstemming met art. 3 van genoemd traktaat, waarbij uitdrukkelijk is bepaald, dat de vreemdeling, wiens uitlevering zal zijn toegestaan, in geen geval vervolgd of gestraft kan worden voor eenige misdaden of wanbedrijven, welke niet in de tegenwoordige overeenkomst zijn opgenoemd. Terwijl aldus dit eerste arrest (voor zoover dit mogelijk was, daar Scheurleer voortvluchtig was) ten uitvoer werd gelegd, werd er op den 13en Juli door hetzelfde Hof een tweede gewezen, waarbij, in strijd met de beslissing der arrondissementsrechtbank, tegen beide genoemde verdachten een tweede rechtsingang werd verleend, en wel ter zake van falsum met gebruikmaking, van medeplichtigheid daaraan, betrekkelijk vijf aanvragen van credietbrieven (waaromtrent bij het eerste arrest een nader onderzoek aan den rechtercommissaris was gelast.)

Intusschen werd Jacob Wolff naar de gevangenis te Zwolle overgebracht, en toen de verdere instructie tegen beide beklaagden was geëindigd, werd door de rechtbank de vraag, of de beklaagden al of niet te recht moesten staan, ontkennend beantwoord. Op het tegen die uitspraak door het O. M. gedaan verzet, verwees echter het toenmalige Provinciaal Gerechtshof in Overijssel, niettegenstaande de door den beklaagde Wolff, te zijner verdediging ingediende memorie van suggestie (Wetb. van Strafvord. Art. 124), de beide ex-directeuren der Overijsselsche Bank naar de openbare terechtzitting, wegens valschheid in de zes bovengenoemde geschriften en gebruikmaking daarvan. [1]) In die memorie [2]) protesteerde de gedetineerde Wolff tegen elke andere vervolging wegens valschheid, als die betreffende de feiten, waarvoor door het Hof op 26 Mei 1874 rechtsingang was verleend, mogende, volgens zijn beweren, speciaal niet die, waarvoor door het Hof op 13 Juli 1874 rechtsingang was uitgevaardigd, onderwerp van vervolging, verwijzing of terechtstelling opleveren etc.

Zooals wij gezien hebben mocht dit niet baten, en schoot hem niets over dan tegen het arrest van het Hof van 28 October cassatie aan te teekenen wat hij ook deed. Nadat de advocaat-generaal Römer conclusie had genomen werd dit middel verworpen bij arrest van 27 Nov. 1874. 3)

Overwegende dat de beweerde schending der artt. 1 en 22 Strafvordering, art. 1 van het traktaat en overschrijding van rechtsmacht hoofdzakelijk daarop worden

---

1) arrest van 28 October.

2) te vinden in het Handelsblad van 18 Oct. 1874.

3) Weekblad n°. 3789.

gegrond, dat het Hof niet bevoegd was over meerdere feiten te oordeelen dan over den brief aan het comptoir d'Escompte van den 25sten Februari 1874; dat het Hof door over andere feiten dan ter zake waarvan de uitlevering had plaats gevonden, te beslissen, eene handeling zou hebben gepleegd, welke de H. R. volgens art. 99 R. O. in verband met art. 162 G. W. geroepen is te vernietigen.

O. hieromtrent, dat werkelijk meerdere feiten in het arr. van terechtstelling zijn begrepen, doch niettemin de terechtstelling alleen over zoodanige feiten heeft geloopen, als waarvoor bij het traktaat de uitlevering kon plaats vinden, dat wel art. 3 van het traktaat gevallen opnoemt, waarin geene vervolging of bestraffing vermag te geschieden, doch dat geen der tegenwoordige feiten, als vallende onder de misdaad van valschheid, daartoe behoort, en geene bepaling van het traktaat verbiedt de vervolging tot meerdere feiten van dezelfde soort uit te strekken en dien overeenkomstig ook bij het besluit tot uitlevering van den req. alleen de vervolging wegens een ander misdrijf dan faux moet geacht worden te zijn uitgesloten; dat alzoo geen der bovengenoemde artt. bij het arrest is geschonden of voorbijgezien en evenmin eenige overschrijding van rechtsmacht daarbij heeft plaats gevonden.

Verwerpt de voorziening etc.

Kan men uit de bewoordingen van dit arrest gissen dat het hoogste rechtscollege op zijne leer was teruggekomen en erkende dat vervolging alleen was toegelaten wegens misdrijven die in het traktaat waren opgenoemd en hier de voorziening verwierp omdat het een onderdeel gold van een hoofdsoort van misdrijven,

twee jaar later bleek het dat dit vermoeden waarheid bevatte.

Den 20sten Oct. 1875 stond voor het toenmalige Hof in N.-Holland zekere Hendrik Johannes Brouwer, zich ook noemende Jean Henri Brouwer Tromp, te recht wegens bigamie in Frankrijk gepleegd en het valschelijk onderteekenen van extracten uit de registers van den burgerlijken stand, van welke stukken hij gebruik had gemaakt. In 1861 te Utrecht gehuwd, had hij in 1867 zijne vrouw naar haar ouders gezonden en was zelf spoedig daarna de wijde wereld ingegaan. Hij had aan den Fransch-Duitschen oorlog deelgenomen en was den 21sten Oct. 1871 te Thivars op nieuw in het huwelijk getreden. Hij had daartoe drie stukken — volgens zijn beweren afkomstig van den burgerlijken stand te Amsterdam — overgelegd. Het eerste moest een extract uit het geboorte-register voorstellen, de beide anderen vermeldden het overlijden zijner ouders.

Nadat de griffier het arrest van verwijzing, de acte van beschuldiging etc. had voorgelezen, vroeg zijn verdediger Mr. J. W. Tijdeman Jr. het woord tot het voorstellen eener exceptieve conclusie. Deze luidde o. a. dat het Hof zich onbevoegd zou verklaren om van de, aan den beschuldigde ten laste gelegde misdrijven, kennis te nemen, immers het O. M. *niet* ontvankelijk te verklaren in de tegen den besch. ingestelde strafvervolging op grond dat hij door het fransche gouvernement *alleen* was uitgeleverd wegens »buiten ons land gepleegde valschheid in openbare geschriften, [1]) dus niet voor bigamie kan worden terecht gesteld, zijnde

1) Deze valschheid valt niet in de artt. 8 en 9 Strafv.

een ander misdrijf dan waarvoor uitlevering had plaats gehad.

Het Hof heeft daarop den 1sten Nov. 1875 het volgende arrest gegeven. [1])

Overwegende dat den 17en Nov. 1844 tusschen Frankrijk en Nederland een traktaat van uitlevering is gesloten,

dat bij art. 3 van dat traktaat uitdrukkelijk is bepaald dat de vreemdeling, wiens uitlevering zal zijn toegestaan, in geen geval vervolgd of gestraft zal worden voor eenige misdaad of wanbedrijf, welke niet in de tegenwoordige overeenkomst zijn opgenoemd;

dat het beweren, als zoude de rechterlijke macht, tot toepassing van de wet geroepen, niet naar traktaten mogen omzien, hier niet wel is vol te houden;

dat hier toch geen sprake is van de directe handhaving door de rechterlijke macht van het traktaat tusschen de contracteerende partijen, maar van de rechten van particulieren, gebaseerd op afgekondigde koninklijke bevelen, welke bevelen daarom zonder medewerking van de Staten-Generaal even verbindende zijn, als wetten tegenover de gestelde machten, omdat zij binnen de grenzen van het Rijk tot uitvoering strekken, en het uitvloeisel zijn van het souvereine recht om traktaten te sluiten, en alzoo het directe steunpunt der rechtspraak, zij het ook aangaande bevoegdheid, in deze niet is de consensus der Souvereine, maar het afgekondigde bevel des Konings, terwijl het traktraat slechts indirect strekt, om de wettige verbindbaarheid van dat afgekondigde bevel te steunen;

---

1) Weekblad n⁰. 3923.

dat het bevel om den uit Frankrijk niet wegens bigamie uitgeleverden persoon ook niet te dier zake te vervolgen, reeds voor het O. M. bindend zou zijn krachtens art. 5 der wet R. O. enz. en dat het opvolgen van dit bevel den rechter bindt omdat het volgens art. 2 A. B. is afgekondigd;

dat derhalve, wat betreft de vervolging wegens bigamie, het Hof onbevoegd is, om in een onderzoek te treden van de schuld van den beschuldigden te dier zake.

Zooals men wel begrijpen kan teekende het O. M. cassatie aan. Nadat den 3en Januari 1876 de cassatiemiddelen door Mr. C. Asser bestreden waren nam de adv.-gen. Smits conclusie in deze zaak. Hij kon zich met die middelen niet vereenigen, weshalve hij concludeerde tot verwerping van de voorziening in cassatie, om de bekende redenen en op grond dat het traktaat gesloten was voor 1848, aan welke soort de H. R. steeds verbindende kracht had toegekend.

Bij arrest van 7 Februari 1876 (Weekbl. no. 3966) verwierp de H. R. de cassatie, overeenkomstig de conclusiën van den adv.-generaal.

Mijns inziens te recht. De spil waar alles om draait is de beantwoording der vraag: Zijn de uitleveringstraktaten wetten en is dus de rechterlijke macht tot toepassing daarvan geroepen?

Haus [1]) beschouwt ze als zoodanig, evenzeer het Fransche Hof van Cassatie in drie vroegere arresten, gewezen den 24sten Juni 1839, den 11en Aug. 1841 en den 5en Sept. 1845 daar stond, »les traités d'extradition régulièrement promulgués sont des lois spéciales.

1) Droit criminel no. 496.

Van een tegenovergesteld gevoelen is echter de latere rechtspraak van het Fransche Hof van cassatie.

Deze rechtspraak van 1851 af is thans de gevestigde, zij leert dat de traktaten zijn »des actes de haute administration, généralement motivés sur des nécessités ou même de simples convenances internationales, et qui échappent d'ailleurs à toute appréciation et à tout contrôle de l'autorité judiciaire...... 1)"

Niettegenstaande dit leeren de schrijvers o. a. Foucart, Dareste, Trolley, Bertauld, Faustin Hélie en is men het algemeen eens »qu'on doit reconnaître au pouvoir judiciaire le *droit et l'obligation* d'appliquer les conventions diplomatiques et notamment les traités d'extradition. 2)"

Bij ons is de twijfel die vroeger bestond, sedert de herziening der Grondwet opgeheven. Wel zijn er enkelen, die beweren, dat de Regeering, door onder de grondwetten van 1815 en 1840 uitleveringstraktaten te sluiten, meer deed dan zij mocht. De Hoogleeraar Asser heeft dit echter genoegzaam weerlegd. Toen had de uitvoerende macht, overeenkomstig art. 58, het recht om verbonden en verdragen te sluiten. Slechts door eene uitzondering werd zij daarin beperkt, namelijk bij eene verandering van grenzen, dan was de toestemming der Staten-Generaal noodig. 3)

---

1) Billot t. a. p. pag. 304.

2) «

3) Thorbecke, Aant. G. W. ad art. 58.

Zie den strijd over dit art. door Mr. H. G. Lagemans in Themis 2e verz. D. IV pag. 309—326. contra Mr. C. J. van Nispen van Pannerden, Themis 2e verz. D. II pag. 247—286 en Prof. T. M. C. Asser in zijn proefschrift «Het bestuur der buitenl. betrekkingen p. 81.

Wat deze traktaten voor 1848 betreft, heeft de H. R. dan ook steeds de verbindende kracht van de daarin vervatte bepalingen, ook zelfs op het wetgevend terrein, erkend bij arr. van 25 Juni 1841, v. d. Honert, Gem. Zaken II 29, Ned. Rechtspr. D. VIII pag. 112; 12 Oct. 1847, v. d. Honert, belastingen III 239, Ned. Rechtspr D. 28 pag. 331; en van 2 Dec. 1856 Weekbl. n°. 1878, v. d. Honert, Gem. Zaken XIII 352 dato 3 Dec. opgenomen in de Ned. Rechtspraak D. 54 pag. 183.

Bij de grondwetsherziening in 1848 is art. 58, art 57 geworden en daarbij tevens de bevoegdheid der koninklijke macht ten aanzien der verdragen aanmerkelijk ingekort. Indien dan de traktaten eenige bepaling of verandering »wettelijke rechten" [1]) betreffende, inhouden, is de toestemming der Staten-Generaal noodig.

Wanneer dus de uitleveringstraktaten na 1848 gesloten niets behelzen, strijdig met de algemeene voorwaarden vervat in de wet bij art. 3 al. 2 G. W. bedoeld, zijn zij — mits behoorlijk afgekondigd — als wetten te beschouwen, en moeten door iedere macht in den Staat, niet het minst door de rechterlijke, als zoodanig geëerbiedigd worden. [2])

---

1) Zie de beteekenis van «wettelijke regten" bij Voorduin, Geschiedenis en beginselen der Grondwet, bl. 149 volg.

2) Zie hierover Rechtsgel. Adviezen 9e Verz. pag. 172.

STELLINGEN.

I.

Jure Romano in obligationibus alternativis, quum una res casu perierit, huius rei aestimationem debitor praestare potest.

II.

In l. 57 Dig. mandati vel contra (17.1), pro verbis »non utiliter" legendum est »non inutiliter".

III.

Bona vacantia fisco acquiruntur non quasi occupanti privilegiato, sed quasi heredi ab intestato.

IV.

Aan een Nederlander, in wiens voogdij door den Nederlandschen rechter niet is voorzien, kan door den H. R. geen venia aetatis verleend worden.

V.

Hij, die wegens verkwisting onder curatele is gesteld, kan gedurende de curatele, bij testament zijnen curator als erfgenaam instellen.

VI.

De hertrouwde vader of moeder, die als voogd of voogdesse in gebreke blijft den staat, in art. 407 B. W. bedoeld, aan te bieden, verliest de voogdij slechts na eene rechterlijke uitspraak.

VII.

Door eene verkeerde navolging van den C. C. zijn bij ons in art. 1195, 6de lid B. W., de kostschoolhouders onder de bevoorrechte schuldeischers gebracht.

VIII.

Onder de personen, bedoeld in art. 1195 N^0. 4 B. W., behooren ook winkeldochters.

IX.

Art. 405 B. W. is evenzeer van toepassing op de onwettige moeder, voogdesse zijnde, die tot een huwelijk overgaat.

X.

Art. 1345 B. W. verdient afkeuring.

XI.

Het privilegie, dat de curator in een faillissement voor de gerechtskosten heeft, gaat boven het recht van den hypothecairen schuldeischer, zelfs wanneer deze gebruik maakt van de onherroepelijke volmacht, hem volgens art. 1223 B. W. verleend.

XII.

De bepaling van art. 743 W. v. K., waarbij als aanvangspunt der verjaring van de rechtsvordering, voortspruitende uit eene polis van verzekering, de dag der geslotene overeenkomst wordt genoemd, strijdt met het karakter der verjaring.

XIII.

De curator in een faillissement, die krachtens art. 797 W. v. K. het bedrijf van den gefailleerde voortzet, is niet tot het doen van aangifte voor het patent verplicht.

XIV.

De eed, bedoeld bij art. 190 Brv, is op straffe van nietigheid voorgeschreven.

XV.

De vergunning om kosteloos te procederen, waarvan sprake is in art. 855 Brv, behoeft niet uitsluitend vóor den aanvang des gedings verleend te worden; zij kan ook later, gedurende den loop daarvan, worden gegeven.

XVI.

De bevoegdheid den Off. v. Justitie bij art. 43 Strafg. toegekend, is beperkt tot de misdrijven waartegen lijf- of onteerende straf is bedreigd.

XVII.

De artt. 8 en 9 Strafg. eischen dringend verbetering (Proefschrift, pag. 86).

XVIII.

Met de uitdrukking »broeders en zusters kinderen" worden in art. 188 Strafg. bedoeld de kinderen van broeders en zusters der beschuldigden, die aan hen in derden graad bestaan.

XIX.

Art. 366 C. P. is ook toepasselijk op het valschelijk zweren van den suppletoiren eed.

XX.

Art. 380 C. P. is niet toepasselijk op natuurlijke, niet erkende kinderen.

XXI.

Het stelsel der Grondwet, dat aftreding van de helft der leden der Tweede Kamer om de twee jaren voorschrijft, werkt belemmerend op den wetgevenden arbeid der Staten-Generaal.

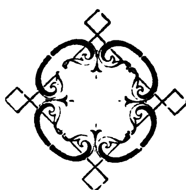
XXII.

De tegenwoordige bepalingen omtrent de veer- en beurtschepen verdienen uit een staathuishoudkundig oogpunt afkeuring.

XXIII.

Het stelsel van taakwerk en premiën is verre boven het participatie-stelsel te verkiezen.

Druk van M. J. Portielje, Amsterdam.